

**“Myös yksittäinen ihminen kykenee vaikuttamaan
maapallon tilaan, eikä sen välttämättä tarvitse olla edes
vaikeaa”**

Diskurssianalyysi lapsille suunnattujen uutisten tavasta käsitellä ilmastokriisiä ja ilmastotoimijuutta

Luokanopettajan tutkinto-ohjelman
pro gradu -tutkielma

Laatijat:

Ida Hellbom

Emmi Oksanen

5.6.2025

Turku

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijät: Hellbom Ida, Oksanen Emmi

Otsikko: “Myös yksittäinen ihminen kykenee vaikuttamaan maapallon tilaan, eikä sen välttämättä tarvitse olla edes vaikeaa”

Diskurssianalyysi lapsille suunnattujen uutisten tavasta käsitellä ilmastokriisiä ja ilmastotoimijuutta

Ohjaaja: KT, yliopistonlehtori Iina Männikkö

Sivumäärä: 76 sivua

Päivämäärä: 5.6.2025

Tämän Pro gradu -tutkielman tarkoituksena on tarkastella Helsingin Sanomien Lasten uutisista ja Yle Mixin uutisvideoista muodostuvia ilmastokriisin ja lasten ilmastotoimijuuden diskursseja. Aihe on ajankohtainen, sillä vallitseva ekologisyyhteiskunnallinen haaste eli ilmastokriisi on vakiinnuttanut paikkansa uutisotsikoissa. Perinteisten uutisten ei katsota vastaavan lapsen emotionaaliseen tai kognitiiviseen kehitystasoon, jonka seurauksena lapsille on kehitetty heidän ikätasoaan vastaavaa uutisisältöä. Vaikka uutisten omaksuminen lapsena on yhteydessä yhteiskunnalliseen toimijuuteen ja osallisuuteen, on lapsille suunnattuja uutisia tutkittu vielä vähän. Tutkimuksen tavoitteena on osallistua lasten ilmastotoimijuutta ja yhteiskunnallista asemaa käsittelevään tutkimuskeskusteluun sekä tuottaa tietoa lapsille suunnattujen uutisten tavoista käsitellä näitä ilmiöitä.

Tutkimus toteutettiin aineistolähtöisenä diskurssianalyysinä, jonka laadullinen aineisto koostui kuudesta videomuotoisesta lapsille suunnatusta uutisesta. Tätä aineistoa analysoitiin kriittisen ja analyttisen diskurssianalyysin keinoin. Uutisvideoita käsiteltiin multisemiootisia teksteinä, joissa ääni, kuva sekä teksti muodostavat kokonaismerkityksen. Analysoitavasta aineistosta etsittiin ilmastokriisin ja lasten ilmastotoimijuuden esittämisen diskursseja.

Tutkimustuloksissa ilmastokriisin esittämisessä keskeiseksi nousivat ilmastopuheen diskurssi, ratkaisukeskeisyyden diskurssi sekä ilmastotekojen diskurssi. Lapsen ilmastotoimijuuden esittämisessä puolestaan havaittiin tietoisien ilmastotoimijan diskurssi, arjen vaikuttajan diskurssi sekä yhteisöllisen vaikuttajan diskurssi. Analysoidut videot toteuttivat pitkälti lapsille suunnattujen uutisten erityispiirteitä. Uutisaiheet olivat yksinkertaistettuja, ilmiötä taustoitettiin, kerronnan taustalla pysyi optimistinen pohjavire ja lasten ilmastoteot nähtiin ratkaisuina. Lasten ilmastotoimijuus näyttäytyi ilmastotekojen tekemisenä, mutta sen rinnalle ei kuitenkaan nostettu aikuisten toimintaa. Ilmastokriisi esitettiin asiana, johon jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa, ja lapsikatsojalle rakennettiin uhkakuvien sijaan toivoa.

Avainsanat: ilmastokriisi, ilmastotoimijuus, ympäristötoimijuus, lasten uutiset, diskurssianalyysi, diskurssi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Lapset ja ilmastokriisi	7
2.1	Lapsuus ilmastokriisin aikakaudella.....	7
2.2	Lasten ilmastotoimijuus	8
2.3	Lasten ilmastotoimijuuden teot ja toimintaympäristöt.....	11
3	Uutisia kaikille lapsille	13
3.1	Lasten oikeus ikätasoiseen tiedonsaantiin.....	13
3.2	Lapsille suunnatut uutisisällöt	15
3.3	Uutisia sosiaalisen median kautta.....	18
4	Tutkimuskysymykset	20
5	Tutkimuksen toteutus	21
5.1	Laadullinen tutkimustraditio	21
5.2	Yle Mixin ja HS Lasten uutisten tuottamat uutiset aineistona	22
5.3	Aineiston kerääminen ja rajaus	24
5.4	Diskurssianalyysi	27
5.5	Analyysin toteutuksen kuvailu	30
5.6	Tutkimusetiikka	33
6	Diskurssit	35
6.1	Ilmastokriisin esittäminen lapsille suunnatuissa uutisissa	35
6.1.1	Ilmastopuheen diskurssi.....	35
6.1.2	Ratkaisukeskeisyyden diskurssi.....	39
6.1.3	Ilmastotekojen diskurssi	42
6.2	Lasten ilmastotoimijuuden esittäminen	44
6.2.1	Tietoisien ilmastotoimijan diskurssi.....	44
6.2.2	Arjen vaikuttajan diskurssi.....	47
6.2.3	Yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssi	50
7	Pohdinta	52
7.1	Metodologian pohdinta ja tulosten luotettavuus.....	52
7.2	Päätulokset ja aiempi tutkimuskirjallisuus	54
7.3	Tutkimuksen johtopäätökset ja merkitys	59
7.4	Tulevaisuuden tutkimusideat.....	63
	Lähteet	65

1 Johdanto

Ilmastokriisi on yksi aikamme suurimmista globaaleista haasteista ja sen vaikutukset ulottuvat kaikkialle yhteiskunnassa. Uhka muodostuu erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnille lukuisilla eri tavoilla (Karsgaard & Davidson, 2023, 74). Lapset ovat aikuisia haavoittuvampia ilmastonmuutoksen suorille ja epäsuorille vaikutuksille (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 46) ja nämä vaikutukset ulottuvat lasten fyysiseen ympäristöön, sosiaalisiin suhteisiin ja psyykkiseen hyvinvointiin (Pihkala ym., 2021, s. 110). Kriisin seurauksena lapset ovat itse alkaneet aktiivisiksi toimijoiksi ilmastokriisin kontekstissa. He ovat ilmastoasioiden puolestapuhujia (Piispa ym., 2023, s. 154), joiden toimijuus näkyy esimerkiksi ilmastoaktivismissa (Kouppanou, 2020, s. 946). Ilmastokriisin ollessa ilmiönä moniulotteinen, ovat myös vaikuttamisen keinot kirjavia (Pihkala ym., 2020, s. 162).

Ilmastokriisi on ollut uutisoinnin kohteena kasvavassa määrin läpi 2000-luvun, jolle on selkeä peruste, ilmastokriisin ollessa suurin ihmisen kohtaamista riskeistä (Aalto-Heinilä ym. 2021, s. 48). Myös lapset ovat kiinnostuneita ilmastoon liittyvästä uutisoinnista (Carter ym., 2021, s. 355) ja heillä on oikeus saada tietoa kriisin vaikutuksista heidän elämäänsä (Karsgaard & Davidson, 2023, s. 75). Vastaamaan tätä lasten tiedonsaannin tarvetta ja oikeutta on luotu lapsille suunnattuja uutisia, jotka noudattavat omia erityispiirteitensä, huomioiden lasten ikätason (Kleemans & Tamboer, 2022; Lemish & Götz, 2014). Uutisilla on tutkitusti merkittävä rooli aktiivisen kansalaisuuden ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamisen näkökulmasta (Austin ym., 2022, s. 295; Salasuo ym., 2021, s. 97–98) ja lapsille suunnatuilla uutisilla pyritäänkin myös tukemaan lapsikatsojien toimijuutta yhteiskunnassa (Buckingham, 2000).

Uutisten omaksuminen lapsena ei kuitenkaan ole takuu yhteiskunnallisen aktiivisuuden heräämisestä. Negatiivinen uutisointi perinteisessä aikuisille tarkoitetussa mediassa saattaa johtaa lapsen negatiiviseen tunnekierteseen, jonka seurauksena pahimmillaan lapsi ei koe itseään tärkeäksi yhteiskunnan toimijaksi, eikä halua olla aktiivisesti osana yhteiskunnallista toimintaa (Alon-Tirosh, 2017, s. 133; Buijzen ym., 2007, s. 214). Tämän vuoksi onkin tärkeää tarkastella ja tutkia lapsille erikseen kohdennettua uutisointia ja näitä uutisaiheiden käsittelyn haasteita. Vaikeiden uutisten välttämisen sijaan, tulee aiheet esittää kestäväällä tavalla lapselle, jolloin edistetään lasten tulevaisuuden toimijuutta ja osallistumista yhteiskunnan toimintaan (Kleemans ym., 2017, s. 782). Uutisten lisäksi ajankohtaisista asioista saadaan tietoa myös sosiaalisesta mediasta (Gil de Zúñiga ym., 2012, s. 329, 331), mikä tekee siitä lapsille

suunnattujen uutisten rinnalla merkittävän tutkimuskohteen lasten tiedonsaannin näkökulmasta.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten ilmastokriisi ja lasten ilmastotoimijuus esitetään lapsille suunnatuilla uutisvideoilla. Tämä aineistolähtöinen laadullinen tutkimus hyödyntää kriittistä ja analyttistä diskurssianalyysiä, joiden avulla tarkastellaan ja tulkitaan aineistoa. Aineisto koostuu kolmesta Helsingin Sanomien (HS) Lasten uutisten uutisvideosta, kahdesta Yle Mixin uutisvideoista sekä yhdestä Yle Mixin TikTok-videosta. Valikoituneisiin aineistovideoihin viitataan termillä lapsille suunnatut uutisvideot ja niitä tarkastellaan Immosta (2020, s. 14) mukailten multisemioottisina teksteinä.

Suomessa on nostettu lasten toimijuutta ja osallisuutta ilmastopoliittisen keskustelun keskiöön jopa siinä määrin (Pekkarinen ym., 2020; Piispa ym., 2023), että on haastavaa tarkastella ilmastopolitiikkaa ilman lapsia (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 59). Lasten ilmastotoimijuus on siis tutkimusaiheena hyvin ajankohtainen (Pekkarinen ym., 2020; Piispa ym., 2023; Aalto-Heinilä, 2021). Kouri ja kollegat (2020, s. 139) ovatkin esittäneet kysymyksen siitä, millaista toimijuutta ilmastomuutosta koskeva tieto tuottaa. Osaltaan tällä tutkimuksella pyritään vastaamaan myös tähän kysymykseen lasten uutisisällön näkökulmasta hyödyntämällä ilmastotoimijuuden käsitettä.

Pihkala ym. (2020, s. 164) huomauttavat tutkimuskentällä vallitsevasta aukosta: vaikka ilmastoviestinnän tutkimus onkin viime vuosikymmenten aikana kasvanut jopa räjähdysmäisesti, ei aihetta ole suuremmin tutkittu ottaen huomioon lapsia ja nuoria ilmastoviestinnän yleisönä. Vieläkin harvinaisemmaksi jalokiveksi voidaan todeta lasten ja nuorten itse toteuttaman viestinnän tutkimukset (Pihkala ym., 2020, s. 164; Holmberg & Alvanius, 2019). Vaikka lasten uutisisällöt ovat pääsääntöisesti aikuisten tuottamia, voidaan niiden yleisöksi ja viestinnän kohteeksi ajatella lapsikatsojat. Tässä tutkimuksessa otetaan huomioon lapset yleisönä, vaikka aineistona on lapsille suunnatut uutisvideot, eivätkä itse lapset.

Samasta näkökulmasta ei ole vielä tehty aiempaa tutkimusta, vaikkakin ilmastotoimijuutta ja lapsille kohdennettua uutisointia on tutkittu toisistaan irrallisina. Tämä tutkimus sijoittuu poikkitieteelliseen maastoon, jossa yhdistyvät kasvatustieteen, journalistiikan ja nuorisotutkimuksen näkökulmat ja tutkimuskirjallisuus. Yksi aineistoksi valikoituneista videoista on myös TikTokista, joka luo osaltaan oman tulokulmansa tutkimukselle. Suomessa nimittäin ei ole vielä laajasti tutkittu TikTokia journalismin tai yhteiskunnallisen keskustelun

näkökulmista (Sihvonen & Manninen, 2024, s. 49). Lasten uutisia käsittelevää tutkimusta on myös vielä varsin vähän (Kyllönen, 2024, s. 84), vaikka opinnäytetöitä lasten uutisista (esim. Mäkilä, 2022; Kartano, 2021; Katko, 2018) on tehty jonkin verran ja niihin viitataan myös vertaisarvioituissa tutkimusjulkaisuissa (Kyllönen, 2024; Haavisto ym., 2022). Näkökulmat tämän tutkimuksen tarpeelle nousevat siis niin tutkimusaiheesta kuin myös tehdyistä metodologisista valinnoista.

Tässä tutkimuksessa hyödynnetty diskurssianalyysi mielletään usein kielenkäytön tutkimukseksi, jossa korostuu niin kielen merkitykset kuin rooli sosiaalisen todellisuuden tuottajana (Jokinen ym., 1993, s. 14; Pälli & Lillqvist 2020, s. 376) Kielen ei siis nähdä vain kuvaavan todellisuutta, vaan myös luovan sitä (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, s. 81). Tämän vuoksi on merkityksellistä tarkastella, miten tässä tutkimuksessa käytetään käsitettä ilmastokriisi viittaamaan maapallon ilmaston tilanteeseen ja millainen rooli tällä käsitteellä on todellisuuden luoja. Aiemmin mediassa on käytetty muun muassa termejä ilmastonmuutos, ilmaston lämpeneminen, kasvihuoneilmiö ja ilmastokriisi, kuvailemaan ilmaston tilaa (Kunelius & Roosvall, 2021, s. 1–3). Viimeisimpänä mainittu ilmastokriisi on näistä ”uusin tulokas”, jolla voidaan käsitteellistää maapallon ilmastossa tapahtuvaa kehitystä ja tilanteen kriittisyyttä (Kunelius & Roosvall, 2021, s. 5). Kriisi voidaan määritellä äkilliseksi muutokseksi, merkittäväksi häiriöksi tai käännekohtaksi, jota voidaan lähestymistavan mukaan tarkastella esimerkiksi murrostilana (Whitaker & Kniffin, 2022, s. 3; Hakala, 2011, s. 70) ja siihen sisältyy ajatus kriisin jälkeisestä ajasta (Kunelius & Roosvall, 2021, s. 9). Ilmastokriisin käsitteeseen onkin kohdistunut kritiikkiä, koska maapallon ilmasto on muuttunut peruuttamattomasti, jolloin ei ole olemassa ilmastokriisin jälkeistä paluuta ”normaaliin” (Depoux & Gemenne, 2020, s. 276; Kunelius & Roosvall, 2021, s. 9). Vaikka ilmastokriisin käsite kuvastaa tilanteen vakavuutta, tulee tunnistaa siihen liittyvä paradoksi: kyse ei ole kriisistä, josta voitaisiin palata ennalleen.

2 Lapset ja ilmastokriisi

Ilmastokriisillä voi olla laaja-alaisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen. Tässä luvussa tarkastellaan lapsuutta ilmastokriisin aikakaudella ja avataan, miten se heijastuu lasten elämään. Samalla tunnistetaan, että vaikutukset eivät ole yhteneväisiä kaikille lapsille, vaan ne vaihtelevat esimerkiksi sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen tekijöiden mukaan. Luvussa määritellään myös tutkimukselle keskeiset toimijuuden ja ilmastotoimijuuden käsitteet sekä avataan lasten ilmastotoimijuuden toimintaympäristöjä ja ilmastotoimijuuden kautta toimimista.

Tässä tutkimuksessa käytetään käsitettä lapset Stenvallia (2018) mukailleen, eikä viitata toistuvasti lapsiin ja nuoriin. Hänen näkökulmansa mukaan kaikki alaikäiset ovat lapsia, mutta selkeän rajauksen tekeminen lapsuuden ja nuoruuden välille on haastavaa (s. 21). Nuoriin viitataan vain silloin, kun alkuperäisessä lähdekirjallisuudessa on käytetty nimenomaisesti kyseistä käsitettä.

2.1 Lapsuus ilmastokriisin aikakaudella

Ilmastonmuutos ja sen seuraukset vaarantavat lasten terveen kasvun ja elinympäristön (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 59). Hickmanin ja kumppaneiden (2021, s. 870–871) kansainvälisen tutkimuksen mukaan lapset ja nuoret ympäri maailmaa kokevat ilmastoahdistusta, joka voi vaikuttaa heidän mielenterveyteensä. Suomen kontekstissa on vuoden 2021 Nuorisobarometrissä (2022, s. 29) todettu, että viime vuosien globaalit ja kansalliset muutokset ja kehityskulut ovat voineet vahvistaa sekä lisätä nuorissa turvattomuuden ja epävarmuuden kokemuksia. Tämän rinnalla lapsilla ja nuorilla on niin Suomessa (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 46), kuin myös kansainvälisesti (Hickman ym., 2021, s. 870–871) kokemus siitä, etteivät aikuiset kohtaa heidän huoliensa ilmastokriisiin liittyen. Ilmastokriisin sivuuttaminen valta-asemassa olevien aikuisten toimesta näyttäytyy lapsisille ja nuorille niin nykyisten kuin myös tulevien sukupolvien pettämisenä (Hickman ym., 2021, s. 870–871). Lasten sivuuttaminen ilmastopoliittisissa ratkaisuisissa voidaan tulkita lapsiin kohdistuvana ikä syrjintänä (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 46). Edellä mainittujen lisäksi voimattomuuden ja ahdistuksen tunnetta ilmastoasioissa voi vahvistaa, etteivät lapset omista täyttä päätäntävaltaa asioistaan (Pihkala ym., 2021, s. 97).

Yhteiskunnan kriisien vaikuttaessa kaikkiin sen jäseniin, on tärkeää tiedostaa vaikutukset etenkin sellaisten toimijoiden näkökulmasta, joilla ei ole itsenäisiä valmiuksia tarkastella ja

käsitellä kriisin aiheuttamia tunteita ja reaktioita (Poijula, 2016). Vaikka tässä tutkimuksessa ei hahmoteta lapsia passiivisina toimijoina, nostetaan Poijulaa (2016) mukailleen esille ajatus siitä, että ilmastokriisin tarkastelussa lasten erityinen asema tulisi tunnistaa. Tämä erityinen asema korostuu lasten oikeudessa, mutta ei velvollisuudessa, osallistua ilmastokriisin ratkaisemiseen, sillä vastuu ilmastokriisin hallinnasta ja lasten hyvinvoinnista kuuluu aikuisille (Pekkarinen ym., 2020, s. 12).

Puhuttaessa ilmastokriisin vaikutuksista lapsiin, lasten ilmastotoimijuudesta tai lapsista ylipäättänsä tulee tunnistaa, etteivät lapset ole homogeeninen ryhmä. Vaikka ilmastokriisi voidaan määritellä tässä ajassa sukupolvikokemukseksi (Juntunen ym., 2019, s. 186), on tärkeää huomioida koko ikäkohortin moniäänisyys ja sisäiset eroavaisuudet. Ilmastokriisi on globaali ongelma, jossa muun muassa maakohtaiset erot vaikuttavat siihen liittyviin kokemuksiin (Juntunen ym., 2019, s. 186; Schulz ym., 2025, s. 238). Erityisesti kehittyvissä valtioissa (eng. developing countries) lasten hyvinvointi kärsii ilmastokriisin takia (Hickman & Hoggett, 2019, s. 42). Lapset ja nuoret myös reagoivat ilmastoasioihin toisistaan eriävillä tavoilla (Pihkala, ym., 2020, s. 156). Kaikki lapset eivät ole huolestuneita ilmaston tilasta (Pihkala, ym., 2020, s. 156) tai koe esimerkiksi ympäristöahdistusta (Tuukkanen & Pekkarinen, 2020 s. 68). Myös lasten kiinnostus ympäristöasioihin vaihtelee sekä iän että sukupuolen mukaan. Tytöt ovat keskimäärin poikia kiinnostuneempia ympäristökysymyksistä (Schulz ym., 2025, s. 238), mutta usein tyttöjen kiinnostus heikkenee siirryttäessä alakoulusta yläkouluun (Haanpää & Roos 2013 s. 25). Aiemmin mainittujen rinnalla myös sosioekonomisella taustalla on yhteys ilmastokysymysten merkityksellisyyteen: korkeamman sosioekonomisen aseman omaavat lapset suhtautuivat ympäristönsuojeluun myönteisemmin kuin matalamman aseman omaavat (Schulz ym., 2025, s. 154).

2.2 Lasten ilmastotoimijuus

Perinteiset näkökulmat lapsuudesta ja lapsista korostavat heidän puutteellista kykyään toimia, nostaen aikuiset holhoajien rooliin (Jerome & Starkey, 2022, s. 439). Lapsuus hahmotetaan usein yhteiskunnassa ikään kuin matkana kohti aikuisuutta (Jerome & Starkey, 2022, s. 439; Alexander ym., 2022, s. 107–108; Alanen, 2009, s. 17), vaikka lapset ovat sosiaalisia toimijoita ja osapuolia yhteiskunnallisessa suhdejärjestelmässä (Alanen, 2009, s. 22; Stenvall, 2020, s. 10). Lasten oikeudet toteutuvatkin ilmastokriisin kontekstissa parhaiten, kun lapset käsitetään aktiivisina toimijoina – siksi heidän toimijuutensa korostaminen onkin tärkeää (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 48). Ilmastotoimijuus ja sen

lähikäsitteet liittävät tekstin laajemmin lasten yhteiskunnallisen roolin ja lapsuudelle annettuiden merkitysten tarkasteluun. Stenvallin (2018, s. 7) mukaan lasten toimijuuden tarkastelu on osa laajempaa kansainvälistä lapsi- ja nuorisopoliittista keskustelua lasten oikeuksista ja erityisasemasta. Myös Blanchet-Cohen (2008, s. 261) toteaa, että lasten ympäristötoimijuuden, joka käsitteenä on lähellä ilmastotoimijuutta, tarkastelun nostavan esille lasten roolin sosiaalisina toimijoina, jotka muokkaavat ja muokkaantuvat ympäristön sekä yhteiskunnan rakenteiden vaikutuksessa.

Toimijuudella tarkoitetaan kykyä tehdä asioita, vaikuttaa maailmaan ja saada aikaan muutosta (Oswell, 2013) sekä toisaalta myös mahdollisuutta vetäytyä toiminnasta niin halutessaan (Stenvall, 2020, s. 55). Toimijuus ei ole staattinen tila, vaan jatkuvasti kehittyvä prosessi, jota ei voi vain saavuttaa tai olla saavuttamatta (Jerome & Starkey, 2022, s. 499). Toimijuuden käsite muovautuu myös tieteenalakohtaisesti. Kasvatustieteissä toimijuus hahmotetaan yksilön tarkoituksenmukaisena toimintana jonkin hyväksi (Rättyä ym., 2023, s. 135), kun taas lapsuudentutkimuksessa ei ole jaettua käsitystä toimijuuden käsitteellisyydestä (Esser ym., 2016, s. 16).

Tässä tutkimuksessa hyödynnetään ilmastotoimijuuden käsitettä, koska toimijuuden tarkastelu ilmastonmuutoksen kontekstissa on merkityksellistä ja aiheen tärkeyttä on nostettu esille kasvatustieteen ja nuorisotutkimuksen kentillä (ks. Blanchet-Cohen, 2008; Field ym., 2024; Piispa ym., 2023). Nimenomaan ilmastotoimijuuden käsitettä on aiemmin käytetty muun muassa nuorten ilmastotoimijuutta tarkastelevissa hankkeissa (Pihkala ym., 2020; Kouri ym., 2020) sekä Rättyä ja kumppanit (2023) ovat tuoreessa tutkimuksessaan analysoineet diskurssianalyysin avulla, miten lasten ilmastotoimijuutta kuvataan kuvakirjoissa.

Pihkala ja kollegat (2020) korostavat artikkelissaan, että lasten oma-aloitteista ilmastotoimijuutta ja muita tapoja kanavoida tunteitaan tulee tukea. Heidän mukaansa erilaisten ihmisten kokemukset yhteisen ilmastovastuun kantamisesta olisivat tärkeitä (s. 163). Kouri ja kumppanit (2020) puolestaan tutkivat hankkeessaan nuorten omien kokemusten kautta, miten ilmasto ja sen muutokset vaikuttavat yhteiskunnassa eri ajoissa. Hankkeessa tuotetut käsitykset ilmastotoimijuudesta ja ilmastonmuutoksesta olivat kuluttajuuden kannalta aktiivisia, mutta yhteiskunnallisen aktiivisuuden saralla erittäin passiivisia (s. 139–143).

Ilmastotoimijuus on käsitteenä vielä varsin vähän tutkittu, eikä sen määritelmät ei ole tulkintamme mukaan vakiintuneet tutkimuksen kentällä. Kuitenkin lasten ilmastotoimijuuden lähikäsitteiden kautta ilmiötä on tutkittu osittain samoista näkökulmista. Ympäristöön

liittyvästä toimijuudesta käydään keskustelua useilla eri käsitteillä, kuten ekologinen kansalaisuus, ympäristökansalaisuus, ilmastokansalaisuus ja ympäristöpoliittinen toimijuus (Fransberg ym., 2021, s. 140). Tutkimuksessa ympäristötoimijuus hahmotetaan ilmastotoimijuuden lähelle asettuvaksi käsitteeksi, jolloin ympäristötoimijuuden käsitettä avaamalla voidaan laajentaa teoriataustaa. Samalla kuitenkin tiedostetaan, että nämä käsitteet eivät täysin ole toisiinsa verrattavissa, vaikka tutkimuskirjallisuudesta ei ollut löydettävissä selkeää määritelmää niiden eroista. Myöhemmin jatkotutkimusehdotuksissa syvennyttään avaamaan tutkimuskentällä vallitsevaa aukkoa ilmastotoimijuuden ympärillä ja ehdotuksia sen paikkaamiseksi.

Toimijuuden rakentaminen ilmastokriisin kontekstissa on monivaiheinen prosessi, jossa yksilöt peilaavat useita yhteiskunnallisia diskursseja osana oman toimijuuden muodostamista (Toivonen, 2022, s. 1). Pihkalan ja kollegoiden (2020, s. 162) mukaan ilmastotoimijuudelle ei ole olemassa yhtä oikeaa mallia, vaan tarvitaan monenlaisia toimijoita ja toimintatapoja. Ilmastotoimijuus voi ilmetä tunteina tai konkreettisina tekoina, kuten arjen ympäristövalintoina ja julkisena vaikuttamisena, ja sen ytimessä on usko tulevaisuuteen, sillä ilman toivoa ihmiset eivät välttämättä ryhdy toimimaan (Kouri, 2020, s. 146). Kouri ja kumppanit (2020) täsmentävät, ettei yhteiskunnan rakenteet ja kulttuurinen konteksti kuitenkaan tue mitä tahansa toimijuutta. He avaavat ihmisten toimivan kulttuurin, esimerkkien ja tulevaisuuden kuvitelmien ristiaallokossa, jossa mahdollisuudet toimijuuteen vaihtelevat suuresti (s. 139).

Tutkimuksessa hyödynnetään osana teoreettisen viitekehyksen laajentamista varhaisnuorten ympäristötoimijuutta tutkineen Blanchet-Cohenin (2008, s. 263–269) tunnistamia ympäristötoimijuuden ulottuvuuksia. Hän nimesi kuusi ympäristötoimijuuden ulottuvuutta, jotka ovat dynaamisessa vuorovaikutuksessa toisiinsa, kuten yhteenkuuluvuus ja suunnitelmallisesti toimiminen. Yhteinen nimittäjä eri ulottuvuuksille on lasten kasvava ymmärrys ympäristökysymyksistä ja heidän kykynsä osallistua konkreettisiin ympäristönsuojelutoimiin toimijuutensa siivittämänä. Pihkala ja kollegat (2020, s. 162) ovat todenneet, että ilmastokriisin kontekstissa toimiminen vaatii useita eri vaikuttamisen keinoja. Tätä tukee myös Blanchet-Cohenin (2008, s. 269) havainto: lapset toimivat ympäristötoimijuuden ulottuvuuksien kautta samaan aikaan useilla eri tavoilla, samalla korostaen pienten tekojen merkitystä.

2.3 Lasten ilmastotoimijuuden teot ja toimintaympäristöt

Ilmastotoimijuus voi olla muun muassa aktiivista julkista vaikuttamista tai ilmastomyönteisten kulutusvalintojen tekemistä (Kouri ym., 2020, s. 146). Näitä ilmastomyönteisiä kulutusvalintoja, edistää ilmastoasioiden tuominen osaksi lasten arkea, jolloin heidän on helpompi ymmärtää omia valintojansa ja niiden merkityksiä (Haanpää & af Ursin, 2020, s. 94). Kuitenkin kannustamalla ilmastomyönteiseen toimintaan kavennetaan ilmastonmuutos helposti vain yksilöiden valintoja koskeväksi kysymykseksi (Kouri ym., 2020, s. 138), vaikka lapsille tulisi korostaa, ettei maailma kaadu yksittäisiin tekoihin, vaan enemmän merkityksellistä on tekojen yhteisvaikutus ja sen luoma kokonaisuusmuutos kohti kestävästä yhteiskuntaa (Pihkala ym., 2020, s. 163).

Lasten koululakkoilu, ilmastoaktivismi ja koululakkojen perustaja Greta Thunberg ovat esimerkkejä lasten toimijuudesta ilmastokriisin kontekstissa (Kouppanou, 2020, s. 946), mutta myös havainnollistavat lasten moninaisia rooleja toimijoina. Lasten ja nuorten ilmastoaktivismi on kääntänyt totutun asetelman ylösalaisin, sen sijaan, että aikuiset ja instituutiot toisivat esiin lasten ääntä, ovat lapset itse nousseet tieteellisen tiedon puolestapuhujiksi ja tehneet ilmastotutkimuksesta näkyvää ja vaikuttavaa (Piispa ym., 2023, s. 154). Toimijuuden moninaista roolia kuvaa myös Greta Thunbergin tapa puhua omasta toimijuudestaan: vaikka hän osallistuu koululakkoihin, tuo hän samalla esiin lakkoiluun liittyvän ristiriidan toteamalla, että hänen paikkansa olisi oikeastaan koulussa, ei lakossa (Kouppanou, 2020, s. 946–967).

Lasten ympäristötoimijuus rakentuu erilaisissa toimintaympäristöissä, joissa he ovat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa ja joissa heihin vaikuttavat monet tekijät, kuten opettajat, ikätoverit, vanhemmat ja internet (Blanchet-Cohen, 2008, s. 269). Tässä tutkimuksessa tulkitaan, että myös ilmastotoimijuus rakentuu jokseenkin samoissa ympäristöissä. Yhtenä toimintaympäristönä on koulu, joka on merkittävä kasvu- ja kehitysyhteisö lapsille (Janhunen, 2012, s. 28) ja siellä heidän tietonsa ja taitonsa ilmastonmuutoksen torjumiseksi kehittyvät (Karsgaard & Davidson, 2023, s. 77). Kouluihin kuitenkin heijastuu yhteiskunnan muutokset ja kriisit, joka luo haasteita oppimisympäristöjen suunnittelulle ja toteutukselle (Salo & Kajamies, 2024, s. 1; Janhunen, 2012, s. 33).

Koti puolestaan voi toimia paikkana, jossa lapset voivat pohtia ilmastonmuutoksen aiheuttamia tunteita, käsitellä niitä ja ammentaa myönteistä ajattelua (Kouri ym., 2020, s. 146). Blanchet-Cohenin (2008, s. 269) ympäristötoimijuuden mallin yhteenkuuluvuuden

ulottuvuudessa nousee esille myös kodin merkitys yhteenkuuluvuuden rakentajana. Jaettu huoli ympäristön tilasta ja tulevaisuudesta voi parhaimmillaan yhdistää lapset ja aikuiset tekemään ratkaisuja toistensa kanssa (Haanpää & Af Ursin, 2020, s. 97). Kriisien keskellä aikuiset ja lapset voivat kehittyä yhteisönä, joka vaatii monenlaisten ihmisten yhdessä toimimista (Pihkala ym., 2020, s. 165). Kuitenkaan aina kodissa ei jaeta samaa käsitystä ilmastokriisistä, koska osa vanhemmista voi suhtautua ilmastonmuutokseen kriittisesti tai välinpitämättömästi (Kouri ym., 2020, s. 146). Yksi lasten ympäristöön liittyvän toimijuuden mahdollisista esteistä ovatkin aikuiset (Blanchet-Cohen 2008, s. 269).

Lasten ilmastotoimijuuden toimintaympäristöt laajenevat myös erilaisille media-alustoille ja joukkoviestimiin kuten televisioon. Lasten virtuaalinen maailma on oma todellisuutensa, mutta toisaalta myös osa elämää (Stenvall, 2018, s. 115). Televisio on edelleen ensisijainen tietolähde poliittisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin, ja sitä seuraavat internet sekä sanomalehdet, joko painettuina tai digitaalisina (Schulz ym., 2025, s. 238). Vaikka tutkimukset (esim. Kahne & Bowyer, 2019) osoittavat, että nuoret ovat yhä aktiivisempia kansalaisvaikuttajia verkossa ja sosiaalisessa mediassa, ei digitaalinen media ole lisännyt kansalaisosallistumista siinä määrin kuin on odotettu (Schulz ym., 2025).

3 Uutisia kaikille lapsille

Tässä luvussa käsitellään, kuinka ajankohtainen tieto tulee esittää myös lapsille ikätasolle sopivalla tavalla. Lisäksi tutkimuksen kannalta oleellinen uutismedia eli lapsille suunnatut uutiset esitellään. Luvussa perehdytään lapsille suunnatun uutisoinnin aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen ja tuodaan esiin niiden erityispiirteitä, jotka erottavatkin lapsille kohdennetut uutiset niin sanotusta perinteisestä eli aikuisille suunnatusta uutismediasta.

3.1 Lasten oikeus ikätasoiseen tiedonsaantiin

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen perusteella lapsella on oikeus yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja tiedonsaantiin. Tämä sopimus asettaa myös kansainväliset, lailliset velvollisuudet koskien lasten oikeuksia kommunikaation ja informaation suhteen (Yhdistyneet kansakunnat [YK], 1989). Myös Pennanen (2007) ja Pekkarinen ym. (2020, s. 7) määrittelevät, kuinka tämä sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita antaen heille oikeuden mielipiteen ilmaisuun, ajatuksenvapauteen sekä tiedonsaantiin. Näihin tutkimuksiin ja lasten oikeuksien sopimukseen nojaten, ei ole oikeutettua jättää lasta huomiotta yhteiskunnallisessa uutisoinnissa tai sulkea ajankohtaisen keskustelun ulkopuolelle. Aalto-Heinilän ja kollegoiden (2021) mukaan lasten oikeus ikätasoiseen tietoon kääntyy toisaalta myös aikuisen velvollisuudeksi tuottaa heille tietoa ilmastonmuutoksesta. He toteavat, että lapset eivät pysty ilmaisemaan mielipidettään, jos heidän tietonsa eivät ole riittävät (s. 58). Haastavistakin aiheista tiedon saaminen edistää lapsen tulevaisuuden toimijuutta ja lapsella on aikuisen lailla yhtäläinen oikeus saada ajankohtaista tietoa (Kleemans ym., 2017, s. 782–783).

Lasten näkemistä epäpätevinä toimijoina aikuisiin verrattuna (Kaziaj & Van Bauwel, 2017, s. 230) selittää esimerkiksi lapsen heikompi kyky käsitellä ja purkaa tunteitaan, joita liiallinen tiedonsaanti voi aiheuttaa. Poijula (2016, s. 166–167) mainitseekin, etteivät lapset aikuisen tavoin tunnista tai osaa sanoittaa kaikkia tunteitaan vaan saattavat lukita negatiivisia asioita sisäänsä vain oman pohdinnan varaan. Lapset eivät aina hahmota tapoja ja nimiä asioiden ilmaisuun, jolloin aikuisen tehtävänä on toimia tunteiden ja faktatiedon sanallistajina (Pojula, 2016, s. 167). Vaikka tätä faktatietoa lapselle tulee aikuisten sanallistaa, ei kyse ole ainoastaan omaksumistaidoista, vaan taustalla piilee ajatus tunteiden muodostumisesta ja yhteydestä tiedonsaantiin. Nimittäin, kyky käsitellä tietoa on yksilöllistä: osa lapsista pystyy jo varhaisessa vaiheessa tarkastelemaan tietoa käsitteellisellä ja kognitiivisella tasolla (Havu-Nuutinen ym., 2011, s. 22). Poijula kuitenkin (2016, s. 184) huomauttaa, kuinka

asiantuntijoiden näkemyksien mukaan totuudenmukaista tietoa tulisi saada näistä lapsen yksilöllisistä eroista huolimatta.

Lapsen kiinnostuksen heräämisen ajankohtaisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin on tutkitusti todettu olevan yhteydessä lasten altistumiseen uutisille (Carter, 2022, s. 288). Carter kumppaneineen huomauttaakin (2021, s. 354–355), että lapset ja heidän asiansa jätetään suurelta osin huomioimatta perinteisen uutismedian sisällöissä. Tiedotusvälineet eivät myöskään tarjoa lapsille foorumia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun (Lemish, 2022, s. 255–260). Pennanen (2007, s. 16) mukaan ongelmana perinteisissä uutisissa voidaan pitää aikuisjohtoista keskustelua myös lasta koskevista tapahtumista ja sisällöistä. Kuitenkin negatiivisten uutisten ja lapsen altistumisen niille voidaan todeta johtavan negatiiviseen tunnekierteeseen, jonka seurauksena lapsi ei tulevaisuudessakaan halua aktiivisesti toimia ja vaikuttaa yhteiskunnassa (Buijzen ym., 2007, s. 214).

Carterin ja kollegoiden (2021) mukaan perinteisesti lasten on ajateltu karttavat uutisia, pitävän niiden sisältöjä pitkäveteinä sekä heille kuulumattomina. Syynä tälle on heidän mukaansa lasten kokemus siitä, että uutiset käsittelevät ainoastaan aikuisia koskevia asioita (s. 322). Lasten uutiskulutuksen ja -kiinnostuksen nähtiin olevan vuosituhanen vaihteessa laskussa (Alon-Tirosh, 2017, s. 133). Tätä osaltaan selittävät lapsen vaikeus ymmärtää uutisia genrenä, tarpeellisten taustatietojen puute ajankohtaisiin asioihin liittyen tai juuri mainittu käsitys uutisten kuulumisesta vain aikuisille (Buckingham, 1997, s. 120). Tästä laskusta huolimatta lapset ovat kuitenkin osoittaneet oman kiinnostuksena ajankohtaisiin asioihin (Alon-Tirosh, 2017, s. 133). Sama on havaittu myös Suomessa suurimman osan lapsista ollessa uteliaita uutisia kohtaan, ja lapset tuovatkin esiin oman halunsa saada tietoa (Pennanen, 2007, s. 28). Myös muualla on havaittavissa lasten samankaltainen uteliaisuus; Carter kollegoineen (2009, s. 11) tuo esiin, kuinka Iso-Britanniassa tutkimuksiin osallistuneista 8–15-vuotaista lapsista 96,8 % koki uutiset kiinnostaviksi ja tärkeiksi.

Nuorten sukupolvien odotukset uutisia kohtaan ovat erilaiset, kuin aiemmilla sukupolvilla, sillä he odottavat uutisten puhuttelevan heitä yksilön ja yhteiskunnan tasolla (Galan ym., 2019, s. 549). Vaikka lasten oikeuksien sopimuksessa määritelläänkin lasten oikeus ikätasoiseen ja totuudenmukaiseen tietoon, mainitaan sopimuksessa (YK, 1989, artikla 17e) myös, kuinka lapsia tulee suojella heidän hyvinvointiaan mahdollisesti haittaavalta tiedolta. Tiedonsaannissa korostuu niin velvoite tarjota totuudenmukaista tietoa kuin myös suojella lasta haitalliselta tiedolta (Hamelink, 2008, s. 516). Huolimatta siitä, ettei tiedonsaantiin

liittyvissä artikloissa suoranaisesti uutisia mainita, on sopimuksen sisältöjen esiintuominen tärkeää, sillä niiden avulla on mahdollista määritellä lapsille kohdennettujen uutisisältöjen sopivuutta sekä korostaa lapsille kohdennettujen uutisten merkityksellisyyttä (Carter ym., 2021, s. 353). Lemish ja Götz (2014) tuovat esiin, että lapsille suunnatut uutiset ovat merkittäviä niin lasten hyvinvoinnin ja terveyden kuin myös yhteiskunnallisen kasvattamisen näkökulmista. Heidän mukaansa niiden ajatellaan tukevan lasten näkemistä tulevaisuuden kansalaisina (eng. future citizens) ja osana demokraattista yhteiskuntaa (2020, s. 2026). Lapsella on siis oikeus saada tietoa ajankohtaisista yhteiskunnan tapahtumista sekä kriiseistä, ja aikuisten tulisi tukea lapsia ymmärtämään esimerkiksi ilmastonmuutos yhteiskunnallisena ongelmana, joka myös vaikuttaa lasten elämään (Karsgaard & Davidson, 2023, s. 75). Tähän lasten uutistarpeeseen yhdeksi ratkaisuksi on luotu lapselle kohdennettua uutisisältöä.

3.2 Lapsille suunnatut uutisisällöt

Lapsille suunnatut uutiset eivät ole uusi asia, onhan niitä tuotettu useissa maissa jo 1970-luvusta saakka (Buckingham, 1997, s. 121). Kun uutisten katsojiksi oletetaan lapset, on tuottamisessa harkittava keinoja, ratkaisuja sekä esitystapoja lapsille sopiviksi (Alon-Tirosh & Lemish, 2014, s. 110–112.). Lapsille suunnattujen uutisten tarkoitus ei ole ainoastaan tuottaa yksinkertaistettuja versioita aikuisille suunnatuista uutisista, vaan luoda sisällöllisesti itsenäisiä sekä lapsen kehitystasolle sopivia sisältöjä (Alon-Tirosh & Lemish, 2014), joiden tavoitteena on tukea lapsien yhteiskunnallisen ymmärryksen kehittymistä sekä vahvistaa heidän toimijuuttansa yhteiskunnassa (Buckingham, 2000). Lapsille suunnatuilla uutisilla voidaan todeta olevan kaksijakoinen tehtävä niin tiedonvälittäjänä kuin tulevaisuuden kansalaisten kasvattajana (Austin ym., 2022, s. 295), ja niistä puhuttaessa on otettava huomioon se, kuinka niitä verrataan lähtökohtaisesti aikuisille suunnattuihin uutisiin.

Lapsille suunnatun uutisoinnin tutkimusta on pitkään leimannut käsitys siitä, kuinka lapsia tulee suojella uutisten negatiiviselta sisällöltä, sillä sen on samaan aikaan ajateltu olevan lapsille haitaksi, mutta myös kaukana heidän kiinnostuksenkohteistaan (Pennanen, 2007, s. 28). Lapsille suunnattujen uutisten ympärillä käytyyn keskusteluun ja tutkimukseen ovatkin heijastuneet nämä kaksi narratiivia, suojelun halu ja oletus lasten kiinnostuksen puutteesta (Pennanen, 2007, s. 28; Carter ym., 2021, s. 320–322). Carter ja kollegat (2021) ovatkin myöhemmin tarkentaneet kiinnostuksen puutteen kohdistuvan etenkin sellaiseen poliittiseen päätöksentekoon liittyvään uutisointiin, joka ei kosketa lasta itseään. Tästä poikkeuksena ovat ilmastoon ja luonnonsuojeluun liittyvät sisällöt (s. 355). Tarkennettuna lasten voi sanoa

olevan kiinnostuneita niistä asioista, jotka liittyvät heidän kokemusmaailmaansa. Esimerkiksi luontoa ja urheilua sisältävät uutisten on koettu kiinnostavaksi tai vastaavasti sellaiset sisällöt, joissa esiintyy muita lapsia (Alon-Tirosh, 2017, s. 134). Vaikka luontoon ja ympäristöön liittyvät sisällöt koetaan kiinnostavaksi (Carter ym., 2021, s. 355), sisältää ilmastokriisiin liittyvä uutisointi myös uhkakuvia ja niin sanottua negatiivista sisältöä. Lapsikatsojassa erityisen paljon negatiivisia tunteita herättäviä aiheita ovat muun muassa sota ja luonnonkatastrofit (Walma van der Molen ym., 2002, s. 309).

Tältä negatiiviselta sisällöltä välttyminen ei kuitenkaan ole taattua. Kuten YK:n lastenoikeuksissakin määritellään (YK, 1989, artikla 17), tulee yhteiskunnan monimutkaiset ilmiöt ja ajankohtaiset asiat esittää lapselle ymmärrettävässä muodossa huomioiden lapsikatsojan kognitiivinen ja emotionaalinen kehitysaste (Poijula, 2016, s. 182–186). Siksi lapsille suunnatuilla uutisilla on asetettu tarkennettuja erityisvaatimuksia, ja niiden tapa tarkastella maailmaa eroaa aikuisille suunnatuista, niin sanotuista perinteisistä uutislähetyksistä, yksinkertaistaen ilmiöitä ja antamalla niille enemmän selityksiä (Kleemans & Tamboer, 2022, s. 2216). Lapsille suunnatuissa uutisissa korostuu myös ratkaisukeskeisyys ja optimistisuus etenkin vaikeiden ja negatiivisten aiheiden käsittelyssä (Lemish & Götz, 2014, s. 2021). Yhtenä keinona toteuttaa ratkaisukeskeistä ja optimistista uutisointia on Walma van der Molenin ja De Vriesin (2003) mukaan rakentaa kerronta niin sanotun voileipäkaavan mukaan. Tällä tarkoitetaan neutraalien tai positiivisten näkökulmien esittämistä negatiivisia tunteita herättävien uutisaiheiden ympärillä, jolloin niiden emotionaalinen vaikutus heikentyy (s. 15).

Tarkasteltaessa lapsille suunnatun uutisoinnin erityispiirteitä, voidaan sisältöjä ja esitystapaa tarkastella rakentavan journalismin (constructive journalism) kautta, jolloin keskeisintä on uutistarinoiden esittäminen positiivisessa ja ratkaisukeskeisessä valossa ongelmakeskeisyyden sijaan (McIntyre & Gyldensted, 2018, s. 24). Rakentavan journalismin on nähty olevan linjassa myös lasten positiivisten uutiskokemusten kanssa (Kleemans ym., 2017, s. 795). Lapset kokevat itselleen sopiviksi sellaiset uutiset, joissa kielenkäyttö on selkeää, uutisaiheita taustoitetaan riittävästi, sisällöistä korostuu optimistisuus ja huumorin käyttö (Carter ym., 2009, s. 17). Lapsikatsojia kiinnostavat myös toiset lapset, ja heidän osuutensa uutisoinnissa onkin lisääntynyt niin lähteenä uutisjutuissa kuin uutistarinoiden kertojina (Kleemans & Tamboer, 2022, s. 2213). Lasten näkeminen uutisvideoissa herättää lapsikatsojassa tunteisiin pohjautuvia reaktioita (Kleemans ja Tamboer, 2022, s. 2216), ja sen vuoksi uutisaiheet

linkitetään lasten elämään samalla luoden samaistumisen tunnetta (Alon- Tirosh, 2017, s. 141). Lapsille suunnatuissa uutisissa korostuukin lapsikatsojan oletettu kokemusmaailma, joka näkyy juuri uutistarinoiden esittämisessä lapsen näkökulmasta (Lemish & Götz, 2014, s. 2021).

Lapsille suunnatut uutiset pyrkivät vahvistamaan lapsikatsojassa turvallisuuden tunnetta, etäännyttämään mahdolliset uhkakuvat, sekä etenemään sisällöissä suoraviivaisesti vältellen ristiriitaista tietoa (Lemish & Götz, 2014, s. 2021–2022). Kun kyseessä on videomuotoinen uutislähetys, on visuaalisuudella oma roolinsa. Sisältö koostu verbaalisen ja visuaalisen esitystavan summasta (Immonen, 2020, s. 208), jossa puhe ja kuva luovat vuorovaikutteisen kokonaismerkityksen lapsikatsojalle (Immonen, 2020, s. 14). Yleisesti on tyypillistä yhdistää sanalliset ja visuaaliset tekstit ymmärryksen takaamiseksi (Walma van der Molen & van der Voort, 2000, s. 149), joka näkyy esimerkiksi puheen kanssa samanaikaisesti esitettävällä, sisältöä havainnollistavalla kuvalla.

Vaikka lapseksi määritellään YK:n mukaan alle 18-vuotias henkilö (Yhdistyneet kansakunnat 1989), voi kohderyhmän ikäraja vaihdella puhuttaessa lapsille suunnatuista uutisista. Tutkimuksissa lapsiyleisö on rajattu usein 8–18 vuotiaisiin (Walma van der Molen & De Vries, 2003, s. 6; Costera Meijer 2007, s. 96), sillä kehityspsykologisen lähestymistavan mukaan 8-vuotiaat kykenevät erottamaan toden ja fantasian toisistaan sekä tämän ikäisten lapsien todetaan olevan kykeneväisiä tuntemaan empatiaa (Valkenburg & Piotrowski, 2017, s. 64–65). Toisaalta samaan aikaan tämän ikäiset lapset voivat kokea ahdistusta tietyistä uutisaiheista ja -sisällöistä (Valkenburg & Piotrowski, 2017, s. 64–65; Kleemans ym., 2019, s. 569), jonka vuoksi lapsille kohdennetun uutissisällön merkitys nousee jalustalle. Vaikka lapsi erottaa toden ja fantasian toisistaan, ei hän välttämättä kykene käsittelemään kaikkea uutisissa esitettyä sisältöä ilman mahdollisia haittavaikutuksia. Lapsille suunnattujen uutisien tuottaminen vaatiikin tasapainottelua lapselle totuudenmukaisen ja tärkeä tiedon tarjoamisen sekä tietynlaisen sensitiivisen suojelun välillä (Walma van der Molen & De Vries, 2003, s. 6–8).

Lapsille sopivan sisällön tuottamiseen ovat viimeisen vuosikymmenen aikana heränneet myös suomalaiset uutisia tuottavat mediat, ja suomeksi lapsille uutissisältöä tuottavatkin niin A-lehdet (Apu Juniori), Helsingin Sanomien Lasten uutiset kuin Yle Mix-uutisbrändi (Kyllönen, 2024, s. 84). Tämä antaa lapsimediankäyttäjille vahvistusta kokemukseen journalismin kuulumisesta myös heille. Kleemans kollegoineen (2017, s. 97–98) korostaa

tutkimustuloksissaan, kuinka lapset ovat kiinnostuneita niin kotimaisista kuin kansainvälisistäkin asioista. Huomionarvoista on Kyllösen (2024, s. 85) maininta siitä, kuinka lapsille kohdennettua uutisointia tuottavat pääosin aikuiset, jolloin käsitys lapsien kokemusmaailmasta ymmärretään usein yhdenlaiseksi. Vaikka uutisten kuluttajina lapset ovat heterogeeninen ryhmä omine tarpeineen ja kehitystasoineen (Pennanen, 2007, s. 28–29), nähdään lapsiyleisö uutisoinnin erityispiirteitä tarkasteltaessa homogeenisenä joukkona, ja tuotannon valinnoissa korostuukin oletettu käsitys lasten maailmasta (Kyllönen, 2024, s. 85). Oletuksena uutisia tuottavilla aikuisilla on myös lasten jaettu käsitys lapsuudesta (Chajed & Haavisto, 2023, s. 487).

3.3 Uutisia sosiaalisen median kautta

Lapset harvemmin vierailevat suoraan uutissovelluksissa tai -sivustoilla, enemmän he viettävät aikaansa sosiaalisessa mediassa tai muissa viihdepalveluissa, jolloin on haastavaa saada huomio ”perinteiseen” uutissisältöön (Galan ym., 2019, s. 54). Tärkeä ajankohtaisten asioiden tiedonsaannin kanava onkin uutisten ohella sosiaalinen media (Gil de Zúñiga ym., 2012, s. 329–331). Sosiaalinen media on läsnä suurimmassa osassa uutistoimituksia ja sen hyödyntäminen on lähes pakollista (Bowd, 2016, s. 130), kun otetaan huomioon, kuinka uutisten lukeminen ja välittyminen sosiaalisen median kautta on Schulzin ja kumppaneiden (2024, s. 4057) mukaan lisännyt lukijoiden halua saada näistä nähdyistä tai luetuista sisällöistä lisää tietoa. Esimerkiksi Helsingin Sanomien mukaan (30.1.2019) on se pystynyt pysyttelemään aallonharjalla mediamurroksen keskellä ja jopa ajoittain kasvattamaan tilaajamääriään digitaalisten sisältöjen lisäämisellä sekä nuorten lukijoiden lisäämiseen panostaen heidän suosimillaan mediakanavilla. Tämä näkyy muun muassa uutismedioiden siirtymisenä sosiaalisen median alustoille (Vázquez-Herrero ym., 2022, s. 1717–1718), sillä nykyään medioita usein käytetään rinnakkaisesti tai jopa samanaikaisesti (Väliaverron, 2013, s. 8).

Kun sosiaalista mediaa käytetään tiedon hankintaan (eng. informational use), omaksuvat ihmiset Gil de Zúñigan ja kumppaneiden (2012) mukaan tietoa eri tavoin, kuin muiden tiedonlähteiden kautta. Mahdollisesti tämän syynä on se, että sosiaalisen median kautta saatu tieto tulee usein henkilöiden kautta, joihin sosiaalisen median käyttäjät samaistuvat tai luottavat, ja tämän vuoksi tiedon omaksuminen voi olla nopeampaa (s. 329–331). Uutisoinnin siirtymä myös sosiaalisen median alustoille luo se käyttäjille uudenlaisen uutisten omaksumisen tavan: käyttäjien ei tarvitse hakeutua itse uutissisältöjen luokse, vaan nämä

uutissisällöt löytävätkin tiensä käyttäjien luo (Reunanen ym., 2023, s. 16–22). TikTok sosiaalisen median alustana on saavuttanut uutismedian, ja alustan suosio on kutsunut uutistoimistot puhuttelemaan nuorta yleisöä ja julkaisemaan sisältöä (Vázquez-Herrero ym., 2022, s. 1717–1718).

Jo Buckingham (1997, s. 119) mainitsee, kuinka passiivinen altistuminen uutisoinnille on mahdollista, jos uutisia katsotaan samassa tilassa lapsen kanssa. Tämän voi nähdä pitävän paikkansa myös nykypäivänä, käyttäväthän lapset internet-sisältöjä päivittäin (Smahel ym., 2020, s. 141). TikTok uutismedian alustana haastaa käyttäjän altistumisen passiivisesti uutisille, sillä alustan laajuuden, ominaisuuksien ja algoritmin vuoksi vastaan saattaa tulla sisältöä, joka ei sovellu katsojalle (Vázquez-Herrero ym., 2022, s. 1720). Esimerkiksi alustalla on mahdollista päätyä seuraaman suoraan lähetystä kriisialueelta (Rantalainen, 2022). Silti TikTok alustan kasvu ja sen kautta tavoitettava yleisö ovat lisänneet uutismedian siirtymistä alustalle (Bell & Owen, 2017).

Suomessa lapsille suunnattua uutisointia tuottavista medioista niin HS Lasten uutiset kuin Yle Mix tuottavat TikTok-alustalle uutissisältöä. Esimerkiksi Yle Mix julkaisee pidemmistä uutisvideoistaan lyhyemmän ja tiiviimmän version TikTok-alustalle (Yleisradio, 28.8.2020). Alustalle onkin juuri tyypillistä lyhyiden ja visuaalisten videoiden julkaiseminen, jolla usein pyritään trenditietoiseen näkyvyyteen (Vázquez-Herrero ym., 2022, s. 1718). Vaikka alusta luo uutisoinnille myös omat erityispiirteensä, noudattavat uutisvideot myös lapsille suunnattujen uutisten erityispiirteitä. Esimerkiksi tasapaino faktatiedon ja myönteisten tunteiden ja empatian välillä sekä uutisaiheiden yksinkertainen ja houkutteleva sävy (Carter ym., 2009, s. 17) kulkevat käsi kädessä lapsille suunnattujen uutisten erityispiirteiden kanssa (Vázquez-Herrero ym., 2022, s. 1733).

4 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella, miten ilmastokriisiä käsitellään lapsille suunnatuissa uutisissa sekä millaisena lasten ilmastotoimijuus esitetään. Huomio kiinnitetään uutisvideoissa käytettäviin sanavalintoihin ja kuvauksiin, joiden kautta ilmiöstä rakennetaan lapsikatsojalle todellisuutta. Aineistoksi valikoituneet HS Lasten uutiset sekä Yle Mixin uutis- ja TikTok-videot käsitetään tutkimuksessa multisemioottisina teksteinä, joissa yhdistyvät ääni, kuva sekä teksti muodostaen uutisvideon kokonaismerkityksen. Tutkimuskysymyksiä keskeisesti määritteleviä käsitteitä on kuvailtu aiemmissa luvuissa.

Tutkimusongelmia tarkastellaan seuraavien tutkimuskysymysten kautta:

- 1. Miten ilmastokriisi esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa?**
- 2. Miten lasten ilmastotoimijuus esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa?**

Tutkimuskysymyksiin etsitään vastauksia kuudesta lapsille suunnatusta uutisvideosta, joita analysoidaan diskurssianalyysin keinoin. Analyysissä keskitytään muun muassa tarkastelemaan lasten kiinnostuksenkohteita heidän kokemusmaailmansa kautta, kielen käyttöä ja faktojen kertomista lapselle ymmärrettävällä tavalla sekä lasten oman toimijuuden näkymistä uutisisällöissä Buckinghamin (1997) näkökulmia mukailten.

5 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus on toteutettu diskurssianalyysia hyödyntäen laadullisena tutkimuksena. Tässä luvussa määritellään, mitä tutkimusmenetelmiä käytetään, miksi käytetyt menetelmän tukevat parhaiten tutkimuksen tavoitteita sekä esitellään niin analysoitava aineisto kuin analyysin eri vaiheet. Tekstissä myös avataan keskeiset menetelmälliset termit ja niiden hyödyntäminen tutkimuksessa.

5.1 Laadullinen tutkimustraditio

Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen, sillä tutkimuksessa huomio kiinnitetään kohteen laatuun, ominaisuuksiin ja merkityksiin kokonaisvaltaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 73). Laadullinen tutkimus perustuu empiirisen aineiston analyysiin, ja pitää sisällään joukon erilaisia tutkimusmetodeja, -suuntauksia ja -perinteitä (Vuori, 2021a). Tämä mahdollistaa sosiaalisen todellisuuden ja ilmiöiden tutkimisen, jolloin pyrkimyksenä on ymmärtää ihmisiä tämän todellisuuden tai näiden ilmiöiden muodostajina ja tulkitsijoina (Henttonen, 2008, s. 1). Tarkoituksena on ymmärtää ihmisten käyttäytymistä ja hahmottaa merkityksiä, joilla toisten kanssa rakennetaan vuorovaikutusta (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, luku 5.1). Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on siis ymmärryksen lisääminen sekä ilmiöiden tai toiminnan kuvaaminen (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 73).

Laadullisen tutkimuksen ajatellaan jakautuvan teorialähtöiseen, teoriasidonnaiseen ja aineistolähtöiseen tutkimukseen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Aineiston ollessa tutkimuksen lähtökohtana ja ytimenä, voidaan puhua aineistolähtöisyydestä (Eskola & Suoranta, 1998, s. 83). Kun pääpaino on aineistossa, voidaan tutkimusta kuvailla myös induktiiviseksi (Juhila, 2021). Tällä tarkoitetaan yleisien havaintojen muodostamista tarkastelemalla yksittäisiä havaintoja aineiston perusteella (Hirsjärvi ym., 2009, s. 266). Tämä tutkimus on luonteeltaan aineistolähtöinen, sillä tutkimuksessa lähdetään liikkeelle aineistosta eli lapsille suunnatuista uutisisällöistä.

Tutkimusaineiston ollessa lapsille suunnattua uutisisältöä, on puhetavoilla keskeinen merkitys. Aineiston ei voi ajatella itse kertovan mitään, vaan keskiössä on tutkijan näkökulma, jolla tämä aineistoa puhuttaa (Juhila, 2021). Tyypillisiä aineistoja laadullisessa tutkimuksessa ovat esimerkiksi keskustelut, haastattelut, kuvat tai tilat, joissa jokin toiminta tapahtuu (Juhila, 2021). Laadullinen tutkimustraditio ohjaa analyysitavan valintaa sekä aineiston rajaamista, ja tutkijan kannalta keskeistä onkin onnistua rajaamaan aineisto

tutkimuskysymysten kannalta keskeiseksi (Vuori, 2021a). Kun tutkimuksessa lähdetään liikkeelle aineistoista, voidaan tutkimustulosten kuvailla nousevan aineistosta, jonka jälkeen niitä on tutkijan mielekästä verrata aikaisempaan tutkimustaan (Hirsjärvi ym., 2009, s. 266).

5.2 Yle Mixin ja HS Lasten uutisten tuottamat uutiset aineistona

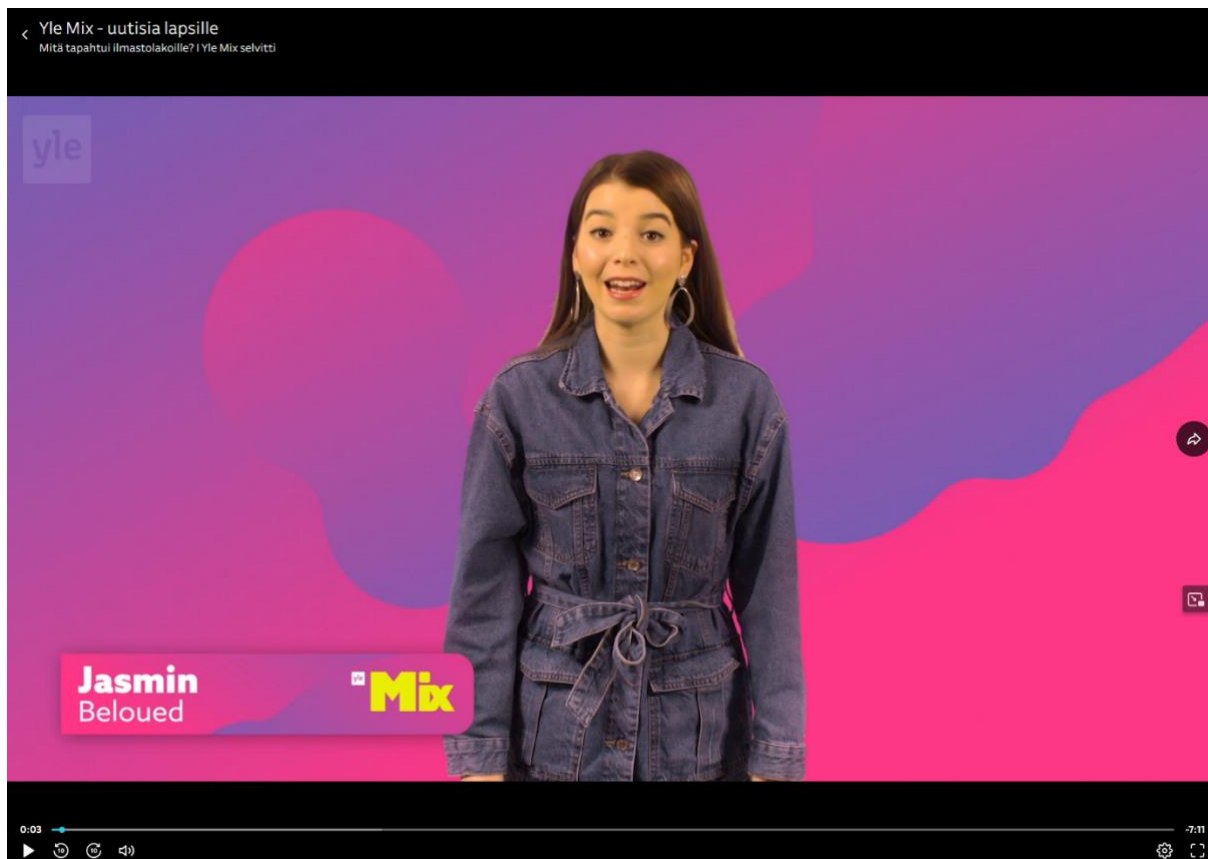
Yle Mix ja HS Lasten Uutiset julkaisevat säännöllisesti lapsille suunnattuja uutislähetysiä videomuodossa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on analysoida videomuodossa olevia suomenkielisiä lasten uutisia, jonka vuoksi lapsille Suomessa uutissisältöjä tarjoavista tahoista tarkasteluun valikoitui Yle Mixin ja HS Lasten uutisten tuottamat videot. Aineisto päädyttiin laajentamaan myös käyttäjätilien Yle Mix ja HS Lasten uutiset TikTok tileihin, koska lapset saavat nyky-yhteiskunnassa tietoa maailman tapahtumista omien mediakanaviensa kautta, jolloin TikTokin huomioiminen ja tarkoituksenmukaista (Kleemans, 2022, s. 1424). TikTokin ajateltiin siis laajentavan kuvausta tutkittavasta ilmiöstä.

Yle Mixin tuottamat videot ovat nähtävissä Yle Arenassa sekä YouTubessa. HS Lasten uutisten videot puolestaan julkaistaan niin Helsingin Sanomien sivuilla, YouTubessa, Ruudussa kuin myös näytetään televisiossa sunnuntaisin Nelosella. Helsingin Sanomien omilla sivuilla ei näe, kuinka monta katselukertaa videolle on kertynyt. YouTube on ainoa kanava, jossa kummatkin käyttäjät (Yle Mix, HS Lasten uutiset) julkaisevat videoita. Taulukossa yksi avataan käyttäjien tilaajamäärät YouTubessa ja TikTokissa, jolla taustoitetaan lasten uutisia ilmiönä. Yle Mix eli Yleisradion tuottama lasten uutisten kokonaisuus on alkanut tuottaa sisältöä elokuussa 2020 ja Helsingin Sanomien Lasten uutiset ovat puolestaan aloittaneet videoiden tuottamisen maaliskuussa 2016 (taulukko 1).

Taulukko 1, HS Lasten uutisten ja Yle Mixin videoiden tietoja YouTubesta, tiedot kerätty julkaisualustoilta 8.1.2025:

Lasten uutismedia	seuraaja- tai tilaajamäärä	julkaistut videot	aloitusaika
Youtube: HS Lasten uutiset	16,6 t	1,1 t	03/2016
Youtube: Yle Mix – uutisia lapsille	61,6 t	770	08/2020
TikTok: Yle Mix – uutisia lapsille	173 t	990	08/2020
TikTok: HS Lasten uutiset	3 718	48	02/2023

Yle Mixin ja Helsingin Sanomien tuottamissa videosisällöissä voidaan nähdä olevan paljon samoja elementtejä. Kummatkin tuottavat säännöllisesti monikanavaisesti ajankohtaisista aiheista tietoa lapsille ymmärrettävässä muodossa. HS Lasten uutiset tuottaa uutisvideoiden rinnalla lehteä, kun taas Yle Mix profiloituu oman tilinsä kuvauksessa enemmän erilaisia sosiaalisen median kanavien kautta kuten WhatsAppin, TikTokin ja Instagramin. Kummankin lasten uutismedian videoilla esiintyy aikuisia toimittajia, jotka esittelevät ajankohtaisia uutisaiheita (kuva 1 & kuva 2).

Kuva 1. Yle Mix, Mitä tapahtui ilmastolakoille? Yle Mix selvitti (Yle Mix, 11.09.2020).

HS Lasten uutisten videot muistuttavat sisällöllisesti ja visuaalisesti paljon ”perinteistä” uutislähetystä. Jokaisessa uutislähetyksessä toistuvana elementtinä on uutisstudiota muistuttavassa ympäristössä päivän aiheisiin johdattelu, josta kuva kaksi antaa esimerkin. Puolestaan, kuten kuvasta yksi näkee, Yle Mixin videot eivät ole kuvattu yhtä perinteissä ympäristössä. Yle Mix myös hyödyntääkin sisällössään enemmän rennompaa ja puhekielistä otetta.

Kuva 2. HS Lasten Uutiset, Paju, 10, kirjoitti kirjeen presidentille (HS Lasten uutiset, 26.08.2022). Lasten uutislähetykset ovat niin HS Lasten uutisten kuin myös Yle Mixin kohdalla kaikkien vapaasti katsottavissa. Kummatkaan lasten uutislähetykset eivät ole Ylen tai Helsingin sanomien omilla sivuilla tekstitettyinä.

5.3 Aineiston kerääminen ja rajaus

Aineiston kerääminen aloitettiin katsomalla läpi ajanjaksolta 1.1.2020-1.12.2024 kaikki julkaistut HS Lasten uutisten ja Yle Mixin uutisvideot sekä TikTok videot kahdesti. Videot katsottiin läpi yhtä aikaa molempien tutkimuskysymyksen ohjaamana. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen ”Miten ilmastokriisi esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa?” kohdalla tämä tarkoitti kaikkien videoiden tarkastelua sen kautta, käsittelivätkö ne ilmastokriisiin liittyviä aiheita. Tutkimuksessa päätettiin käyttää ilmastokriisin käsitettä, kuitenkin tiedostaen, että samasta ilmiöstä puhutaan mediassa useilla eri termeillä (Kunelius & Roosvall, 2021, s. 1–3), ja tämä oli huomattavissa myös tutkimuksen aineistossa. Ilmastosta puhuttiin läpi katsotuissa videoissa muun muassa ilmastokriisinä, ilmastonmuutoksena ja ilmaston lämpenemisenä, mutta yhteistä näiden kaikkien videoiden sisällöille oli ilmaston tilan esittäminen maapalloa uhkaavana tekijänä. Rajausta ei siis tehty yksittäisten termien kautta, jotta ilmiön käsittelystä saa kattavamman kuvan.

Samanaikaisesti aineistoa rajattiin myös toisen tutkimuskysymyksen ohjaamana ”Miten lasten ilmastotoimijuus esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa?”. Kaikista läpikäytyistä videoista

pyrittiin löytämään ne, joissa lapset itse näkyivät ja kertovat ilmastoteoistaan tai muista toimijuuteen liitettävistä teemoista, kuten ilmastotunteista, ilmastotoiminnasta kieltäytymisestä tai kansalaisvaikuttamisesta. Koska aineisto rajattiin kummankin tutkimuskysymyksen ohjaamana, moni ainoastaan ilmaston tilaa käsittelevistä videoista rajautui lopullisen aineiston ulkopuolelle, tästä esimerkkinä luonnonkatastrofeja käsittelevät uutiset. Sen sijaan uutisvideot, joissa käsiteltiin ilmaston tilaa ja lapset olivat toimijoina, valikoituivat lopullisiksi aineistovideoiksi.

Näillä rajaamisen valinnoilla pyrittiin muodostamaan aineisto, joka kuvailee termit ylittävästi tutkittavaa ilmiötä. Valintaa ei tehty hakusanoilla tai hashtagilla, koska aineisto olisi tällöin jäänyt vajavaiseksi. HS Lasten uutiset ja Yle Mix eivät ole millään alustalla eritelleet videoiden sisältöä tarkasti hakusanoin. Esimerkkinä Helsingin Sanomien omilta sivuilta hakusanalla ”ilmastonmuutos” ja aiheella ”lasten uutiset” uusin video on ajankohdasta 7.2.2020. Tutkimuksen aineiston keräyksen ja rajauksen kautta löytyi kuitenkin useita aiheesta julkaistuja videoita edellä mainitun ajankohdan jälkeen.

Taulukko kaksi kuvastaa aineiston rajaamisen prosessia numerojärjestyksessä, edeten rajauksen kautta aineistoksi valikoituneisiin videoihin. Koska koko aineisto rajattiin molempien tutkimuskysymysten ohjaamana, supistui uutisvideoiden määrä alkuperäiseen lukuun verrattuna huomattavasti, kuten taulukon kaksi toisessa kohdassa tuodaan ilmi. Taulukosta kaksi huomaa, kuinka tarkastellulla aikavälillä julkaistuja uutisvideoita suhteessa valittuihin aineistoihin on huomattavasti enemmän. Vaikka lapsille suunnattuja uutisvideoita on tuotettu paljon, koostuu lopullinen aineisto ainoastaan kuudesta lapsille suunnatusta uutisvideosta. Tutkimuskysymysten asettamin kriteerein rajattu aineisto koostuu täten kaikista kyseisen aikavälin uutisvideoista, joilla käsitellään ilmastokriisiä ja lasten ilmastotoimijuutta.

Taulukko 2: aineistonkeruu 1.11. - 1.12.2024

1. Kaikki läpi katsotut videot	Uutislähettykset HS Lasten uutiset (n =224) Yle Mix (n =287) Uutisvideot yhteensä (n= 511)
	TikTok HS Lasten uutiset (n=48) Yle Mix (n= 990) TikTok videot yhteensä (n=1038)
2. Tutkimuskysymysten perusteella rajauksen ulkopuolelle jääneet videot	Uutislähettykset HS Lasten uutiset (n=221) Yle Mix (n=285)
	TikTok HS Lasten uutiset (n=48) Yle Mix (n=989)
3. Aineistoksi valitut videot	Uutislähettykset HS Lasten uutiset (n=3) Yle Mix (n=2)
	TikTok Yle Mix (=1) HS Lasten uutiset (n=0)
	Aineistoksi valikoituneet uutisvideot (n=6)

Aineistosta löytyi kuusi videota, joissa lapsi on ilmastotoimijana (taulukko 2). Lasten uutisvideoita aineistosta on viisi, joista kolme on HS Lasten uutisten ja kaksi Yle Mixin. Mukaan valikoitui myös yksi Yle Mixin tuottama TikTok video. Aineiston rajaamisen vaiheessa HS Lasten uutisten TikTok videot jäivät aineiston ulkopuolelle, koska ne eivät vastanneet tutkimuskriteereihin. Eli aineiston keräämisen vaiheessa HS Lasten uutisten TikTok videot olivat mukana, mutta ne karsiutuivat pois aineistoa rajatessa. Aineisto rajautui 1549 videosta kuuteen videoon tutkimuskysymysten ohjaaman rajausprosessin myötä. Nämä valikoituneet kuusi videota esitellään taulukossa kolme.

Taulukko 3: Analyysiin valikoituneiden videoiden esittely

Videon nimi	Analyysissä käytettävä koodi	Julkaisukonteksti	Sisällönkuvaus
Paju, 10, kirjoitti kirjeen päättäjille	Video 1	HS 26.8.2022	"Tämän viikon uutislähetyksessä tapaamme 10-vuotiaan Pajun, joka lähetti huolestuneen kirjeen Suomen korkeimmille päättäjille ympäristön tärkeydestä."
Pieniä suuria ilmastotekoja	Video 2	HS 10.1.2020	"Lasten uutisissa pohditaan tänään, mitä yksittäinen ihminen voi tehdä maapallon eteen."
Koulussa voi tehdä ekotekoja	Video 3	HS 28.2.2020	"Tällä viikolla tapaamme koulun ekoteoista huolehtivat Ekoröllit"
Käytiin kurkkaamassa ilmastolakkoa	Video 4	Yle Mix TikTok 24.9.2021	"Käytiin kurkkaamassa ilmastolakkoa! 🌍 #ylemix #yleuutiset #uutiset #tiktoksuomi #ilmastolakko #ilmastonmuutos #ilmastokriisi #fridaysforfuture"
Mitä tapahtui ilmastolakoille?	Video 5	Yle Mix 11.9.2020	"Ilmastolakot ja huoli ympäristöstä olivat paljon esillä viime vuonna Greta Thunbergin johdolla. Mutta kuolivatko aktivistit sukupuuttoon? Miten koululaiset suojelevat luontoa juuri nyt? Yle Mix lähti selvittämään asiaa! Tällä videolla tavataan varkautealaisen Lehtoniemen koulun 6.-luokkalaisia, partiota rakastava Neha ja ilmastoaktivisti Elina."
Miten SUN ruoka vaikuttaa MAAPALLOON?	Video 6	Yle Mix 21.10.2020	"Meidän planeettamme ihmismäärä kasvaa koko ajan, mutta villieläimiä on jatkuvasti vähemmän. Miten sun ruokailu liittyy siihen, että tuhansia lajeja kuolee sukupuuttoon? Kahdeksanvuotias Oiva kokkaa Jassulle vegehodareita ja selittää, miksi hän on vegaani. Lisäksi aktivisti ja kirjailija Suvi Auvinen kertoo, miksi maistuva ruoka voi olla kuitenkin haitaksi luonnolle."

Videoiden sisällönkuvaukset heijastelevat jossain määrin myös eri alustojen ja tuottajien eroja. HS Lasten uutisten kuvaukset ovat formaalimpia verrattuna YleMixiin, kun taas TikTok videon kuvauksessa on käytetty hashtageja. Taulukossa kolme esiteltyä aineistovideoa on nimetty koodein, joita hyödynnetään tutkimuksen tulososiossa.

5.4 Diskurssianalyysi

Diskurssianalyysiä kuvaillaan monipuoliseksi ja eri tutkimuksiin soveltuvaksi tutkimusmenetelmäksi (Remes 2011, s. 292), jonka toteuttamiseen ei ole ainoastaan yhtä oikeaa tapaa, vaan tutkijalla on mahdollisuus soveltaa menetelmää tutkimuskohteen mukaan (Jokinen ym., 1993, s. 12). Toisin sanoen menetelmää voi kuvailla tutkijan sovellettavaksi

teoreettimetodologiseksi viitekehyykiseksi (Potter & Wetherell, 1989, s. 175; Eskola & Suoranta, 1998, s. 125). Tutkimusmenetelmän sovellettavuudesta huolimatta, on diskurssitutkijan tärkeää rajata aineistoa ja analyysitapaa tutkimuksen kontekstiin sopivaksi.

Perinteisesti diskurssianalyysi mielletään kielenkäytön tutkimukseksi, jossa ytimenä korostuvat kielelliset rakenteet ja merkitykset sekä kielen rooli sosiaalisen todellisuuden rakentajana etenkin teksteissä (Jokinen ym., 1993, s. 14; Pälli & Lillqvist, 2020, s. 376). Pälli ja Lillqvist (2020, s. 381) ehdottavatkin, ettei nykypäivän diskurssianalyysiä nähdä ainoastaan kielitieteellisenä metodina; yhteiskuntatieteiden kielellinen käänne 70–80-luvuilla on vaikuttanut metodiikan perinteisen tieteenfilosofian muutokseen, jossa kieli nähdään enemmänkin yhteiskunnallisen analyysin kohteena. Tätä uutta suuntausta on Pällin ja Lillqvistin (2020) mukaan käyttänyt diskurssitutkija Van Dijk siirtyessään diskurssianalyysissä kielen tutkimuksesta nimenomaan yhteiskunnan analyysiin, jossa kielen rooli todellisuuden rakentajana edelleen säilyy. Van Dijk lisäksi diskurssianalyysin suunnannäyttäjistä Norman Fairclough (1992; 2001; 2003) ja Ruth Wodak (2014; 2016) ovat analyysissään toteuttaneet samankaltaisen, yhteiskunnalliseen poikkitieteelliseen tutkimussuuntaukseen vievän kehityskulun (s. 381–386). On täten mahdollista todeta diskurssianalyysin olevan yhteiskunnan analyysiä, jossa kielen rooli ilmiöistä ymmärryksen tuottajana on merkityksellinen. Diskurssianalyysi nähdään siis sosiaalisen konstruktionismin kautta eli kieli ei ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan rakentaa ja luo sitä (Jokinen ym., 2016, s. 81). Tässä tutkimuksessa hyödynnetään juuri mainittua uudempaa suuntausta eli diskurssianalyysin soveltamista poikkitieteellisessä tutkimuksessa.

Diskurssianalyysin kentän ollessa eri tutkimuksiin soveltuva ja monipuolinen, on tutkijan tärkeää määritellä oman tutkimuksen kannalta oleellinen tutkimussuuntaus. Osasuuntauksen mukaan on mahdollista hyödyntää useita eri aineistomuotoja, kuten uutisia, videotallenteita tai dokumentteja (Suoninen 2021). Tutkimuksessa käytetään niin kriittistä kuin analyyttistä diskurssianalyysin osasuuntausta, joita on Jokisen ja kollegoiden (2016) sekä Pynnösen (2013) mukaan mahdollista yhdistää. Fairclough (2013) esittää kolme päätasoa, joiden avulla tutkimus voidaan tunnistaa kriittiseksi diskurssianalyysiksi. Tutkimus on osa systemaattista poikkitieteellistä analyysiä keskustelun ja yhteiskunnallisten ilmiöiden välillä, se sisältää eri tekstimuotojen analyysiä sekä nostaa esiin myös sosiaalisten epäkohtien diskursiivisia puolia (s. 10–12). Tässä tutkimuksessa sovelletaan erilaisia videomuotoisia aineistoja, jolloin analyysin yhteydessä yhdistyvät useamman tieteenalan näkökulmat.

Ottamalla tutkimukseen kriittisen analyysin lisäksi analyttisen diskurssianalyysin piirteitä, on mahdollista tarkastella yksityiskohtaisemmin arkisen kielen yhteyttä asioiden tapahtumiseen (Suoninen, 2021). Kun tutkimuksen tavoitteena on ymmärryksen lisääminen tutkittavasta ilmiöstä, on tarpeen käyttää erilaisia analyysikeinoja ja viitekehyksiä laaja-alaisen kokonaisuuden hahmottamiseksi (Jokinen & Juhila, 1999, s. 87; Phillips & Hardy, 2002, s. 40). Analyttinen diskurssianalyysi mahdollistaa aineistosta muotoutuneiden diskurssien kuvaamisen ja sen tarkastelun, millaiseksi sanalliset valinnat aineistossa ja sieltä ilmenneet diskurssit kuvaavat tutkittavan ilmiön (Juhila, 1999, s. 212–213; Pynnönen, 2013, s. 27–28). Tällöin tutkija ja aineisto ikään kuin keskustelevat. Analyttinen diskurssianalyysi ottaa Suonisen (2021) mukaan tarkemmaksi tarkastelun kohteeksi psykologiaan liittyvän puheen; kuvaukset asenteista, tunteista tai aikomuksista nostetaan relevantiksi toiminnaksi vuorovaikutuskontekstissa. Suoninen (2021) jatkaa, kuinka analyttisessä diskurssianalyysissä yhdistyvät eri kontekstitasojen ja aineistotyyppien tarkastelu, jolloin videotallenteiden erittely voi olla analyysin kohde. Näiden kahden osasuuntauksen yhdistäminen analyysissä laajentaa ja vahvistaa tämän tutkimuksen analyysissä ulottuvuuksien tarkastelua sekä moniäänistä tulkintaa.

Huolimatta diskurssianalyysin vahvasta perinteestä kielen analyysimetodina, on Pällin ja Lillqvistin (2020) mukaan yhä enemmän noussut merkitykselliseksi analyysin multimodaalisuus. Etenkin sosiaalisen median ja luonnollisesti internetin jatkuva kasvu ja jokapäiväinen rooli käyttäjien arjessa, korostaa multimodaalisuuden olennaisuutta; suurin osa ihmisten kohtaamista teksteistä on osa kuvallisia elementtejä, kuten videoita, joiden avulla ymmärrystä pyritään saavuttamaan (s. 386–387). Non-verbaalin käytöksen on nähty ohjaavan vuorovaikutustilannetta ja siinä vallitsevaa kielenkäyttöä, mikä korostuu etenkin multimodaalisessa aineistossa; oleellista on kielen suhde kontekstiin (Paltridge, 2012, s. 3–5). Analyysin kohteena ovat lapsille suunnatut uutisvideot, jolloin aineiston multimodaalisuus toteutuu; visuaalisuus on oleellisena osana kielellistä kerrontaa ja se toimii kielen vahvistajana.

Jotta kieltä pystytään tarkastelemaan ja tutkimaan, on ymmärrettävä sen käyttökontekstin luomat raamit kielenkäytölle (Pynnönen, 2013, s. 11), sillä kielen ajatellaan olevan aina osa sitä kontekstia, jossa sitä tuotetaan (Paltridge, 2012, s. 39). Kun puhutaan diskurssianalyysistä, on välttämätöntä nostaa esille myös genren käsite, etenkin analyysikohteen ollessa osa tiettyä genreä. Genrellä eli tekstilajilla tarkoitetaan sosiaalisesti vakiintunutta tapaa tehdä asioita tietyllä viestinnällisellä tavalla (Pälli & Lillqvist, 2020, s.

396). Tarkennettuna, genre siis ohjaa kielenkäyttöä tilanteessa mahdollistaen ja rajaten toimintaa, ja uutisgenre vaikuttaa suoraan kielenkäytön raameihin (Suoninen, 2021). Genre on kuin sosiaalinen yhteisymmärrys siitä, kuinka kieltä tuotetaan tietyssä sosiaalisessa ja kulttuurisessa asiayhteydessä (Paltridge, 2012, s. 64). Tiettyyn genreen liittyy aina tyypillisiä ja yleisesti tunnistettavia visuaalisia ja kielellisiä ilmentyviä, jotka esiintyvät yhdessä, ja tietyt normit ohjaavat genreä (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 98). Analyysin kohdistuessa lapsille suunnattuihin uutisvideoihin on genrellä oletettavasti vaikutusta käytettävään kieleen, ja genre itsessään luo jo kielenkäytölle tietyt kriteerit.

Tässä tutkimuksessa tuloksia tarkastellaan analyysissä aineistoista esiinnoitusten merkityssysteemien ja säännönmukaisuuksien eli diskurssien kautta. Tavoitteena on tarkastella, kuinka kielellä luodaan tietoa ilmastokriisistä ja millaista toimijuuskuvaa kielellä yhdessä visuaalisten elementtien kanssa luodaan lapsikatsojalle. Genren lisäksi oleellisena käsitteenä diskurssitutkijan sanavarastossa onkin diskurssin käsite. Diskurssilla tarkoitetaan merkityssysteemejä, jotka muodostuvat sosiaalisessa kanssakäymisessä, ja ovat merkityksellisessä osassa sosiaalisen todellisuuden rakentamisessa analyysin toteutuksessa (Jokinen ym., 2016, s. 28). Suoninen (2021) kuvailee diskurssin ilmentävän kulttuurisia kielellisiä resursseja, joiksi voidaan kuvailla esimerkiksi yhteiskunnallisia, vuorovaikutuksellisia ja institutionaalisia käytäntöjä. Tutkimuskirjallisuudessa diskurssitutkijat määrittelevät diskurssit tietyn näkökulman kautta rakennetuiksi merkityksellistämisen tavoiksi tai yleiseksi säännönmukaisuuksien systeemiksi, joiden kautta voidaan muokata järjestelmällisesti tietoa ja sosiaalista todellisuutta (Jokinen ym., 2016; Pietikäinen & Mäntynen, 2019). Tästä syystä diskurssi ja genre käsitteinä kulkevat käsikädessä; molemmat muokkaavat osaltaan kielenkäytön suuntaa ja ohjaavat tutkijan intressejä.

5.5 Analyysin toteutuksen kuvailu

Koska lapsille suunnattujen uutisten yhteydessä esiintyy kerronnan tukena visuaalisia keinoja (Lemish & Götz, 2014, s. 2021), tulee videokuva ottaa huomioon analyysin toteutuksessa. Tutkimuksen kannalta keskeinen aineiston tulkintaan liittyvä seikka on sekä lasten uutisvideoiden että TikTok-videoiden tarkastelu multisemioottisina teksteinä Immosta (2020, s. 14) mukaillen. Immosen (2020, s. 14) mukaan multisemioottinen teksti muodostuu kuvista, puheesta ja kirjoituksesta, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja joiden merkitys on enemmän kuin pelkkä osatekijöidensä summa. Multisemioottisen tekstin keskeisten

merkityselementtien, eli verbaalisen ja visuaalisen, lomittuminen toisiinsa muodostaa retorisen kokonaisuuden (Immonen, 2013, s. 174). Tutkimuksen aineistoksi valitut videot hahmotetaan retorisisina kokonaisuuksina, jonka vuoksi tarkastelu ei rajoitu yksittäisten kuvien, puheen tai tekstin analysointiin, vaan sisältää useiden uutisen elementtien kokonaisvaltaisen tarkastelun. Tätä edellä mainittua tarkastelua lähestytään diskurssianalyysin keinoin.

Osana analyysiprosessia molemmat tutkijat katsoivat tarkastellut videot useaan kertaan yhdessä ja erikseen, samalla kiinnittäen huomiota videolla esiintyvään uutiskerrontaan, audiovisuaalisiin ja visuaalisiin elementteihin. Tutkimuksen empiirinen aineisto rajauksen jälkeen koostuu kuudesta ilmastokriisiin kytkeytyvästä lapsille suunnatusta uutisvideosta, joista yksi on TikTokissa julkaistu lyhyempi katkelma. Huomionarvoista on lapsille suunnattujen uutisvideoiden erityispiirteet, joiden ajatellaan ohjaavan myös ilmastokriisiä käsittelevää uutisointia. Uutisgenren voidaan ajatella ohjaavan jo itsessään kielenkäyttöä ja ilmiöiden esitystapaa (Suoninen, 2021).

Analyysin aluksi tutkijat perehtyivät erikseen aineistoon huolellisesti. Ensimmäisten katseluvaiheiden aikana keskeisenä nähtiin avoimuus aineistoa, siinä esiintyviä diskursseja sekä merkityssystemeitä kohtaan. Diskursseja etsittiin aineistosta aineistolähtöisesti. Laadullisen tutkimuksen voidaan nähdä jakautuvan kolmeen analyysimuotoon: teorialähtöiseen, aineistolähtöiseen ja teoriaohjaavaan analyysiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tätä kyseistä diskurssianalyysiä voidaan kuvailla aineistolähtöiseksi, sillä tutkimuksen pääpaino on aineistossa. Tällöin voidaan puhua myös induktiivisuudesta, jolloin tutkimusaineiston analyysissä yksittäisistä havainnoista pyritään luomaan yleisempiä kuvauksia (Eskola & Suoranta, 1998, s. 83). Huomionarvoista on se, ettei tutkimus ole kielitieteellinen vaan aineistosta etsityt yhteneväisyydet ja teemat pohjautuvat pyrkimykseen saada aikaan käsitys ja kuvaus tutkitusta ilmiöstä.

Jotta aineistosta saatiin analysoitua mahdollisimman kattavasti, kävivät molemmat tutkijat sen läpi samanaikaisesti. Aineisto käytiin läpi ja järjesteltiin useaan kertaan, usean eri viikon aikana, jotta oli mahdollista jokaisella kerralla kiinnittää huomio aineistosta nouseviin eri elementteihin. Osana analyysiä tutkijat tekivät erilliseen Excel-tiedostoon muistiinpanoja jokaisen läpikäynnin yhteydessä. Alussa huomio kiinnitettiin enemmän Buckinghamin (1997) näkökulmiin eli uutisvideoiden teemoihin, uutistarinoihin ja siihen, mitä katsojalle kerrotaan. Kun huomioista oli kirjoitettu muistiinpanot, kiinnitettiin huomio seuraavaksi aineistolla esitettyyn lasten toimijuuskuvaan, visuaalisiin elementteihin sekä kuvausympäristöihin.

Muistiinpanoja muokattiin ja täydennettiin koko prosessin ajan, ja ne mahdollistivatkin aineistossa toistuvien rakenteiden havainnoinnin.

Seuraavassa vaiheessa aineistovideot litteroitiin erilliseen Word-tiedostoon, joka mahdollisti aineiston tarkastelun ja huomion kiinnittämisen juuri kieleen. Litteroinnin avulla tarkasteltiin tilanteisiin sidoksissa olevia kielellisiä ilmaisuja sekä havaittiin yhdenmukaisuuksia ja eroavaisuuksia. Diskurssianalyysissä juuri kieli osana kerrontaa ja todellisuuden luomista on keskiössä (Pälli & Lillqvist 2020, s. 376). Koska aineisto mielletään multisemioottiseksi (Immonen, 2020), oli mahdollista tarkastella aineistoa kuvan ja kielen rinnakkaisuuksien kautta. Tämä tapahtui muun muassa siten, että muistiinpanoissa nostettiin esille myös paikan vaihdokset ja tapahtumapaikkojen kuvailua.

Analyysin eri vaiheissa tutkijat kirjoittivat ja muokkasivat muistiinpanoja erilliseen Excel-tiedostoon, joista muodostettiin analyysin loppuvaiheessa muistiinpanojen ja litteraatin avulla kolmetoista koodia. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen koodit olivat: ilmastokriisi eri termein, luonnon merkityssuhteet, ikätasoinen kieli, ilmastokriisi ongelmana, tiedolla tasapainottelu, ratkaisujen tarjoaminen, aikuisten rooli ja ilmastoteot ratkaisuna. Toisen tutkimuskysymyksen koodit olivat: tieto toiminnan ohjaajana, arkisten tekojen merkitys, lasten toimintaympäristöt, yhteinen toiminta ja lasten esittäminen yhtenä ryhmänä. Luokittelemalla koodeja sisältöjen perusteella muodostettiin kuusi diskurssia. Esimerkiksi ilmastokriisi eri termein, luonnon merkityssuhteet ja ikätasoinen kieli kuvastavat, mitä ilmastokriisistä kerrotaan kielen avulla muodostaen ilmastopuheen diskurssin (taulukko 4). Taulukko neljä havainnollistaa esimerkinomaisesti tapaa, jolla jokainen diskurssi on muodostettu. Aineistosta nousseet diskurssit ovat ilmastopuhe, ratkaisukeskeisyys, ilmastoteot, tietoinen toimijuus, arjen vaikuttaja.

Taulukko 4: Aineiston analysoinnin vaiheet

Aineistoesimerkki	Diskurssin piirteitä	Koodi	Diskurssi
Ilmastonmuutoksen, eli ihmisen aiheuttamista päästöistä johtuvan ilmaston lämpenemisen	Ilmastokriisistä puhutaan esimerkiksi ilmaston lämpenemisen, ilmastomuutoksen ja ympäristö ongelmien kautta.	Ilmastokriisi eri termein	Ilmastopuhe

Diskursseja havainnollistetaan tulososiossa aineistoesimerkein eli sitaatein, joissa käytetään videoilla esiintyvien henkilöiden nimien sijaan koodeja, koska videoilla esiintyvien

henkilöiden nimet eivät vaikuta tutkimustuloksiin. Esimerkiksi HS Lasten uutisten uutisankkuri Kukasta käytetään sitaateissa koodia ”toimittaja” ja haastateltavista lapsista koodia ”lapsi”. Videoilla ei aina mainita lasten ikää, jonka vuoksi tekstissä käytetään systemaattisesti ”lapsi”-termiä kuvaamaan haastateltavia.

5.6 Tutkimusetiikka

Tutkimuksen tekeminen sosiaalisen median aineistoista vaatii tapauskohtaista tutkimuseettistä pohdintaa (Franzke ym., 2019, s. 4), joka läpi leikkaa koko tutkimusprosessia (Östman & Turtiainen, 2016, s. 71). Hyödynnettyjä aineistoja tulkittiin niin uutisina kuin myös sosiaalisesta mediasta kerättyinä, jolloin asetetaan tutkimuseettisessä kirjallisuudessa rajapinnoille: samaan aikaan hyödynnetään niin uutisia kuin sosiaalista mediaa koskevia eettisiä linjauksia. Tutkimuseettisestä näkökulmasta sosiaalisen median tutkiminen ja uutisvideoiden hyödyntäminen aineistona, ei näyttäytynyt suoraviivaisena. Vakiintuneet ja hyvät käytännöt sosiaalisen median tutkimuksen saralla ovat vielä pitkälti selvittämättä (Kosonen ym., 2018, s. 117) sekä vain harva tutkimus käsittelee TikTokin tutkimiseen liittyviä eettisiä haasteita (Kanthawala, 2022, s. 3105). Toisaalta Franzke ja kollegat (2019) ovat koostaneet merkittävän internet-tutkimusta koskevan kokoelman, jossa avataan laajasti tutkimuseettisiä näkökulmia. Vaikuttaa siltä, että uutismedia-aineistoja tutkittaessa jotkut tutkijat käsittelevät aineistoon liittyviä tutkimuseettisiä kysymyksiä vain lyhyesti ja keskittyvät lähinnä kertomaan, mistä ja miten aineisto on kerätty. Lasten uutisten kontekstissa tämänkaltaisia valintoja on tehnyt esimerkiksi Alexander ja kollegat (2022). Puolestaan Haavisto ja kumppanit (2022) avaavat tutkimuksessaan laajasti niin tutkimuksen positiota kuin myös kertovat aineiston keräämisestä sekä analysoinnista. Tässä tutkimuksessa hyödynnettyjen aineistotyyppien tutkimuseettinen kenttä näyttäytyy siis osittain pirstaloituneena ja vielä muotoaan hakevana.

Julkisten sosiaalisen median aineistojen tutkimuskäyttöä varten ei usein tarvitse pyytää aineiston tuottajan suostumusta (Kosonen ym., 2018, s. 119). Kuitenkin Helsingin Sanomille ja Ylelle on annettu tieto heidän julkaisemiensa aineistojen käytöstä tässä tutkimuksessa. Kosonen ja kollegat (2018, s. 119) nostavat esille julkisen aineistojen tuottajien tiedottamiseen kaksijakoisen näkökulman: toisaalta tällöin tuottajalle syntyy mahdollisuus kieltäytyä osallistumisesta tai vaikuttaa materiaaliin ja toisaalta tärkeintä on tutkimuksesta aiheutuvan mahdollisen haitan minimointi. Kumpikaan uutisten tuottaja ei kieltänyt aineistojen tutkimuskäyttöä, tai pyrkinyt vaikuttamaan tutkimuksen tekemiseen. Pohdinta

aineiston julkisuudesta tai yksityisyydestä on tutkimuseettisesti tärkeimpiä pohdintoja, kun aineisto on kerätty sosiaalisesta mediasta (Terkamo-Moisio ym., 2016, s. 141). Tässä tutkimuksessa kaikki aineisto oli julkista Suomen suurimpien mediatalojen Ylen ja Helsingin Sanomien lapsille tuottamaa, jolloin tutkimuseetiikan näkökulmasta heille haittojen syntymistä ei pidetty tutkimuseettisenä riskinä. Tutkimuksessa ei myöskään analysoitu tai tarkasteltu yksityishenkilöiden kirjoittamia kommentteja kyseisistä videoista.

Tutkimuksen teossa tunnistettiin, että mahdolliset erilaiset aineiston rajaamisen tavat olisivat voineet vaikuttaa tutkimusprosessiin ja syntyneisiin tuloksiin. Tämän vuoksi rajaaminen pyrittiin avaamaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti, jolloin tutkimusprosessi näyttäytyy lukijalle läpinäkyvänä. Aineiston rajaamista lähestyttiin aluksi käyttäjätilien (Yle Mix, HS Lasten uutiset) valinnan kautta ja sen jälkeen näiden tilien sisältöjä rajattiin tutkimuskysymysten ohjaamana. Sosiaalisen median tutkimuksessa rajaaminen voitaisiin tehdä myös esimerkiksi hakusanojen avulla (Laaksonen, 2021), johon kuitenkin ei päädytty aikaisemmin mainituista syistä. Aiemman tutkimuksen mukaan hashtageja on usein hyödynnetty TikTokista aineiston keräämisen vaiheessa, jolloin kysymykseksi nousee, löytyykö kaikki aiheita edustavat videot kyseisen hashtagin takaa (Kanthawala ym., 2022, s. 3111). Valittuja videoita tarkasteltiin alustojen omilla sivustoilla, eikä ladattu omille laitteille.

Tutkimuksen analyysi- ja tulostulovaiheessa pyrittiin johdonmukaisuuteen ja kaiken tiedon selkeään esittämiseen sekä vaiheet on laadittu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) hyvän tieteellisen käytännön periaatteita noudattaen. Työssä on siis hyödynnetty muiden tuottamaa tieteellistä tietoa sitä kunnioittaen ja muita plagioimatta, kuitenkin samalla pyrkien asiasisällön samana säilyttämiseen. Videoiden julkisuudesta huolimatta, pyrittiin lasten erityinen rooli huomioimaan. Läpi tutkimuksen lapsista käytetään termiä lapsi, koska tietojen jakaminen ei näyttäytynyt tarpeellisenä. Tutkimustuloksissa pyrittiin ilmiöiden tarkasteluun, eikä yksittäisen lapsen kommentteista liiallisten tulkintojen tekemiseen. Hyödyntäessä sosiaalisen median aineistoja on keskeistä ymmärtää tarkasti aineiston konteksti (Kosonen ym., 2018, s. 120; Östman & Turtiainen, 2016, s. 69). Tutkimuksessa siihen pyrittiin avaamalla tutkimusaihe, siihen linkittyvä yhteiskunnallinen tilanne ja aineistoja tuottavat toimijat.

6 Diskurssit

Tässä luvussa tuodaan esiin tutkimuksen tulokset eli diskurssit. Tutkimustulokset esitetään molempien tutkimuskysymysten kautta diskurssikohtaisesti (taulukko 5). Diskurssien esittämisessä tuodaan esiin aineistoesimerkkejä uutisvideoista tukemaan tuloksia. Kun aineistoesimerkkejä nostetaan, viitataan sitaatin yhteydessä taulukossa kolme esitettyihin videokoodeihin. Tuloksissa tarkastellaan uutisvideoiden käyttämää kieltä, ohjelmatason rakentumista, visuaalista ilmettä sekä lasten omien näkökulmien esittämistä.

Taulukko 5: Tutkimuksen tulokset

Tutkimuskysymys	Diskurssi
Miten ilmastokriisi esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa?	Ilmastopuheen diskurssi Ratkaisukeskeisyyden diskurssi Ilmastotekojen diskurssi
Miten lasten ilmastotoimijuus esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa?	Tietoisen ilmastotoimijan diskurssi Arjen vaikuttajan diskurssi Yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssi

6.1 Ilmastokriisin esittäminen lapsille suunnatuissa uutisissa

Ilmastokriisi esitetään lapsille suunnatuissa uutisissa ilmastopuheen diskurssin, ratkaisukeskeisyyden diskurssin sekä ilmastotekojen diskurssin kautta (taulukko 5). Ilmastopuheen diskurssissa perehdytään siihen, mitä ilmastokriisistä esitetään kielen avulla, ratkaisukeskeisyyden diskurssissa tarkastellaan ohjelmatasolla uutisvideon kerronnan etenemistä ja ilmastotekojen diskurssissa syvennytään tarkastelemaan ilmastotekojen roolia ilmastokriisin esittämisessä.

6.1.1 Ilmastopuheen diskurssi

Ilmastokriisi sanoitetaan lapsikatsojalle ymmärrettävästi, konkreettisesti ja tunnepitoisesti. Tässä diskurssissa yhdistyvät asiakeskeinen tiedottaminen sekä emotionaalinen samaistuminen, joiden kautta rakennetaan merkityksellistä kuvaa ilmastokysymyksistä. Ilmastokriisiä ei esitetä globaalina, kaukaisena ilmiönä, vaan sen syyt ja vaikutukset kytketään lapsen omaan arkeen, tunteisiin sekä konkretiaan.

Ilmastokriisistä käytetään ensisijaisesti termiä ilmastonmuutos, jonka lisäksi aineistossa esiintyvät termit ilmaston lämpeneminen, maapallon lämpeneminen, ympäristöongelmat ja ilmaston tila. Nämä käytetyt termit ilmentävät sitä, kuinka pyrkimyksenä on tuoda monimutkainen ilmiö lähemmäs lapsikatsojaa ja tälle ymmärrettävään muotoon. Sen sijaan ilmastokriisi tai ekologinen kriisi esiintyvät vain epäsuorasti tai aikuisen puheessa (video 5; video 6). Ilmastonmuutos on neutraaliksi vakiintunut termi ilmiön kuvailuun. Se ei itsessään pidä sisällään kriisin sisältämää kiireellisyyttä tai uhkaa – toisin kuin esimerkiksi ekologinen kriisi (video 5) tai ilmastokriisi (video 6). Tämän perusteella voidaan sanoa, että käsitteen käytössä korostetaan selitettävyyttä ja lapselle helposti lähestyttävyyden luomista uhkakuvakeskeisyyden sijaan. Käsitteestä riippumatta, ilmastokriisi sanoitetaan lapselle faktatietoon pohjaten ja ymmärrettävästi. Esimerkiksi uutisvideossa kaksi avataan käytetty termi tarkemmin: ”ilmastonmuutos, eli ihmisen aiheuttamista päästöistä johtuva ilmaston lämpeneminen”, jolloin lapselle annetaan ymmärrettävä ja suora selitys ilmiölle.

Huomionarvoista on, kuinka terminä ilmastokriisi ei juuri esiinny lasten tai toimittajienkaan käyttämässä kielessä. Poikkeuksena tähän ovat nuoret ilmastolakkoilijat videolla kuusi, joiden haastatteluissa puheeseen liittyy muita videoita enemmän turhautumista ja kiireellisyyden tunnetta. Haastateltava toteaaakin, että ”ilmastokriisi vaan pahenee koko ajan” (video 6). Tämä voi luoda lapsikatsojalle kuvan, kuinka ilmastokriisi-termin käyttäminen liittyy tiettyyn positioon, kuten poliittiseen aktivismiin. Pääsääntöisesti käytetyt termit ovat neutraaleja tai positiivisemmin latautuneita, jotka pehmentävät osaltaan ilmiön vakavuutta, mutta mahdollistavat lapsi haastateltavan osallistumisen keskusteluun ja sen ymmärtämisen.

Ilmastokriisi konkretisoidaan yksittäisten esimerkkien ja selityksien kautta. Esimerkiksi metaanipäästöjen selittämisessä korostuu uutisoinnin positiivinen pohjavire, joka näkyy lapsen toteamuksessa ”ilmaston lämpeneminen siinä lihantuotannossa, esim. lehmät pierее ihan sairaasti” (video 5), jolla viitataan juuri lihatuotannossa nouseviin metaanipäästöihin. Näiden humorististen kielikuvien kautta lapsikatsojalle selitetään vaikeat käsitteet ja aiheet. Sitaatissa tuodaan esiin, että lihatuotanto tehostaa ilmaston lämpötilan nousua, mutta samalla lämpötilan nousulle sanotaan yksinkertainen ja lapsikatsojalle ymmärrettävä syy. Toimittaja tarkentaa vielä lapsen vastausta:

Toimittaja: Niinkun tossa sano lehmät piereskelee ja röyhtäilee paljon ilmastoaa lämmittävää kasvihuonekaasua metaania. (video 5)

Vaikka ilmauksessa on mukana humoristisuutta, välittää se ilmastokriisin kannalta keskeistä tietoa tehden samalla asiasta konkreettiset ja muistettavan. Kasvihuonekaasut rinnastetaan piereskelyyn, kun taas esimerkiksi metsän kaataminen esitetään lajien ketjussa katoamisen kautta:

Haastateltava kirjailija: Kun yksi hyönteinen tai kasvi katoaa, seuraavaksi voi kadota joku lintulaji, jolla ei ole enää ruokaa. (Video 5)

Näistä sitaateista huomaa, kuinka selitykset esitetään selkeästi ja yksinkertaisesti, jotta lapsikatsojalla on mahdollisuus ymmärtää käsiteltävä aihe. Luontokato käsitteenä voi olla hankala käsittää, mutta sen rinnastaminen lajien katoamiseen ja sen kautta ketjun alkamiseen, konkretisoi vaikeaa käsitettä.

Ilmasto ja ympäristö nähdään asialähtöisen tiedon lisäksi merkityksenä, arvona ja luontosuhteena. Kieli onkin tunteita sanoittavaa, esimerkiksi ”luonto on meille tärkeä, meidän pitäisi suojella sitä” (video 4), jota tuodaan ilmi lapsen puheenvuorolla. Ilmaston rinnastaminen luontoon saa aikaan konkreettisemmän käsityksen ilmiöstä. Kuten alla olevasta sitaatista ilmenee, lapsi rinnastaa ilmastoon vaikuttamisen luonnosta siistinä pitämiseen. Kun lasten omista puheenvuoroista ilmastopuhe yhdistetään luontoon, edesauttavat toimittajat osaltaan tätä kysymystensä asettelulla. Luonnon ajatellaan olevan lapselle arkisempi ja tutumpi käsite kuin ilmasto. Tämä rinnastaminen näkyy myös siinä, kuinka videolla neljä tiedon antamisessa ja seuraamusten avaamisessa lähdetään liikkeelle luonnosta, kysymällä lapsilta luonnossa vietetystä ajasta. Usein lapset myös itse toteuttavat tätä rinnastamista:

Toimittaja: Voiks sun mielestä ilmastoon ja ympäristöön vaikuttaa?

Lapsi: -- ehkä jos näkyy niitä roskia siellä maassa niin mielellään niitä ottaa ja viedä roskikseen ja et ei ite roskais sinne luontoon. (video 4)

Luonnon merkityksen nostaminen esille toimii ikään kuin ”pehmeänä laskuna” ilmastoasioiden käsittelyyn. Luonnon suojeleminen nähdäänkin motiivina toimia ilmaston hyväksi, jotta esimerkiksi ”linnut ja eläimet voi elää paremmin” (video 3). Luonnon arvo tuodaan esiin pysyvyyden kautta, ”haluaisin, että luonto säilyy sellaisena kuin se juuri nyt on”, toteaa lapsi videolla neljä.

Ilmastokriisi vaikutuksen ulottuvat luontoon, eläimiin sekä ihmisiin ja sen seuraamukset kuvailtaankin näiden kautta. Aineistossa ilmastokriisin seuraamuksiksi mainitaan eläinlajien sukupuutto, ekosysteemien ketjuromahdus, metsäalueiden katoaminen, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen, sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen, ilmaston lämpeneminen

ja ruokaturvan heikkeneminen. Ilmastokriisi nähdään uhkana myös ihmiselle, sillä ”me ihmiset ollaan osa tätä ketjua” (video 5). Konkreettisesti lapsikatsojalle kerrotaan luontokadosta ja ruoantuotannosta WWF:n tilastoihin viitaten, kuinka ”ihmiset muodostavat noin kolmasosan nisäkäistä, ruoaksi kasvatetut eläimet 60 % ja villieläimiä on nisäkkäistä enää 4 %” (video 5). Sään ääri-ilmiöistä ”ilmastonmuutos aiheuttaa kuivuutta, tulvia ja saasteita” (video 5). Nämä selityksen painottavat käsitystä siitä, miksi ilmastokriisistä ollaan huolissaan ja, miksi se nähdäänkin uhkana maapallolle. Kerronnan yhteydessä ei esiinny uhkaan liittyvää videokuvausta, vaan kuvaus kohdistetaan toimittajaan.

Vaikka tyypillisesti ilmastokriisi yhdistetään mahdollisimman arkisiin ja konkreettisiin asioihin, joita lapset ymmärtävät, korostuu sisällössä myös asiantuntijuuden ote.

Lapsikatsojalle kuvaillaan seikkaperäisesti ekosysteemitasolla tapahtuvia muutoksia ihmisen toiminnan vuoksi:

Haastateltava aikuinen: Sellainen luonnontilainen metsä on aina tosi paljon rikkaampi ekosysteemi, siel on enemmän lajeja, kasvi- ja eläinlajeja, kun on sellaisessa viljellyssä pellossa. Eli jos me kaadetaan metsää, jossa on paljon elämää ja korvataan se pellolla, jossa on vaan yhtä tai kahta lajia niin sillä tavalla me köyhdytetään sitä luonnon monimuotoisuutta. Ja kun yksi hyönteis- ja kasvilaji puuttuu, niin seuraavaks saattaa tuhoutua joku lintulaji, jolla ei olekaan enää ruokaa ja tää ketju jatkuu ja jatkuu eteenpäin ja eteenpäin ja me ihmiset ollaan osa tätä ketjua. (video 5)

Sitaatissa lapsikatsojalle esitetään monimutkainen luonnon verkosto selkeänä ketjuna, jossa jokainen ihminen ja lapsi on osana. Luonnon köyhtymistä jatketaan edelleen kuvailemalla, kuina ”luonnon köyhtyessä viruksia voi kehittyä helpommin”, ja sen sanotaankin vaikuttavan myös ”meihin” ihmisiin (video 5). Tällä epäsuoralla, mutta laajalla viittauksella yhdistetään ilmastokriisin seuraamukset myös ihmisen terveyteen. Suomen kontekstissa ilmastokriisin seuraamisen yhdistetään talven muuttumisena, jolloin lapsikatsojille konkreettisimpia seurausmuutoksia ovatkin vuodenaikojen epävakaat:

Toimittaja: Mul ainakin kelpais sellaiset kauniimmatkin talvet, mut se tarkoittais sitä, ettei tän maapallon lämpötila saa nousta yhtään enempää. (video 5)

Lapsi: Haluan myös, että talvella on lunta ja, että on viileät talvet. (video 4)

Nämä seuraamukset ilmastokriisistä koskettavat niin aikuisia kuin lapsiakin, sillä niin toimittaja kuin lapsi haastateltavakin tuo ikävän kääntöpuolen esiin. Kun tuodaan ilmiö Suomen kontekstiin ja jokaiselle tuttuun vuodenaikaan, lisää se lapsikatsojalle konkreettista

kuvailua. Ilmastokriisin uhka rinnastetaan jokaiselle tutun talven menettämiseen tai muuttumiseen.

Usein aikuiset sanottavat ja avaavat seuraamusten niin sanotut tieteellisemmät perustelut. Nämä eivät kuitenkaan ole irrallisia, vaan sidottuna lapsen arkeen. Aikuisen tietoa jakavien puheenvuorojen jälkeen lapsen näkökulma tai havainnot täydentävät annettua tietoa luoden lapsikatsojalle samaistumispintaan.

6.1.2 Ratkaisukeskeisyyden diskurssi

Ratkaisukeskeisyyden diskurssi korostuu niin ilmastokriisin käsittelyssä kuin kerronnan jäsentelyssä. Aineistovideot rakentuvat ratkaisukeskeisesti ongelmasta sen käsittelyyn, jonka jälkeen tarjotaan ratkaisu. Tässä jokaisessa uutisvideossa esiintyvässä ratkaisukeskeisyyden kaavassa ensin nostetaan esiin ja esitetään ilmastokriisin liittyvä ongelma, jonka jälkeen tätä ongelmaa käsitellään ja pohditaan niin toimittajien puheenvuorojen kuin haastattelujen kautta, ja ongelmaan ratkaisemiseksi annetaan lapsikatsojalle joko konkreettisia ratkaisuja tai esitetään esimerkkejä tietynlaisista ratkaisuista.

Yksi osa ilmastokriisin esittämistä on sen kehystäminen ongelmaksi, jolle on mahdollista tehdä jotain, ja siihen tarjotaankin lapsikatsojalle ratkaisuja. Osana ongelmaksi kehystämistä nostetaan esiin myös huoli, esimerkiksi videolla yksi mainitaan, kuinka ”ilmastonmuutos huolestuttaa monia koululaisia”. Tämä samankaltainen ongelman esittäminen näkyy siinä, kuinka toimittaja toisessa videossa aloittaa uutisvideon esittämällä ongelman lapsilähtöisesti ”tiedän, että moni teistä on pohtinut ympäristön ja ilmaston tilaa” (video 3). Ongelman esiintuominen ilmenee lähes poikkeuksetta näiden videoiden alussa:

Toimittaja: Kuten olemme monta kertaa uutisissakin puhuneet, maapallo lämpenee ihmisen toiminnan vuoksi. (video 2)

Toimittaja 2: On puhuttu jo pitkään siitä, että lihansyöntiä pitäis vähentää, jos me halutaan, että meiltä ei lopu ruoka ja tila tältä planeetalta kesken ja saatais ilmastolämpeneminen pysäytettyä. (video 5)

Tämä ongelman esiintuominen alussa antaa lapsikatsojalle kuvan uutisvideon käsiteltävästä aiheesta. Aloitusvirkkeiden jälkeen tuodaan lapsikatsojalle kuitenkin ilmi, kuinka uutisvideoilla tullaan jatkamaan aiheen käsittelyä sekä tarjoamaan ratkaisuesimerkkejä. Videon kaksi toimittaja jatkaakin mainitsemalla, että ilmastomuutoksen pysäyttämiseen etsitään keinoja, ja nostamalla esiin koulun, jonka oppilaat haluavat osoittaa jokaisen ihmisen mahdollisuuden vaikuttaa ilmaston tilaan.

Uutisaiheessa ilmennyttä ongelmaa käsitellään arkisen ja konkreettisen kerronnan avulla, joka korostuu siinä, että kieli on lapselle ymmärrettävää ja kerronnan tukena käytetään visuaalisuutta. Ymmärrettävä kieli ilmenee ongelman käsittelemisessä, jolloin faktat sanotetaan lapselle sopivalla kielellä:

Toimittaja: Ennen kun eläimiä voi syödä, syöttämistä varten pitää kasvattaa rehua. Eli ensin kasvatetaan niille eläimille ruoka, ne syö ne kasvikset ja sitten se eläin päätyy lautaselle. Näin siis tehdään sen sijaan et kasvatettais suoraan meille ihmisille syötäväksi eli siis yhden ihmisen ruokkimiseen kuluu paljon enemmän tilaa, energiaa, työtä ja vettä sen sijaan et se söis ite niitä kasviksia. (video 5)

Yllä olevassa sitaatista kuvastuu hyvin lapselle ilmastokriisistä totuudenmukaisen tiedon kertominen ja ongelman käsittely. Samaan aikaan toimittajan vieressä on graafi, jossa näytetään kuvilla eri eläinten prosentuaalinen osuus maapallolla. Lihatuotannon ympäristöhaitoista ja siitä ongelmana puhutaan käyttäen lehmiä esimerkkinä ja karrikoiden mutkat suoriksi. Silti sisältö ja tiedon totuudenmukaisuus pysyy, vaikka faktatieto on yksinkertaistettu. Samankaltainen selkeä ilmaisu toistuu keskustelussa ruoantuotannosta:

Toimittaja: Nykyiset ruokailutottumukset on haitallisia ympäristölle sen takia, et ne on hirveen tuhlaavia. Niissä nimenomaan mennään sitä kautta et me syödään sillä tavalla et meitä ois tosi paljon vähemmän maapallolla. (video 5)

Kyseisessä sitaatissa tarkennetaan ruoan merkitystä maapallolla ja seurausta meille ihmisille. Ruoantuotannon problematiikka selitetään yksinkertaisella virkkeellä: nykyiset tottumukset ovat tuhlaavia. Käytetty me-termi luo kuvan, että asia koskee kollektiivisesti kaikkia maapallolla asuvia, myös lapsikatsojia. Ennen sitaatteja vidoilla on esitetty ongelma siitä, kuinka maapallolla tila voi loppua kesken ja ruoantuotanto on haitallista ilmastolle. Vastaavasti ilmastokriisin seuraamuksista esitetään konkreettinen ja lapsen arkielämään sopiva esimerkki:

Toimittaja: Kohta ulkona on taas märkää ja pimeätä tai ainakin tääl Etelä-Suomessa ja mul ainakin kelpais vähän sellaset kauniimmatkin talvet, mut se tarkottais sitä, ettei tän maapallon lämpötila saa nousta yhtään enempää. (video 5)

Tässä sitaatissa tuodaan esille ilmastomuutoksen oletettuja haittapuolia. Tiedon jakamisessa ja talven kuvailussa, toimittaja sanoittaa omia tuntemuksiaan ja toiveitaan silti edeten pohdinnassaan kohti ratkaisua. Maapallon lämpötila ei saisi nousta enempää, jotta kauniit talvet säilyisivät, on puheenvuoron ydin. Toimittaja myös kuvaa itseään puhuessaan, ja kuvauksessa on läsnä ”vlogimainen” asetelma; juontaja kuvaa itseään puhumassa myös häntä

koskevasta aiheesta. Vaikka ilmastokriisin haittapuolia käsitellään, korostuu kerronnassa yleisesti positiivinen viire.

Tämä mainittu positiivinen pohjavire ilmenee niin kerronnan ilmeikkyydessä ja eleissä, mutta myös optimistisessa lähestymistavassa ilmastokriisiin liittyviin ongelmiin. Kriisiin liittyvistä ratkaisuksista puhutaan käsitteiden ”sä voit vaikuttaa”, ”ei oo ees niin vaikeeta” tai ”jokainen voi tehdä” kautta. Kaikissa näistä on havaittavissa taustalla toiveikas ajatus: jokaisella meistä on mahdollisuus olla osa ratkaisua. Tämä positiivinen pohjavire rakentaa negatiivisen aiheen ympärille pehmennystä.

Lasten uutisissa edetään siis tasapainotellen ongelman haittapuolien käsittelyn sekä kevyemmän sisällön kanssa. Seuraavassa sitaatissa tuodaan esille pohdintavaiheen jälkeen hetki, kun ongelman esittämisen ja käsittelyn jälkeen lapsikatsojalle tuodaan positiivista sisältöä. Toimittaja on ensin kertonut, miten lihatuotanto kuluttaa maapalloa, jonka jälkeen hän toteaa:

Toimittaja: Aika synkkää tää kaikki. Mutta mennään nyt takaisin sinne (lapsen) luo ja jotain lohturuokaa nyt tähän hätään pliiis. (video 5)

Ilmastokriisin käsittelyä ei jätetä ongelmien esittelyyn, vaan lapsikatsojalle tarjotaan positiivinen päätös toimittajan siirtyessä takaisin haastateltavan luo. Poikkeuksetta uutisvideot rakennetaan ratkaisukeskeisyyden kaavan kautta, kuten seuraavasta sitaatista huomaa.

Toimittaja: Ilmastonmuutoksen, eli ihmisen aiheuttamista päästöistä johtuvan ilmastonlämpenemisen torjumiseksi keksitään koko ajan uusia keinoja. Espoon Rastaalan koulun 6.luokkalaiset halusivat osoittaa, että jokainen voi tehdä myös itse pieniä ilmastotekoja, eikä sen tarvitse olla edes vaikeaa. (video 2)

Sitaatissa ilmenee selkeästi, kuinka tietoa ongelmasta tasapainotetaan tarjoamalla ongelmaan ratkaisuja. Toimittaja mainitsee, kuinka hyvät teot ovat saattaneet jäädä taka-alalle. Silti kysymyksen perään nostetaan heti positiivinen sisältö esimerkiksi, kuinka ilmastoteot eivät ole jääneet ainakaan kaikkialla takaa-alalle. Ilmastokriisistä herännyt huoli nostetaan esille, mutta vastapainona näytetään yhteistä toimintaa ja luodaan toivoa. Uutisvideo toimii samalla rakenteella kuin kuvailtuna eli ratkaisukeskeisyyden kaavalla

Ilmastokriisiin liittyvän uutisaiheen käsittelyn ja pohdinnan jälkeen tarjotaan lapsikatsojalle keinoja, joilla lapsi itse voi keventää mahdollista huoltansa ilmastokriisistä. Ratkaisuiksi tarjotaan uutisvideon aikana lasten esimerkkejä, mutta myös toimittajien sanoittamia listoja videolla esiintyneistä ratkaisukeinoista.

Toimittaja: Tällä videollahan selvis vaikka kuinka monta eri tapaa, joilla sä voit vaikuttaa. Sä voit kierrättää tai suosia liikkuessas pyöräilyä niinku Lehtoniemen kutosluokkalaiset teki, sä voit syödä kasvisruokapainotteisesti niinku Elina mulle vinkkas tai sä voit tutustua eri ympäristöjärjestöihin ja lähtee sitä kautta vaikuttamaan. (video 4)

Ratkaisukeskeisyydellä luodaan uutisvideoilla toivoa: ilmastokriisiin on löydettävissä ratkaisu ja ratkaisuja tehdäänkin: usein näihin ratkaisuun tarvitaan kuitenkin lapsikatsojaa. Kuten sitaateista huomaa, ratkaisut tuodaan esille lapsiesimerkkien avulla. Tyypillistä ratkaisukeskeisyydelle etenkin Yle Mixin uutisvideoilla on tarjota videon loppuun tiivistys uutissisällön aiheeseen liittyvistä ratkaisuista. HS Lasten uutisissa tämä tapahtuu useammin uutisvideon alussa. Kummankin tuottajan uutisvideoilla on havaittavissa edellä kuvailtu ratkaisukeskeisyyden kaava.

6.1.3 Ilmastotekojen diskurssi

Analysoiduissa lapsille suunnatuissa uutisvideoissa ilmastokriisi esitetään ennen kaikkea konkreettisten ilmastotekojen ja -esimerkkien kautta, jotka ovat osana jokaisen videon uutiskerrontaa. Uutisvideoissa tuodaan esiin haastateltavien lasten ilmastoteot, joka tukee sitä, että lapsen on helpompi samaistua uutissisältöihin, kun niissä esitetään toisia lapsia. Lapsikatsojalle annetaan mahdollisuus ymmärtää teon konkreettinen merkitys, sillä toinen lapsi antaa esimerkin omalla teollaan tai toimii toimintansa kertojana. Uutisvideoilla lapset kirjoittavat kirjeitä päättäjille (video 1), osallistuvat koululakkoihin (video 6), tekevät vaikuttamisprojekteja (videot 2 ja 3) tai toteuttavat arjen ekotekoja niin kotona kuin koulussa (videot 4 ja 5). Nämä kaikki korostavat lapsen omia vaikutusmahdollisuuksia.

Diskurssin kautta rakentuu kuva lapsesta aktiivisena jäsenenä osana yhteiskuntaa ja ilmastokeskustelua. Lapsi ei ole vain passiivinen vastaanottaja vaan myös viestijä ja ilmastokriisiin vaikuttaja. Tämä diskurssi ilmenee kaikissa tarkastelluissa videoissa. Lapset tuovat esiin oman halunsa toimia aiheesta viestijöinä, etteivät aikuiset ole ainoita, jotka puhuvat ilmastosta, vaan lapset saavat itse kertoa aiheesta toisille lapsille (video 3). Videolla kaksi lapsi puolestaan tuo esiin, kuinka ”meki halutaan vaikuttaa ympäristöön”.

Yhteiskunnallinen aktiivisuus tuodaan esille muun muassa erilaisten vaikuttamisen keinoin:

Toimittaja: Nuoret ovat keksineet monenlaisia vaikuttamisen keinoja, kuten koululakkoja ja mielenosoituksia saadakseen äänensä kuuluviin. -- (video 1)

Suurella osalla videoita ilmastoteoissa korostuu nimenomaan arkisuus ja tekojen helppous. Usein painotetaankin, kuinka ”jokainen voi tehdä myös itse pieniä ilmastotekoja (video 2)”.

Maapallon tilaan vaikuttamisesta luodaan helposti toteutettava kuva, ja jokaisen pieniä tekoja ja niiden merkityksiä korostetaan. Sitaateissa ilmastotekojen esittämisessä on toimintaan kannustava sävy. Vaikka yksilölle ja lapsikatsojalle luodaankin kuvaa maapallon tilaan vaikuttamisesta jokaista lapsikatsojaa koskevana asiana, antavat toimittajat uutisvideoissa myös konkreettisia keinoja vaikuttaa pelkän tekoihin kehottamisen sijaan. Alla olevilla sitaateilla korostetaan, kuinka pienillä kielen keinoilla lapsikatsojaa voidaan puhutella eri tavoin. Toimittaja yksi käyttää käskymuotoa, kun taas toimittaja kaksi ilmaisee ilmastoteot kehotuksien kautta.

Toimittaja 1: Kunhan vaan korvaa niitä huonoja vaihtoehtoja niillä vähän paremmilla. Syö vähemmän lihaa ja enemmän niitä kasviksia. (video 5)

Toimittaja 2: Sä voit kierrättää tai suosia liikkuessas pyöräilyä niinku Lehtoniemen kutosluokkalaiset teki, sä voit syödä kasvisruokapainotteisesti niinku Elina mulle vinkkas tai sä voit tutustua eri ympäristöjärjestöihin ja lähtee sitä kautta vaikuttamaan. (video 4)

Näissä puheenvuoroissa aikuinen toimii tekojen ja vaikutusmahdollisuuksien sanallistajana lapsikatsojalle, ja lapsikatsojaa selkeästi puhutellaan käsitteiden ”sä voit” ja ”syö”. Videolla viisi toimittaja myös itse syö kasvisruokaa, jolloin konkreettinen esimerkki myös esitetään kerronnan tukena.

Pienten tekojen merkitystä korostetaan, ja uutisvideoilla toistuukin käsitys, kuinka ”ihan pienetkin teot auttaa” (video 3). Lapsikatsojalle ei tarjota ainoastaan yhtä tapaa tehdä ilmastotekoja omassa arjessaan, ja lasten esimerkit korostavat, kuinka monella eri tapaa ilmastotekoja voi tehdä.

Lapsi 1: Mä tein (vaikuttamisprojektin) ite tästä muovin käytön vähentämisestä ja muovin kierrättämisestä. (video 2)

Lapsi 2: No et ne vois kerätä koulun pihalta roskia. (video 3)

Pääpaino ilmastotekojen esittämisessä on arjen kestävämmissä valinnoissa ja ympäristöystävällisissä teoissa, mutta koululakot vaikuttamisen keinona mainitaan useilla videolla. Muissa uutisvideoissa korostuvat optimistiset näkökulmat ja kerronta, mutta videolla ilmastolakkoon sijoittuvalla videolla kuusi tuodaan ilmi koululakkoilijoiden huoli ja ilmastotekojen puute. Seuraavat sitaatit nostavat esiin ristiriidan kerronnan positiivisen pohjavireen ja lasten huolen välillä:

Lapsi 1: No mä oon vähä turhautunu siihen, et ei tuu päätöksiä ja ei oo niinku ilmastotekoj

Lapsi 2: No joo kans vähän turhautunu, et kaikkii sopimuksii ja kaikkii tehään, mut ei täs niinku oikein mitään niinku ilmastokriisi vaan niinku pahenee koko ajan (video 6)

Vaikka suuressa osassa uutisvideoista kerronta rakentuu positiivisen pohjavireen ja konkreettisten esimerkkien kautta, nousee esiin myös yhteiskunnan päättäjien rooli uutiskerronnassa. Videolla yksi lapsi ”lähetti kirjeen Suomen asioista päättävälle ministereille ja presidentille ympäristön tärkeydestä”, lapset tekevät ilmastotekoja ”saadakseen oman äänensä kuuluviin päättäjille” ja lakkoilijoiden mainitut vaatimukset perustuvat siihen, että päättäjät saisivat suomalaiset toimimaan ja tehtyä ympäristöystävällisempiä päätöksiä (video 4). Videon kuusi haastattelussa käy myös ilmi, kuinka ”ei tuu päätöksiä ja ei oo niinku ilmastotekoja”, jolla viitataan aikuisten ilmastotekojen puutteeseen. Analysoiduissa uutisvideoissa ei suoranaisesti kerrota aikuisten tekemistä ilmastoteoista. Aikuisen rooli on enemmän lasten tekemien ilmastotekojen sanallistaja, kuin oman omien ilmastotekojen toteuttaja. Toisaalta videolla kolme aikuinen näyttäytyy lasten ilmastotekojen mahdollistajana. Opettaja kertoo, miksi koulussa tehdään ekorölli-toimintaa.

Opettaja: -- tavallaan meidän tärkeä viesti kaikille oppilaille on se että konkreettisilla ympäristöteoilla koulun arjessa on todellakin merkitystä. (video 3)

Ilmastotekoja uutisvideoilla tekevät siis ensisijaisesti lapset, mutta aikuiset toimivat lasten näkökulman lisäksi ilmastotekojen sanallistajina sekä mahdollistajina. Silti aikuisten ilmastoteot nähdään myös puutteellisina, kuten videoiden neljä ja kuusi sitaateissa käy ilmi. Kokonaisuudessaan, ilmastokriisiä ei esitetä uutissisällöissä ylitsepääsemättömänä kriisinä, vaan sisällöissä korostetaan jokaisen mahdollisuutta osallistua ja olla osana ratkaisua omilla valinnoillaan ja teoillaan. Lapselle myös nimetään konkreettisesti erilaisia tapoja vaikuttaa. Tässä diskurssissa korostuukin lapsen aktiivinen mahdollisuus vaikuttaa ilmastokriisiin.

6.2 Lasten ilmastotoimijuuden esittäminen

Lasten ilmastotoimijuus esitetään kolmen diskurssin kautta: tietoisien ilmastotoimijan diskurssi, arjen vaikuttajan diskurssi ja yhteisöllisen vaikuttajan diskurssi. Jokaisessa diskurssissa nousee esille lasten oma kerronta ilmastotoimijuudestaan ja halu vaikuttaa ilmastoasioihin.

6.2.1 Tietoisien ilmastotoimijan diskurssi

Lasten ilmastotoimijuus esitetään kaikissa aineistovideoissa tiedon ohjaamana. Lasten ilmastotoimijuuden ja siihen linkittyvien ilmastotekojen kerrotaan lasten itsensä mukaan liittyvät ilmaston heikkoon nykytilanteeseen, johon tulee vaikuttaa. Myös toimittajien, eli

aikuisten, puheissa kehystetään lasten halu vaikuttaa osaksi ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen liittyvien ratkaisujen etsintää. Lapsilla esitetään olevan tietoa ilmaston heikosta tilasta, mutta myös keinoista vaikuttaa siihen. Esittämällä lasten ilmastotoimijuus tiedon ja vaikutusmahdollisuuksien kautta viestitään lapsikatsojalle: sinäkin voit vaikuttaa yhteiskuntaan.

Lapset ovat itse oman ilmastotoimijuutensa kertojina, vaikka heiltä kysytyt kysymykset ovatkin aikuisten valitsemia. Aikuinen ei vain nosta esiin lasten tietoista ilmastotoimijuutta, vaan lapset itse kertovat omasta ilmastotoimijuudestaan. Lapset ovat ikään kuin ilmastotoimijuuden etulinjassa kuvailemassa omaa toimintaansa: ilmastolakkoja, päättäjille lähetettyä kirjettä ja koulussa vaikuttamista. Haastateltujen lasten kuvaukset omasta ilmastotoimijuudestaan Suomen suurimpien mediatalojen lasten uutisvideoilla, ovat myös jo itsessään osa heidän ilmastotoimijuuttansa. Videoilla lapset jakavat tietoa, seisovat omien näkökulmiensa takana ja toimivat esimerkkeinä. Alla lapsi perustelee lihan syömättömyyttensä faktoihin vedoten, joka kuvastaa samaan aikaan tietoa toiminnan takana ja sen mukaan toimimista.

Lapsi: Tiiäksä miks mä en syö lihaa?

Toimittaja: No?

Lapsi: No eläinten elinalueiden pirstoutuminen ja no sit ilmaston lämpeneminen -- (video 5)

Lasten ilmastotoimijuus esitetään siis tietoisena vaikuttamisen kautta, jolloin heidän toimintansa takana on faktoja ja perusteluita, mutta lapset myös tietävät miten toimia. Voidaan tulkita, että tällä ilmastokriisistä luodaan kuvaa myös lapsille kuuluvana asiana. Niin lapsikatsojat kuin haastatellut lapset nähdään yhteiskunnallisina toimijoina, jotka tietävät miten ja miksi tulee toimia. Esille nousee myös, mistä lapset ovat saaneet tietoa oman ilmastotoimijuutensa taustalle. Videolla kolme lasta kertovat tiedon jakamisesta toisilleen, joka samaan aikaan esittää lapset tiedon hankkijoina ja jakajina. Videolla yksi puolestaan eräs lapsi kertoo lukeneensa kirjan, josta hän oppi ilmastonmuutoksesta ja sai tietää, ettei se ole ”pikku juttu”.

Toimittaja: Missä vaiheessa sä ite heräsit tavallaan huolestumaan ehkä ilmaston lämpenemisestä ja missä vaiheessa sä oot alkanu itse välittää näistä asioista?

Lapsi: Se tais olla itseasias silloin, ku mä luin yhen tietyn kirjan nimeltään Ihme ilmat ja silloin mä sain niinku tietää jopa mikä se ilmastonmuutos on. Et se ei oo mikään pikku juttu. (video 1)

Samanaikaisesti, kun ilmastotoimijuus esitetään tiedon ohjaamana, esitetään lapsilla myös olevan käsitys oman ilmastotoimijuutensa kautta mahdollisesti saavutettavista teoista. Lapsi esimerkiksi rinnastaa videolla neljä puheessaan ilmastotekojen tekemisen osaksi maailman säästymistä. Yhtäältä tämä nostaa esille lasten toimijuutta ja aktiivisen kansalaisen roolia, mutta toisaalta katse voidaan kääntää myös lasten vastuuttamiseen globaalien ilmastokriisin kontekstissa. Koska kaikilla tarkastelluilla lasten uutisvideoilla nostetaan esille nimenomaan lasten vaikutusmahdollisuuksia, eikä lasten toimintaa aikuisten tukemana tai heidän rinnallansa on viesti lapsikatsojalle epäsuorasti: lasten tulee tehdä työ ilmastokriisin torjumiseksi.

Lapsi: Teen ilmastotekoja sen takia, että maailma säästyisi. (video 4)

Ilmastotoimijuudella on lasten puheessa myös rajoja. Tarkoittaen, että lapset avaavat omia käsityksiään ilmastotoimijuuden rajoista, vaikka toisaalta yllä olevan sitaatin mukaisesti toiminnan seuraukset nähdään valtavina: maailma säästyy. Näitä rajoja ilmastotoimijuudelle asettavat lasten puheissa esimerkiksi perhe (video 2) sekä ilmastokriisin ja koronakriisin asettuminen samaan aikaan (video 4). Alla lapsi kertoo, ettei tiedä voiko ilmaston tilaan vaikuttaa koronan takia, joka kuvaa kriisien päällekkäisyyden heijastumista lapsen ilmastotoimijuuteen.

Toimittaja: Voiks sun mielestä ilmastoo ja ympäristöön vaikuttaa?

Lapsi: No en mä nyt tiä et voiko ihan nyt kun on tää korona, mutta ehkä jos näkyy niitä roskia siellä maassa niin mielellään niitä ottaa ja viedä roskikseen ja et ei ite roskais sinne luontoon. (video 4)

Samalla lapset myös esitetään ilmastotoimijoina, jotka tunnistavat yhteiskunnan tilanteen ja suhteuttavat oman toimintansa mahdollisuuksia siihen. Lapset ovat aineistossa ikään kuin asiantuntijoita, jotka tunnistavat oman ilmastotoimijuutensa rajoja ja määrittelevät itse tapoja, joilla he haluavat olla ilmastotoimijoita. Alla olevassa sitaatissa ilmastolakossa mukana oleva lapsi kuvailee ilmastokriisistä käytävää keskustelua, jossa korostetaan ehtimistä, vaikka aikaa ei ole. Tämä voidaan tulkita vastavoimana aikuisten riittämättömille toimille. Lapset eivät usko aikuisten puheita ajan riittämisestä, jonka vuoksi he oman ilmastotoimijuutensa kautta nousevat ilmastolakkoilemaan.

Lapsi: Mut sit sitä koko ajan sanotaan, et kyl me ehitään, kyl me ehitään, mut ei me oikeesti ehitä. (video 6)

Videolla kolme lapsi sanoittaa, etteivät vain aikuiset kerro ilmastonmuutoksesta toisille oppilaille, vaan lapset haluaisivat kertoa toinen toisilleen. Lapset myös kertovat omia vahvuuksiaan ilmastotoimijoina, esimerkiksi lasten kerrotaan pystyvän vaikuttamaan siihen, että tutkijoita kuunnellaan. Lapset itse tunnistavat pystyvänsä mahdollistamaan tutkijoiden kuulemista, jolloin he ikään kuin toimivat myös aikuisten asiantuntijoiden äänitorvena.

Lapsi: Koululaisten vahvuus on se, että he pystyy vaikuttaa ihmisten tunteisiin. Koululaiset pystyy vaikuttamaan siihen, että tutkijoita kuunnellaan. (video 4)

Lapset nostavat yllä kuvatusti tutkijoiden ääntä kuuluviin, mutta toisaalta he myös toimivat itse, koska aikuisten toiminta on riittämätöntä.

6.2.2 Arjen vaikuttajan diskurssi

Arjen vaikuttajan diskurssi rakentuu pienten arkisten tekojen kautta, joiden esitetään olevan kaikkien lasten saatavilla. Tämä arjen vaikuttaminen tapahtuu monin tavoin ja monissa toimintaympäristöissä, joka kuvaa lasten arkien pirstaloitumista useisiin paikkoihin, kuten kouluun ja kotiin. Lasten uutisvideoiden kuvauspaikkoina toimivat nämä arjen vaikuttamisen ympäristöt. Videoilla, joilla puhutaan koulussa vaikuttamisesta, on kuvauspaikkana myös koulu, jossa lapset kertovat ilmastotoimijuudestaan. Puolestaan kun videot käsittelevät ilmastolakkoa ja päättäjille kirjeen lähettämistä on kuvauspaikkana eduskuntatalon edusta. Lasten arjen vaikuttaminen tapahtuu siis niin lapsiin perinteisesti liitetyn koulun kautta, kuin myös aikuisten toimintaympäristöissä – kuten eduskuntatalon edustalla, jossa lapset pyrkivät saamaan äänensä kuuluviin aikuisille.

Lasten arjen vaikuttamisen tavoiksi nousee muun muassa ympäristöystävällisemmät valinnat. Näillä jokapäiväisillä valinnoilla esitetään olevan suuri merkitys ilmaston kannalta. Tätä kuvastaa HS Lasten uutisten video otsikolla: ”Pieniä suuria ilmastotekoja”. Lapsikatsojalle viestitään niin otsikkotasolla, kuin myös videon sisällön kautta: arjen valinnoilla on vaikutusta. Nämä pienet arjen valinnat, kuten ruoka, esitetään helppoina ja kaikille mahdollisina. Ruoka nouseekin toistuvasti esille yhtenä arjen vaikuttamisen tapana: ruokahävikkiä voi pienentää ja kasvisruokaa kannattaa suosia. Ruoka on tavalla tai toisella läsnä kaikkien lasten elämässä, mutta on suhtauduttava myös kriittisesti viestiin, että lapsi voisi itse vaikuttaa ruokavalintoihinsa. Toisaalta esiin tuodaan koulussa ruokahävikin pienentämistä, joka koskee suurinta osaa lapsista. Alla oleva sitaatti ilmentää ruokavalintojen esittämistä uutisvideoilla.

Toimittaja: Vaikka tää kaikki voi kuulostaa tosi rajulta, ilmastoystävällisemmän syömisen aloittaminen ei edes oo niin vaikeeta. (video 5)

Muita esille nousseita arjen vaikuttamisen tapoja olivat: pyöräily, julkisen liikenteen suosiminen, muovin välttäminen, roskien kerääminen, veden säästäminen ja roskaamattomuus. Esittämällä lapsikatsojalle useita keinoja toimia arjessa ilmaston hyväksi heille ikään kuin tarjotaan tapoja toimia ilmastotoimijana. Alla olevassa sitaatissa Yle Mixin toimittaja kertoo sen myös suoraan: videolla tarjotaan useita vaikuttamisen keinoja lapsikatsojalle ja näitä arjen vaikuttamisen tapoja esitellään lasten esimerkkien kautta.

Toimittaja: Tällä videollahan selvis vaikka kuinka monta eri tapaa joilla sä voit vaikuttaa. Sä voit kierrättää tai suosia liikkuessas pyöräilyä niinku Lehtoniemen kutosluokkalaiset teki, sä voit syödä kasvisruokapainotteisesti niinku Elina mulle vinkkas tai sä voit tutustua eri ympäristöjärjestöihin ja lähtee sitä kautta vaikuttamaan. (video 4)

Lapset arjen ilmastotoimijoina toimivat aineistossa monissa toimintaympäristöissä, kuten useasti esille nousevassa koulussa. Koulun merkittävää roolia ilmastotoimijuuden toimintaympäristönä aineistossa havainnollistaa muun muassa sisällön esittämisen järjestys ja uutisvideoiden otsikointi. Yle Mixin video “Mitä tapahtui ilmastolakoille?” aloittaa käsittelyn koulusta, vaikka aiheena on ilmastolakkojen tilanne. Aloituksen kouluun sijoittuvassa kohdassa ei mainita ilmastolakkoja ollenkaan, mutta nostetaan muuten esille lasten tapoja toteuttaa ilmastotoimijuuttansa. Mahdollisesti koulu toimintaympäristönä ajatellaan lapsikatsojalle samaistuttavana, jolloin videon aloittaminen koulukontekstista tekee sisällöstä helposti lähestyttävämmän. Otsikkotasolla HS Lasten uutisten video “Koulussa voi tehdä ekotekoja”, viestii koulusta ilmastotoimijuuden toimintaympäristönä. Vain yhdellä aineistoksi valikoituneista videoista ei mainittu koulua ollenkaan, vaikka videoiden valitsemisperusteena ei ollut koulun esiintyminen. Koulu muodostuu siis aineistossa merkittäväksi ilmastotoimijuuden toimintaympäristöksi.

Koti ja vapaa-aika nousevat myös arjen vaikuttamisen toimintaympäristöiksi ja toisaalta myös tapahtumapaikoiksi. Toimittaja vierailee lapsen kotipihalla grillailmassa ja yhteisen kokkailun lomassa he keskustelevat ilmastosta. Uutisvideoilla lapset kertovat tekevänsä vapaa-ajalla monenlaisia ilmastotekoja ja harrastavansa luontoon liittyviä asioita, kuten partiota tai ympäristökerhoja.

Lapsi: Vapaa-ajalla säästämme luontoa siten, että liikumme pyörillä emmekä autolla. (video 2)

Toisaalta kaikkea arjen vaikuttamista, kuten ilmastolakkoja, ei voida sijoittaa suoraviivaisesti johonkin tiettyyn toimintaympäristöön. Ilmastolakkoon voi osallistua koulun kanssa, mutta toisaalta lakkoon osallistumalla lapsi saattaa tarkoituksellisesti jättäytyä pois koulupäivästä. Alla haastateltu lapsi kuvaa, ettei ilmastolakkoihin osallistuminen ole hänen tapansa vaikuttaa, koska hän pitää koulusta.

Toimittaja: Ooks sä ite osallistunu siihen koululakkoon kertaakaan ja mitä sä oot siitä mieltä?

Lapsi: No en koska kuitenkin mä tykkään koulusta. Niin se ei oo mun tapa vaikuttaa, mut se on tosi hienoa, jos joku niinku uskaltaa vaa niinku olla silleen ”Okei nyt mä en oo koulussa nyt mä niinku yritän vaikuttaa”. Niin se on tosi hieno asia. (video 1)

Myös koulu ja koti toimintaympäristöinä linkittyivät toisiinsa, kun lasten koulussa tekemät ilmastoprojektit siirtyivät käyttöön koteihin.

Toimittaja: Osa projekteista päätyi koululaisten perheisiin käyttöön myös koulutehtävän päätyttyä.

Lapsi: Ku me tehtiin muoviroskis erikseen nii me sitte katottiin jos sitä kerty paljon nii sitte katottiin silleen että jos löytyy jotain kaupasta esim sellasia asioita, joissa ei oo niin paljoo muovia. (video 2)

Lasten ilmastotoimijuuden arjen vaikuttamisen tavat ja paikat näyttäytyvät aineistoissa moninaisina. Samaan aikaan puhutaan koulussa tapahtuvasta ilmastoiminnasta, mutta toisaalta kerrotaan nuorten ilmastolakkoilusta ympäri maailmaa. Ilmastotoimijuudella ei siis voida todeta olevan vain yhtä toimintaympäristöä, vaan pikemminkin toimintaa voidaan nähdä olevan useissa ympäristöissä, joissa on lapsia. Nämä ympäristöt eivät supistu vain fyysistä läsnäoloa vaativiin tilanteisiin, vaan laajentuvat myös internetissä yllirajaisesti vaikuttamiseen. Verkossa tapahtuvan toiminnan kerrottiin vauhdittuneen koronakriisin myötä, joka kuvaa toimintaympäristöjen yhteyttä ympäröivän yhteiskunnan tilanteeseen Tämä arjen ilmastotoimijuuden kenttien moninaisuus ja päällekkäisyys, jota aineistosta löytyi, kertoo myös lasten elämänpiirien moninaisuuksista. Ilmastokriisi uhkaa lasten hyvinvointia kietoutuen elämän useille osa-alueille, jolloin vastavoimana tälle myös lasten ilmastotoimijuus ulottuu useille elämän alueille. Lasten ilmastotoimijuus näkyy eri arjen ympäristöissä, joissa lapset tekevät arkisia ilmastotekoja.

6.2.3 Yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssi

Yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssi kuvaa lasten yhdessä vaikuttamisen tapoja, mutta toisaalta myös lasten esittämistä yhtenäisenä ilmastotoimijoiden rintamana. Aineiston pohjalta läpileikkaavana teemana näyttäytyy ajatus siitä, että kaikki lapset ovat ilmastotoimijoita ja haluavat toimia ilmaston hyväksi. Vaikka lapsilla esitetään olevan yksilöllisiä tapoja vaikuttaa, näyttäytyy lapset ilmastotoimijoina varsin yhtenäisenä ryhmänä lasten heterogeenisyydestä huolimatta. Jaettua on, että kaikki haluaisivat vaikuttaa, tavat toimia vain eroavat.

Tällaista yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssia vahvistavat lasten omat puhetavat. Lapset puhuivat useasti “meistä”, kun heiltä kysytään ilmastokriisiin liittyviä kysymyksiä. Vastauksissa he siis ikään kuin rinnastivat itsensä osaksi laajempaa lasten ilmastotoimijoiden rintamaa. Analyysissa ei pystytä erottamaan tarkoittavatko lapset puheessaan esimerkiksi kaikkia lapsia tai omaa koululuokkaa, mutta puheesta muodostuu kuva kollektiivisesta vaikuttamisesta.

Lapsi: Miksi teet ilmastotekoja?

Lapsi: Koska luonto on meille tärkeä, meidän pitäisi suojella sitä. Se ei tee meille mitään haittaa. (video 4)

Lapsista maalataan yhtenäistä kuvaa myös aikuisten toimesta, esimerkiksi puhumalla usein nimenomaan koululaisista, viitattaessa lapsiryhmään. Lasten uutisten kohderyhmän ollessa kouluikäiset lapset, voidaan tämä nähdä myös suorana kohderyhmän puhutteluna. Oletetulla koululaisiin samaistumisella luodaan myös katsojille kuvaa heistä osana yhteisöllisten ilmastotoimijoiden rintamaa.

Yhteisöllisyydessä esitetään olevan myös voimaa koululaisten kamppailussa ilmastokriisiä vastaan. Koululaisten halun suojella ilmastoä kerrotaan levinneen nopeasti ympäri maailmaa. Tällä luodaan koululaisista, eli lapsista, kuvaa suunnannäyttäjinä ja toisaalta samalla laajennetaan lasten toimintaympäristö koko maailman laajuiseksi. Toisaalta tällä myös häivytetään koululaisten välisiä eroja niin maiden sisällä kuin niiden välillä.

Toimittaja: -- Koululaisten halu suojella ilmastoä levisi nopeasti ympäri maailmaa. -- (video 4)

Yhteisöllisen ilmastotoimijoiden rintama nousee esille koululuokkien, ekoryhmien, partion yhteisten kampanjoiden ja lakkoilun kautta. Yhteisöllinen vaikuttaminen näissä ryhmissä

ilmenee ilmastoprojekteina, yhteisenä lakkoiluna ja osana lapsiryhmää harrastamisena. Osassa näistä myös aikuiset ovat osa yhteisöllisen toiminnan mahdollistamista, esimerkiksi järjestämällä ilmastomyönteistä toimintaa koulussa. Toisaalta lasten kokemukset aikuisten puutteellisesta toiminnasta ovat ilmastolakkoilussa lapsia yhdistävä voima: lasten on toimittava, koska aikuiset eivät toimi.

Lasten ilmastotoimijuuden esitetään tapahtuvan niin yksilöllisten arjen vaikuttamisen tapojen kautta kuin myös kollektiivisesti muiden lasten kanssa. Tällä lapsikatsojalle luodaan kuvaa yhteisestä merkityksellisestä toiminnasta, jolla syntyy mahdollisesti myös yhteenkuuluvuuden tunnetta. Soraääniä vaikuttamishalukkuudelle ja ilmastosta kiinnostumiselle ei esitetä. Aktiivinen ja yhteisöllisesti ilmaston puolesta toimiva lapsi näyttäytyy ikään kuin mallikansalaisena. Tämän käänköpuolena ilmastoon kriittisesti tai välinpitämättömästi suhtautuva lapsi suljetaan ulkopuolelle ja jätetään näkymättömäksi.

Iso osa yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssia on myös ilmastokriisin esittäminen kaikkien yhteisenä ongelmana. Lapsikatsojalle muodostetaan kuvaa yhteisissä ilmastotalkoissa olemisesta, ja näissä ovat ikään kuin kaikki mukana. Ilmastoteot ovat yhteinen ponnistus, jossa yksittäinenkin lapsi voi vaikuttaa, mutta yhdessä ollaan vielä vahvempia. Diskurssi tuottaa myös näennäistä yhdessä samalta viivalta toimimista – luodaan mielikuva kaikista lapsista aktiivisina ilmastotoimijoina, vaikka käytännössä lasten vaikuttamismahdollisuudet vaihtelevat suuresti.

7 Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten ilmastokriisi esitetään lapsille suunnatussa uutismediassa sekä tarkastella, miten lasten ilmastotoimijuus esitetään lapsille suunnatuissa uutisvideoissa. Tässä luvussa pohditaan tutkimuksen metodologisia valintoja, tuloksia teoriataustan kanssa rinnakkain sekä tuodaan esille tutkimuksen kannalta keskeisimmät tulokset ja niiden johtopäätökset. Lopuksi nostetaan esille muodostuneet jatkotutkimusideat.

7.1 Metodologian pohdinta ja tulosten luotettavuus

Luotettavuuden arviointi perustuu laadullisessa tutkimuksessa tutkimusprosessin luotettavuuden arviointiin (Eskola & Suoranta, 1998, s. 211). Kaikki tutkimusvaiheet on tämän takia pyritty avaamaan yksityiskohtaisesti ja tekemään läpinäkyväksi lukijalle. Aineiston ollessa internetissä julkisesti saatavilla, on halutessaan lukijalla mahdollisuus käydä läpi sama aineisto kuin tässä tutkimuksessa ja arvioida, ovatko tulokset linjassa. Tutkijan rooli tulosten muodostajana on laadullisessa tutkimuksessa keskiössä (Juhila, 2021), koska tulokset muodostuvat tutkijan aktiivisen työskentelyn pohjalta (Eskola, 2018, s. 210). Tämä puoltaa tutkimusprosessin seikkaperäisen kuvailun tärkeyttä tutkimuksen toistettavuuden kannalta. Tämä tutkijoiden rooli oli tässä tutkimuksessa erityisen merkityksellinen aineiston rajaamisen vaiheessa. Kun rajausta ei tehty tiettyjen käsitteiden pohjalta, tutkijoiden oma ymmärrys ja asiantuntemus aiheeseen liittyen nousi keskiöön. Aiemmin tutkimuksen menetelmäosiossa on avattu tutkimusprosessin vaiheita yksityiskohtaisesti, johon peilaten avataan metodologiaan liittyviä haasteita.

Lapset saavat nyky-yhteiskunnassa tietoa maailman tapahtumista ja kriiseistä omien medialaitteiden ja -kanavien kautta (Kleemans, 2022, s. 1424), joten on tärkeää tutkia useamman eri lastenuutislähteen ja kanavan media-aineistoja. Tutkimuksessa analyysi kohdistettiin HS Lasten uutisten ja Yle Mixin sisältöihin. Edellä mainitut ovat lasten uutistuotannossaan vakiinnuttaneet asemansa suurilla katsojamäärillään (taulukko 1). Useamman uutismedian tuottajan mukaan ottaminen laajensi kuvaa tutkittavasta ilmiöstä ja aineiston luonteesta. Nämä median tuottajat eivät kuitenkaan ole ainoat Suomessa lapsille uutisia tuottavat tahot, jonka vuoksi tutkimustuloksia ei voida yleistää koskevaksi kaikkea suomalaista lastenuutistuotantoa. Tulokset pätevät kuitenkin analysoitujen videoiden kohdalla.

TikTok alustan sisällyttäminen tutkimusaineistoon loi haasteita alustasta tehdyn laadullisen kasvatustieteellisen tutkimuksen vähäisyyden vuoksi. Sihvonen ja Manninen (2024, s. 49) tuovat esiin, kuinka TikTok analyysin kohteena on tutkimuskentillä verrattain uusi. Heidän mukaansa TikTokiasta ei ole mielekäästä tehdä laadullista analyysia yleisellä tasolla tai edes kokoelmasta videoita vaan merkittävää analyysia voidaan luoda vain tutkimalla riittävän tarkkaan rajattua ilmiötä tai alakulttuuria (s. 65). Tämä pyrittiin huomioimaan tutkimuksessa rajaamalla aineisto tarkkaan kummankin tutkimuksen ohjaamana. Aineistoon päätyi rajauksen jälkeen ainoastaan yksi TikTok-video, joka voi herättää kysymyksen aineiston rajaamisen onnistumisesta. Toisaalta voidaan tulkita, ettei TikTok alustalle joko ole julkaistu tutkimuskysymysten mukaista sisältöä tai aineiston rajaus oli ”liian” tarkka. Koska tutkimuskriteereihin vastaavaa sisältöä oli vähän, koettiin TikTok -alustan mukaan ottamisen tutkimuskentällä vallitsevaa aukkoa ja aineistoa täydentävänä. Huomionarvoista on, etteivät tutkitut lasten uutisten erityispiirteet samoissa raameissa toteudu TikTok-videoiden etenemisessä ja aiheiden käsittelyssä. Metodologiseksi ongelmaksi muodostui, että alustojen sisältöjä tutkittiin tässä tutkimuksessa uutisgenrenä huomioimatta alustojen jossain määrin erilaisia erityispiirteitä.

Aineiston rajaus oli tehty molempien tutkimuskysymyksien mukaan, joka vaikuttaa tuloksiin laadun ja yleistettävyyden näkökulmasta. Tutkimuskysymyksen mukainen aineiston rajaus, olisi voinut laajentaa ja tarkentaa käsitystä tutkituista ilmiöistä. Erityisesti ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla aineistosta olisi voinut nousta esiin lasten ilmastotoimijuuteen liittymättömiä diskursseja. Aineiston rajaamiseen heijastui hyödynnettyjen media-aineistojen kasvatustieteellisen tutkimuskentän vajeisuus, jolloin aikaisempien tutkimuksien ammentaminen ei ollut mahdollista, ja tämä osaltaan loi tutkijoille näitä metodologiaan liittyviä haasteita.

Diskurssianalyysissä tutkijat muodostavat diskurssit aineistosta (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, s. 171) ja nämä muodostetut diskurssit pätevät tämän aineiston kontekstissa, mutta niitä ei voida yleistää päteviksi kaikissa samaa aihetta käsittelevissä lasten uutisvideoissa. Koska diskurssit pätevät tässä nimenomaisessa tutkimusaineistossa, ei sen ajatella heikentävän tulosten luotettavuutta. Laadullisessa tutkimusanalyysissä sisällytetään ilmiötä kuvastava ja edustava otos tarkastellusta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2018), joka tukee tulosten paikkaansa pitävyyttä. Rättyän ja kumppaneiden (2023, s. 138) ajatusta mukaillen on huomioitava, että tutkimuksen tuloksina esitetyt diskurssit ovat tunnistettu tässä ajassa, mutta yhteiskunnan jatkuvasti muuttuessa näiden tunnistettujen diskurssien suhteet muuttuvat.

Esimerkiksi ilmiönä ilmastokriisi ja siitä käytettävät termit ovat muuttuvia ja aikaan sidoksissa.

Osasuuntauksena analyytin diskurssianalyysi mahdollisti ilmastokriisin ja ilmastotoimijuuden laajemman ilmiötason tarkastelun, jolloin arkiset puheet, sanavalinnat ja kielen yhteys puheeseen olivat analyysin kohteena. Tuloksissa kielen rooli oli merkittävä, jolloin analyytin osasuuntauksen hyödyntäminen voidaan todeta onnistuneeksi valinnaksi. Analyysin toteuttaminen myös kriittisellä suuntauksella korostaa Faircloughin (2013) mukaan pyrkimystä tuoda esiin sosiaalisia epäkohtia ja valtasuhteita. Kriittisen diskurssianalyysin toteutuminen tässä aineistossa tuo ilmi lasten ja aikuisten välistä valtasuhdetta uutistuotannon ja uutisvideoiden kerronnan kautta, ovathan aikuiset Kyllösen (2024, s. 85) huomion mukaan niitä, jotka mahdollistavat lapsille suunnatut uutiset ja tiedonsaannin.

Analyytin diskurssianalyysin kautta todettiin, että kieli osoittautui tärkeimmäksi tiedon välittäjäksi ilmiöstä. Visuaaliset elementit toimivat uutisvideoissa alisteisina kielelle, eli kuva ei antanut lisätietoa katsojalle, vaan täydensi puhuttua kieltä (vrt. Immonen, 2013).

Visuaaliset keinot vahvistivat diskursseja muodostamatta ristiriitaa katsojalle, ennemminkin selkeyttäen ymmärrystä kuvattavasta ilmiöstä. Videokuvan analyysissä ei kuitenkaan käytetty erillistä työkalua, mikä on voinut vaikuttaa tulosten syvyyteen. Videot miellettiin multisemioottisiksi teksteiksi Immosta (2020, s. 14) mukailen, mutta visuaalisten keinojen näkökulma ennemmin täydensi kielellisiä kuvauksia aineiston analyysissä.

Osana analyysiä ja näin ollen myös diskurssien muodostamista hyödynnettiin lasten tuottamia vastauksia toimittajille. Hirsjärvi kumppaneineen (2009, s. 232–233) esittää, kuinka autenttiset otteet aineistosta luovat tutkimukselle luotettavuutta. Sitaateissa ei viitattu haastateltaviin lapsiin nimillä, sillä tarkoituksena oli kääntää katse lasten uutisten tuottamiin diskurssihin laajassa mittakaavassa, yksittäisten lasten vastauksien sijaan. Osaltaan tämä voidaan mahdollisesti nähdä myös luotettavuutta heikentävänä tekijänä, nimien mainitsemattomuuden ollessa sinänsä keinotekoista, aineiston ollessa julkisesti internetissä saatavilla. Kuitenkin tämä koettiin lasten edun mukaiseksi.

7.2 Päätulokset ja aiempi tutkimuskirjallisuus

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tuloksissa nousee esiin, kuinka ilmastokriisi esitettiin ilmiönä, jossa yhdistyvät tunteet, tieto ja toiminta. Huoleen ei takerruttu, vaan kerronta kytkeytyi toivoon, yhteisöllisyyteen ja vaikuttamiseen. Kaikkiaan ilmastokriisin ja

ilmastotekojen esittäminen olivat uutisvideoissa linjassa lasten uutisten erityispiirteiden kanssa. Lapsille suunnatut uutisvideot siis seuraavat lasten uutisille aikaisemmissa tutkimuksissa määriteltyjä erityispiirteitä: ratkaisukeskeistä näkökulmaa korostetaan (Lemish & Götz, 2014, s. 2021), aihe tasapainottelee positiivisen sisällön kanssa (Lemish & Götz, 2014, s. 2021), lapsen kieli ja kokemusmaailma on läsnä (Alon-Tirosh & Lemish, 2014; Kleemans & Tamboer, 2022, s. 2216) sekä lapsikatsojalle luodaan samaistumis pintaa vertaisten haastatteluilla ja toiminnankuvauksilla (Alon-Tirosh, 2017, s. 141; Kleemans & Tamboer, 2022, s. 2213).

Ilmastopuheen diskurssissa korostui selkeä ja lapselle ymmärrettävä kieli niin termitasolla kuin ilmiön seurauksien selittämisessä. Kuten Poijula (2016, s. 167) mainitsee, aikuisten tehtävä on toimia faktatiedon sanallistajina haastavista aiheista, ja tämä päteeikin analysoiduissa uutisvideoissa. Uutisvideoissa aikuiset toimivat tiedonvälittäjinä ja ilmiön taustoittajina. Ilmastokriisi esitettiin yksinkertaistaen ja ilmiö taustoitettiin lapsikatsojalle. Kerronnan tukena esiintyi konkreettisia esimerkkejä ymmärryksen takaamiseksi, joka on linjassa aiempien tutkimustulosten kanssa (Clark & Moss, 2008; Kleemans & Tamboer, 2022, s. 2216). Tutkimuksen kohdistuessa ilmastokriisiä esittäviin aineistoihin, ilmasto ja luonnonsuojelu aiheina olivat keskiöissä uutisisällöissä, ja Carter kumppaneineen (2021, s. 355) tuokin esille, kuinka nämä aiheet kiinnostavat lapsikatsojia.

Uutisisältöjen pohjavire oli sävyltään optimistinen: kriisin keskellä nostettiin esiin positiivisia asioita. Tuloksissa voidaankin tämän pohjalta huomata Carteriin ja kumppaneiden (2021, s. 355) esiin nostama kritiikki lapsille suunnattua uutisointia kohtaan liiallisesta asioiden kaunistelemisesta lapsikatsojalle mahdollisesti syntyvien haittareaktioiden vuoksi. Aineistossa tämä näkyi siinä, kuinka positiivinen pohjavire loi kuvan kriisin olevan jo hallinnassa, sillä yksinkertaistettu ilmiön kuvaaminen ja jatkuva ratkaisujen esiin nostaminen pehmensivät ilmastokriisin vakavuutta ja muutosten kiireellisyyttä. Myös Buckingham (1997, s. 127) nostaa esiin, kuinka joskus vaikeiden asioiden käsittely sivuutetaan tai niitä yksinkertaistetaan jopa liikaa, jolloin temaattiset kehykset jätetään huomiotta. Tämä kritiikki on kuitenkin aikuisten muodostamaa ja huolet uutisten liiallisesta pehmittelystä ovatkin mainittujen tutkimusten (Buckingham, 1997; Carter ym., 2021, s. 355) mukaan aikuisten, eikä lasten puheenvuoroja tuoda näissä kriittisissä huomioissa esiin. Uutisvideoille valitut uutisaiheet sekä aiheiden käsittelyyn valitut sanavalinnat heijastavat käyttäjiensä sosiaalista todellisuutta, ja sitä, millaisena ilmastokriisi halutaan lapsikatsojalle esittää.

Osana ilmastopuheen diskurssia termitason tarkastelu nostaa esiin Kuneliuksen ja Roosvallin (2021, s. 5) huomion, kuinka mediassa ilmaston tilaa kuvaavia termejä ovat esimerkiksi ilmaston lämpeneminen sekä ilmastonmuutos ja ilmastokriisi. Tuloksissa termi ilmastonmuutos toistui usein ilmiön kuvaajana, kun taas ilmastokriisin käsite esiintyi ainoastaan kerran. Ilmastokriisi ja ilmastonmuutos kielellisesti luovat erilaista todellisuutta, toisen kuvastaessa ilmiön peruuttamattomuutta, toisen taas neutraalimmin ilmastossa tapahtuvaa muutosta. Ilmastokriisin käsitteessä huomio kiinnittyy maapallon peruuttamattomiin muutoksiin, kuten Depoux ja Gemenne (2020, s. 276) tuovat esiin, ei kriisissä ole mahdollisuutta samalla tavalla palata aikaisempaan. Sen sijaan, että ilmastokriisin aikakautena puhuttaisiin ilmastokriisin jälkeisestä ajasta, voitaisiin keskittyä tässä ajassa ilmastokriisin aiheuttamiin muutoksiin sopeutumiseen, kriisin seuraamuksien käsittelyyn sekä tulevien haasteiden ehkäisyyn. Termien eroavaisuudesta huolimatta tärkeintä on näiden asioiden esiin nostaminen kuitenkin tiedostaen kielellisten valintojen vaikutukset.

Analysoidut uutisvideot rakentuivat kerronnallisesti ratkaisukeskeisyyden diskurssiksi. Tässä diskurssissa kehystettiin ilmastokriisi ongelmaksi, johon tarvitaan ratkaisuja ja jokainen voikin omalla toiminnallaan vaikuttaa. Tämä kaava koostui ongelman esittämisestä, sen käsittelyyn sekä ratkaisujen tarjoamiseen. Lemish ja Götz (2014, s. 2021) tuovat esiin, kuinka lapsille suunnatuissa uutisissa korostuu usein ratkaisukeskeisyys negatiivisten aiheiden käsittelyssä, joka on linjassa tämän tutkimuksen ratkaisukeskeisyyden diskurssin kanssa. Ilmastokriisin esitystapa analysoiduissa uutisvideoissa toteutuu rakentavan journalismin (McIntyre & Gyldensted, 2017, s. 24) kautta: uutistarinat esitettiin positiivisen pohjavireen siivittäminä, ratkaisukeskeisessä valossa ja sanavalinnoissa korostui nimenomaan mahdollisuus tehdä pieniäkin tekoja. Ratkaisuksi esitetyt ilmastoteot olivat lasten toteuttamia, mutta aikuisten ilmastoteot sivuutettiin. Silti aikuinen toimi tekojen kehottajana, ja näissä kehotuksissa korostui tietynlainen vastuuttaminen, sillä jokaisen kuvaillaan pystyvän edes pieniin ilmastotekoihin.

Ilmastotekojen diskurssissa korostui ilmastokriisin esittäminen nimenomaan lasten ilmastotekojen kautta. Nämä jalustalle nostetut ilmastoteot esitettiin niin arjen pieninä ja monipuolisina tekoina kuin aktiivisena ilmastoaktiivismina, joka tukee Pihkalan ja kumppaneiden (2020, s. 162) näkemystä siitä, kuinka laajan ilmiön ratkaisujenkin tulee olla monipuolisia. Lasten omien esimerkkien ja puheenvuorojen korostamista uutisvideoissa puoltaa Kleemansin ja Tamboerin (2022, s. 2213) käsitys siitä, kuinka lapsikatsojia kiinnostavat toiset lapset uutistarinoiden kertojina. Lapset näyttävät omia tekojaan ja kertovat

omista näkökulmistaan, jonka voi ajatella lisäävän lapsikatsojassa samaistuttavuuden tunnetta (Alon- Tirosh, 2017, s. 141), ja tällöin omien ilmastotekojen tekeminen voi olla helpommin lähestyttävää. Gil de Zúñigan kumppaneineen (2012 s. 329–331) huomauttaakin, kuinka sosiaalisen median kautta saatu tieto lisää uutisten omaksumista, sillä tieto tulee usein vertaisten kautta. Tämä voidaan nähdä olevan linjassa tutkimuksen tulosten kanssa, sillä uutisvideoiden tarkoituksena on tarjota lapsikatsojalle omaksuttavaa tietoa yhteiskunnasta. Lasten erimerkkien korostaminen sisällössä parhaimmillaan edistää tiedonvälitystä ja uutissisällön omaksumista.

Lapsille tuotettua uutissisältöä tutkittaessa on havaittu etenkin negatiivisten aiheiden kohdalla pyrkimys etäännyttää lapsi uhkakuvista (Lemish & Götz, 2014, s. 2021). Videoilla ei näytetty ilmastokriisin konkreettisia uhkakuvia tai videokuvaa esimerkiksi luontokadon ja sään ääri-ilmiöiden alueilta. Kerronta keskittyi Suomessa tehtäviin ilmastotekoihin, jonka voi ajatella olevan kytköksissä Walma van der Molenin ja kumppaneiden (2003, s. 6–8) huomion kanssa siitä, kuinka lapsille suunnatuissa uutisissa tiedontarjoamisen ja sensitiivisen suojelun välillä tasapainotellaan. Ilmastokriisin negatiiviset seuraamukset sanallistettiin, mutta sanallistamisen jälkeen tuotiin kevyempää sisältöä, kuten lasten ilmastotekoja kuvaamaan optimistisempaa sisältöä. Tämän voidaan ajatella edesauttavan uhkakuvien etäännyttämistä. Aineistossa ilmastokriisi ja ilmastotoimijuus esitettiin ensisijaisesti Suomen näkökulmasta, ja ainoastaan ilmastolakko tuotiin esiin kansainvälisessä kontekstissa. Kleemansin ja kumppaneiden (2017, s. 97–98) mukaan lapset kuitenkin ovat kiinnostuneita myös kansainvälisistä aiheista.

Toinen tutkimuskysymys tarkasteli lasten ilmastotoimijuuden esittämistä. Lasten ilmastotoimijuus näyttäytyi tiedon ohjaamana ja lapset kehystettiin ilmastosta kiinnostuneiksi toimijoiksi, joilla on tietoa toimia tavoitteellisesti. Lapsikatsojalle viestittiin tietoisien ilmastotoimijuuden kautta, että hänkin voi vaikuttaa ilmaston tilaan, muun muassa tarjoamalla lapsille erilaisia vaikuttamisen keinoja. Uutismedialla onkin keskeinen merkitys siinä, miten rakennetaan käsitystä aktiivisesta kansalaisuudesta ja omasta roolistaan yhteiskunnan jäsenenä (Austin ym., 2022, s. 295; Salasuo ym., 2021, s. 97–98). On tulkittavissa, että tietoisien lapsi ilmastotoimijoiden esittäminen ja heidän mukaiseen toimintaansa kannustaminen heijastelevat uutisten tuottajien taustalla vaikuttavia pyrkimyksiä kasvattaa aktiivisia kansalaisia. Vastuullinen ilmastokansalaisuus on laajasti tunnustettu arvo ja päämäärä yhteiskunnassa (Pihkala ym., 2020, s. 162), johon mahdollisesti lasten uutisten tuottajat pyrkivät.

Tietoisen ilmastotoimijan diskurssissa rakentui ikään kuin jännite aikuisten ja lasten välille. Lapset nähtiin sekä aktiivisina toimijoina että ilmastotietoisuuden sanansaattajina: he nostivat esiin tutkijoiden huolen ilmastokriisistä, mutta myös toimivat itse, koska kokivat aikuisten toimet riittämättömiksi. Sama ilmiö on aiemmin nostettu esille nuorisotutkimuksen kentällä (Piispa ym., 2023, s. 154). Tämä tuo esiin valtasuhteisiin liittyvän ristiriidan: lapsilta edellytetään toimintaa, mutta heidän omia huoliaan ei oteta vakavasti. Tulos on linjassa aiempien tutkimusten kanssa, joissa on todettu lasten kokevan, että aikuiset sivuuttavat heidän huolensa ilmaston tilasta (Aalto-Heinilä ym., 2021, s. 46; Hickman ym., 2021, s. 870–871). Aikuiset voivat olla lasten ilmastoon liittyvän toimijuuden esteenä (Blanchet-Cohen, 2008, s. 269), mutta tuloksissa aikuiset suurimmalta osin mahdollistivat lasten ilmastotoimijuutta.

Arjen vaikuttajan diskurssi koostui pienten arkisten tekojen merkityksen korostamisesta ja lasten toimimisesta eri arjen toimintaympäristöissä. Aineistovideoissa niin lapset kuin aikuiset nostivat esille arkisten tekojen merkitystä. Ilmastomyönteisten kulutusvalintojen tuominen osaksi lasten arkea onkin todettu tekevän aiheesta helpommin ymmärrettävän ja lähestyttävän (Haanpää & af Ursin, 2020, s. 94). Aiemman tutkimuksen mukaan (Blanchet-Cohen, 2008, s. 267) lapset arvostavat ilmastotoiminnassa myös pienten tekojen merkityksiä. Aineistossa lasten puheessa nousikin esille hyvin konkreettisia ympäristöystävällisiä tapoja vaikuttaa, kuten pyörällä tai julkisilla liikkuminen ja roskien lajittelu. Nämä vaikuttamisen tavat sijoittuvat Blanchet-Cohenin (2008) ympäristötoimijuuden mallin uloimmalle ulottuvuudelle, joka on nimetty suunnitelmallisesti toimimiseksi (eng. strategic action). Peilattaessa pieninä esitettyjä arjen valintoja ympäristötoimijuuden malliin (Blanchet-Cohen, 2008), huomataan niiden olevan toimijuuden näkökulmasta hyvin merkityksellisiä. Vaikka ilmastotoimijuus ilmenee usein arjen pienissä teoissa, nämä valinnat heijastavat syvempää sitoutumista ilmastoasioihin ja voivat toimia ponnahduslautana laajempaan yhteiskunnalliseen muutokseen.

Lasten arjen toimintaympäristöt esitettiin muun muassa koulun kautta, johon useat lapsikatsojat pystyvät luultavasti samaistumaan. Koulussa lasten tiedot ja taidot ilmastokriisistä kasvavat (Karsgaard & Davidson, 2023, s. 77) ja aineistossa koulu esitettiin myös paikkana, jossa lapset pääsevät konkreettisesti vaikuttamaan. Koulun roolista muodostui kahdenlainen: se loi samaistumis pintaa, mutta myös tilan toimia ilmastotoimijana. Aikuiset nousivat ilmastotoimijuuden mahdollistajina esille nimenomaan koulukontekstin kautta, jossa opettajat olivat mukana erilaisten ilmastoprojektien toteuttamisessa.

Yksi esitetyistä arjen vaikuttamisen tavoista oli ruoka, joka esitettiin aineistossa jokaiselle helppona tapana toimia arjen vaikuttajana. Katsojalle välitettiin kuvaa ruuasta valintana, johon lapsetkin voivat vaikuttaa. Tämä on linjassa aiemman mediatutkimuksen kanssa, jossa todettiin, että suomalaisessa keskustelussa ruokakulttuurin hierakisia jakoja voidaan pyrkiä kiistämään nostamalla esille kaikkien mahdollisuutta tehdä valintoja ruuan suhteen (Tiusanen, 2021, s. 8), vaikka ruuan maku ja kuluttaminen on kietoutunut yhteiskuntaluokan, koulutusasteen, iän ja sukupuolen kategorioihin (Purhonen, 2014, s. 205; Flemmen ym., 2018). Myös lasten ympäristönsuojeluun suhtautumiseen on todettu vaikuttavan sosioekonominen tausta (Schulz ym., 2025, s. 154). Toisaalta aineistossa tuotiin myös esille ruokahävikin vähentämistä koulussa, joka on jokaiselle lapselle merkittävästi saavutettavampi arjen vaikuttamisen tapa, kuin perheen ruokailutottumuksiin vaikuttaminen.

Yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssissa nostettiin lasten ilmastotoimijuutta esille yhdessä toimimisen kautta ja luotiin lapsista mielikuvaa yhtenäisenä ryhmänä. Lapsille suunnatuissa uutisvideoissa lapset esitettiin varsin yhtenäisenä ilmastotoimijoiden rintamana, jolla aiheen osalta luodaan lapsista kuvaa homogeenisenä ryhmänä. Esille ei nostettu ”soraääniä” vaikuttamishalukkuudelle, vaikka kaikki lapset eivät koe ilmastoahdistusta (Tuukkanen & Pekkarinen, 2020 s. 68) tai ole huolestuneita ympäristön tilasta (Pihkala, ym., 2020, s. 156). Lapsiryhmän sisäiset mielipiteiden ristiriidat eivät kuitenkaan poistu niitä ohittamalla, vaan viestinnässä tarvitaan viisasta vuorovaikutusta (Pihkala ym., 2020, s. 162). Poissulkemalla lapset, jotka eivät ole kiinnostuneita ilmastosta tai kokevat siihen liittyen epävarmoja tunteita luodaan ulossulkemisia myös toisinajatteleville lapsikatsojille.

Lasten ilmastotoimijuus ja ilmastokriisi esitettiin sen kautta, että jokainen katsoja kokee ilmastokriisin tutuksi ja merkitykselliseksi. Tulos on osittain linjassa Haaviston ja kollegoiden (2022, s. 259) diskurssin ”tutun erilaisuuden rakentuminen” (eng. constructing a familiar type of difference) kanssa, jossa tieteellinen maailmankuva mainitaan osana ylemmän keskiluokan elämäntyyliä. Tässäkin tutkimuksessa nousseissa diskursseissa on tunnistettavissa tämän ylemmän keskiluokan elämäntyyliin liitettäviä elementtejä, kuten edellä mainittu tieteellinen maailmankuva, harrastukset ja ruokaan liittyvät valinnat (vrt. Haavisto ym., 2022).

7.3 Tutkimuksen johtopäätökset ja merkitys

Niin ilmastokriisi kuin lasten ilmastotoimijuus esitetään ennen kaikkea lasten ilmastotekojen kautta. Nämä ilmastoteot esitetään aineistossa jokaiselle lapselle helppoina ja mahdollisina sekä keinona ratkaista ilmastokriisi ongelmana, vaikka todellisuudessa lasten kiinnostus ja

mahdollisuudet vaikuttaa vaihtelevat (Schulz ym., 2025, s. 154; Pihkala, ym., 2020, s. 156; Tuukkanen & Pekkarinen, 2020 s. 68). Aikuiset tarjoavat lapsille tapoja ja toimintamalleja toteuttaa ilmastotoimijuutta, mutta eivät lasten uutisvideoissa johda ratkaisuja esimerkillään. Sen sijaan, että aikuisten ja lasten toimijuus esitettäisiin rinnakkaisina, lasten ilmastotoimijuus esiintyy vastavoimana aikuisten tekojen puutteelle. Esimerkiksi koululaisten ilmastolakot voidaankin tulkita lasten ja nuorten kannanottona yhteiskunnan uudistumisen tarpeesta (Albrecht ym., 2020, s. 103).

Lapsille suunnattujen uutisvideoiden tavoitteena näyttää olevan ilmastovastuullisen mallikansalainen kasvattaminen. Niin ilmastokriisin kuin ilmastotoimijuuden esittämisessä nousee esille yhdessä ilmaston puolesta toimiminen ilmastotekojen diskurssin, yhteisöllisen vaikuttamisen diskurssin ja arjen vaikuttajan diskurssin kautta. Esille nostetaan ikään kuin ilmastotoiminnan mallikansalaisia, jotka johtavat esimerkillään. Aineistossa on paljon ilmastokriisin äärellä toimimisen ”me-henkeä”, joka on linjassa Toivosen (2022, s. 9) aiemman tutkimuksen mukaan, jossa toimijuutta ilmastonmuutoksen kontekstissa tutkittaessa nousi eniten esille kollektiivinen ulottuvuus.

Lapsuuden määrittelyminen vaikuttaa lasten mahdollisuuksiin tehdä päätöksiä ja heidän osallisuutensa ymmärtämiseen (Stenvall 2020, s. 8). Aihetta on lapsille suunnattujen uutisten kentällä tuonut esiin Kyllönen (2024, s. 86), jonka mukaan suomalaisten uutistuottajien käsityksissä lasten esitettiin olevan matkalla kohti aikuisuutta ja heidän nähtiin omaavan luontaista hyvyyttä, joka katoaa hiljalleen aikuistumisen myötä. Yksi tämän tutkimuksen tuloksista on, että lapsille suunnatuissa uutisissa ilmastokriisi esitetään totuuden mukaisen tiedon kautta, kuitenkin ikätaso huomioiden. Koska lapsille suunnattujen uutisten katsojaryhmä ei ole homogeeninen, on todettava ikätason huomioiminen vähintäänkin haastavaksi. Aikuiset päätyvät määrittelemään mikä on lapsille sopivaa totuuden mukaista tietoa ilmastokriisistä. Lasten uutisten kontekstissa saman lasten suojelemisen diskurssia tuottavat uutisten tuottajat, jotka näkevät lasten uutiset vastavoimana nykyajan ”vaaroille”, jolloin huoli lapsien haavoittuvaisuudesta voidaan liittää käsitykseen lapsista tulevina aikuisina (Kyllönen, 2024, s. 86). Edellä mainittujen lisäksi esimerkiksi Bosco (2010) on nostanut esiin, miten lasten ääntä ja kokemuksia voidaan käyttää vahvistamaan aikuisten tapaa ajatella lasten parasta.

Aikuisten lapsiin liittyvien käsitysten ohjatessa lapsille suunnattuihin uutisvideoihin tiedon valitsemista, on heillä merkittävä rooli lasten ilmastotoimijuuden rakentamisessa. Tulosten

pohjalta lapset toteuttavat ilmastotoimijuuttaan tiedon ohjaamina, jolloin ilmastokriisistä täytyy saada tietoa, että voidaan saada aikaan toimintaa. Blanchet-Cohenin (2008) ympäristötoimijuuden mallissa tiedon saaminen ja sen pohjalta asioiden oivaltaminen sekä aikuisten kyseenalaistaminen nousivat esille ympäristötoimijuuden sitoutumisen ja kyseenalaistamisen ulottuvuuksilla. Tietoa tulee siis olla, jotta on lasten toimijuutta, mutta tiedon tulee olla ikätasoisista. Tiedon tulisi myös luoda toivoa, koska ilman toivoa ihminen saattaa lopettaa toiminnan kokonaan (Pihkala ym., 2020, s. 158; Kouri, 2020, s. 146). Tässä tutkimuksessa tulkittiin aineistovideoiden positiivisen pohjavireen ja ratkaisukeskeisyyden pyrkivän toivon luomiseen.

Aikuisella näyttääkin olevan keskeinen rooli niin tiedontuottajana, toimijuuden mahdollistajana kuin tunnetuen tarjoajana. Silti Aalto-Heinilä ja kollegat (2021, s. 46) tuovat ilmi, kuinka lapsilla Suomessa on kokemus siitä, että aikuiset sivuuttavat tämän huolen. Lasten erityinen asema (vrt. Pekkarinen ym., 2020, s. 12) nostaa aikuisen velvollisuuden rakentaa kestävä tulevaisuutta sen sijaan, että lasten velvollisuus olisi rakentaa ja taata oma tulevaisuutensa. Kun otetaan huomioon Salasuon ja kumppaneiden (2021, s. 97–98) nosto uutisten merkityksellisyydestä tulevaisuudessa aktiivisesti toimivan yhteiskunnan jäsenen kasvattamiseen, tulee tämän tulevaisuuden mahdollisuus ja kestävyys nostaa keskustelunaiheeksi. Tämän tutkimuksen perusteella lapsille suunnatut uutiset tuottavat lapselle tietoa ilmastokriisistä ja sen seuraamuksista nostoen esiin kuitenkin ainoastaan lasten ilmastotoimijuutta aikuisten toimijuuden sijaan. Lasten ilmastotoimijuuden korostaminen on kuitenkin Pihkalan ja kollegoiden (2020, s. 163) esiin nostamaa lasten toimijuuden tukemista, joka voidaan nähdä samalla pyrkimyksenä edistää lasten oikeuksien toteuttamista (vrt. Aalto-Heinilä ym., 2021).

Tutkimuksen kasvatustieteellinen merkityksellisyys nousee niin käytetyn metodologian, tutkimusaiheen kuin ilmastotoimijuuden käsitteen kautta. Tutkimuksen paikantuessa poikkitieteelliseksi, voi merkityksiä toisaalta syntyä myös toisilla tutkimuskentillä. Metodologinen merkitys nostaa esiin ja täyttää vallitsevaa aukkoa TikTokin (Sihvonen & Manninen, 2024, s. 49) ja lapsille suunnattujen uutisten (Kyllönen, 2024, s. 84) puutteellisesta tutkimustiedosta. Tutkimuksessa pyrittiin tutkimusprosessin yksityiskohtaiseen avaamiseen, jotta jatkossa voidaan tehtyjen onnistumisten ja kehityskohtien pohjalta kehittää hyödynnettyä metodologiaa.

Samasta näkökulmasta ei ole aiemmin tutkittu lapsille suunnattuja uutisvideoita.

Tutkimuksella samaan aikaan nostettiin esille lasten ilmastotoimijuutta ja ajankohtaisen ilmastokriisin esittämisen tapoja, kun myös tunnistettiin ilmastotoimijuuden käsitteen potentiaali kasvaa ja tarkentua. Kuten todettu, ympäristöön liittyvästä toimijuudesta käydään keskustelua useilla eri käsitteillä (Fransberg ym., 2021, s. 140), jolloin käsitteiden välisten erojen ja yhtäläisyyksien tunnistaminen olisi tärkeää. Käsitteiden nostaminen esille mahdollisti myös taustalla piilevien oletuksien ja sosiaalisen todellisuuden tarkastelun, joka tässä tutkimuksissa tarkoittaa ajatusta lapsiyleisön tarpeesta kaunistetulle tiedolle sekä aikuisten esittämää todellisuuskuvaa ilmastokriisistä.

Yksi keskeisimmistä tuloksista oli lasten tekemien ilmastotekojen esille nostaminen tärkeinä, vaikka lasten osallistuminen maapallon tulevaisuuden vaikuttamistyöhön on heidän oikeus, eikä velvollisuus (Pekkarinen ym., 2020, s. 12). Pekkarinen ja kollegat (2020, s. 12) korostavat, miten aikuisilla on vastuu ilmaston tilaan vaikuttavista asioista ja lasten suojelusta sekä hyvinvoinnista. Kannustamalla lapsia ilmastomyönteiseen toimintaan saatetaan ilmastokriisi kaventaa yksilöiden ongelmaksi (Kouri ym., 2020, s. 138), vaikka on tärkeää korostaa lapsille, että yksittäinen teko ei yksinään määritä maailmaa tai sen tulevaisuutta (Pihkala ym., 2020, s. 163). Tutkimuksella pyritään osallistumaan keskusteluun lasten yhteiskunnallisesta asemasta kriisien aikakaudella ja aikuisten merkittävästä roolista lasten hyvinvoinnin tukijoina. Ilmastokriisin, tai muiden kriisien, kohdalla ei tule vastuuttaa lapsia aikuisten puutteellisten toimien vuoksi.

Viimeisenä nostetaan esiin näkemys lapsuudesta, joka Alasen (2009, s. 17) mukaan hahmotetaan yhteiskunnassa usein matkana kohti aikuisuutta. Tätä näkemystä tarkentaa Kaziajin ja Van Bauwelin (2017) huomio ajatuksesta lasten olevan epäpäteviä toimijoita aikuiseen verrattuna. Tämän tutkimuksen käsitys lapsista ilmastotoimijoina nähtiin kuitenkin päinvastaisena. Lapset esitettiin videoilla aktiivisina ilmastotoimijoina, ei niinkään matkalla kohti aikuisuutta vaan lasten esitettiin operoivan niin lapsuuden kuin aikuisuudenkin kentillä. Sen sijaan aikuisen toimijuutta ei esitetty tai tuotu lapsen ilmastotoimijuuden rinnalle. On kuitenkin tuotava ilmi pätevän toimijuuden toinen puoli. Vaikka lasten ilmastotoimijuus on keskiössä, heijastuu tiedon esittämisessä ja rakentamisessa ajatus lapsikatsojan sensitiivisesti suojelusta (vrt. Walma van der Molen & De Vries, 2003, s. 6–8).

7.4 Tulevaisuuden tutkimusideat

Lapsille suunnatut uutiset ovat vielä verrattain alitutkittu aihe, joten erilaisille tutkimuksen näkökulmille on tarve. Tässä tutkimuksessa keskityttiin tarkastelemaan, miten lasten ilmastotoimijuus esitetään uutisvideoissa, mutta laajemmalle toimijuuden, ja sen eri ulottuvuuksien tutkimiselle on perusteltu syy. Ilmastotoimijuus käsitteenä vaikuttaa olevan suppeasti määritelty, vaikka sitä hyödynnetään tutkimuskirjallisuudessa (Pihkala ym., 2020; Kouri ym., 2020; Rättyä ym., 2023). Käsite kaipaa selkeämpiä määritelmiä, jolloin sen hyödyntäminen tutkimuskäytössä olisi mielekkäämpää ja syväluotaavampaa. Aiemmin on tutkittu, että nuorille suunnatussa ilmastoviestinnässä on ollut yksinkertaisempaa tuottaa ilmastotietoisuutta luovaa viestintää, kuin nuorten ilmastotoimijuutta ja sitoutumista rakentavaa viestintää (Ojala & Lakew, 2017, viitattu teoksesta Pihkala ym., 2020). Ilmastotoimijuuden tarkastelukulma voitaisi jatkossa kääntää lapsille suunnattujen uutisten tuottamaan ilmastotoimijuuteen, jolloin tutkimuskohteena olisi lapsikatsojat. Tällöin tutkimuksessa pystyittäisiin myös tarkastelemaan tarkemmin ilmastotoimijuuteen liittyviä tunteita (vrt. Kouri, 2020, s. 146).

Muutenkin lapsien tutkiminen ilmastoviestinnän yleisönä olisi tarpeen, kuten Pihkala kollegoineen (2020 s. 164) tuo esiin. Lapsille suunnattujen uutisten yleisöä olisi mielekästä tulevaisuudessa tutkia lapsikatsojilta kerätyllä aineistolla, jolloin tutkimusta täydennettäisiin yleisön kokemusperäisillä havainnoilla. Lapsille suunnatun uutisoinnin tavoitteena ollessa lasten toimijuuden tukeminen yhteiskunnassa (Ylitalo ym., 2022), tarjoaisi näkökulma myös tietoa, miten tavoitteeseen on päästy.

Tutkimuksen katse tulisi kääntää myös aikuisten valmiuksiin kohdata kriisit lasten rinnalla. Aiemmin on todettu, kuinka ilmastokriisi heijastuu myös pedagogisiksi haasteiksi (Värrä, 2018), eikä koulu toimi irrallaan muusta yhteiskunnasta (Salo & Kajamies, 2024, s. 1; Salo, 2023, s. 31). Koulun tulisi osata vastata ajan haasteisiin (Janhunen, 2012, s. 33), mutta Salo ja Kajamies (2024, s. 7) tuovat esiin, että suuri osa opettajaksi opiskelevista kokee omat valmiutensa käsitellä kriisejä keskimääräistä alhaisemmaksi. Jatkuvien kriisien aikakaudella aikuisten valmiudet käsitellä lasten kanssa kriisejä nousevat entistä tärkeämmäksi. Kriisien käsittely vaatiikin poikkileikkaavaa uudistumista usealta sektorilta. Samaan aikaan tarvitaan lisää tutkimustietoa, mutta myös tutkimustiedon viemistä käytäntöön toteutettavaksi.

Vaikka tutkimus oli laadullinen, huomattiin aineiston rajaamisen vaiheessa TikTokin ja lasten uutisvideoiden välillä ero ilmastokriisiä ja ilmastotoimijuutta käsittelevissä videoissa.

TikTokissa aiheesta oli julkaistu merkittävästi vähemmän videoita. Pihkala ja kollegat (2020, s. 164) ovat aiemmin ehdottaneet, että ilmastoviestinnässä olisi mahdollista löytää uusia keinoja ja yleisöjä. Myös Andersson ja Öhman (2016) ovat todenneet, että verkkoviestinnän luomia mahdollisuuksia olisi mahdollista hyödyntää paremmin. Tämä tutkimus tukee edellä mainittuja ajatuksia siitä, että TikTok tutkimuskenttää voitaisiin kasvatustieteissä laajentaa. Tutkimusaineiston kerääminen TikTokista on haastavaa, sillä yksi alustan erityispiirteistä on sen hyödyntämä algoritmi, johon liittyvä tutkimus on puutteellista (Kanthawala ym., 2022, s. 3110). TikTok niin sisältöjensä kuin alustan puolesta tarjoavat mahdollisuuden uusille tutkimusnäkökulmille.

Lähteet

- Aalto-Heinilä, M., Ketola, S., & Oksanen, M. (2021). Lasten oikeudet ja ilmastonmuutos. Teoksessa M. Itäpuisto & H. Pirskanen (toim.), *Myrkylliset aikuiset*. SoPhi. <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/25855>
- Austin, E. W., Domgaard, S., & Lemish, D. (2022). Processes and impacts of political socialization. Teoksessa D. Lemish (toim.), *The Routledge international handbook of children, adolescents, and media* (2. p., s. 294–301). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003118824-37>
- Alanen, L. (2009) Johdatus lapsuudentutkimukseen. Teoksessa L. Alanen & K. Karila (toim.), *Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta* (s. 9–30). Vastapaino.
- Albrecht, E., Tokola, N., Leppäkoski, E., Sinkkonen, J., Mustalahti, I., Ratamäki, O., & Viljanen, J. (2020). Nuorten ilmastohuoli ja ympäristökansalaisuuden muotoutuminen. Teoksessa E. Pekkarinen & T. Tuukkanen (toim.), *Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet* (s. 99–108). Hansaprint Oy.
- Alexander, N., Petray, T., & McDowall, A. (2022). More learning, less activism: Narratives of childhood in Australian media representations of the School Strike for Climate. *Australian Journal of Environmental Education*, 38(1), 96–111. <https://doi.org/10.1017/ae.2021.28>
- Alon-Tirosh, M. (2017). Children and news: Opinions of children’s news program creators in Israel. *Journal of Children and Media*, 11(2), 132–146. <https://doi.org/10.1080/17482798.2017.1302489>
- Alon-Tirosh, M., & Lemish, D. (2014). “If I was making the news”: What do children want from news. *Participations*, 11(1), 108–129.
- Bell, E., & Owen, T. (2017). *The platform press: How Silicon Valley reengineered journalism*. Tow Center for Digital Journalism, Columbia University.
- Blanchet-Cohen, N. (2008). Taking a stance: child agency across the dimensions of early adolescents’ environmental involvement. *Environmental Education Research*, 14(3), 257–272. <https://doi.org/10.1080/13504620802156496>
- Bosco, F. J. (2010). Play, work or activism? Broadening the connections between political and children’s geographies. *Children’s Geographies*, 8(4), 381–390. <https://doi.org/10.1080/14733285.2010.511003>

- Bowd, K. (2016). Social media and news media: Building new publics or fragmenting audiences. Teoksessa M. Griffiths & K. Barbour (toim.), *Making publics, making places* (s. 129-144). University of Adelaide Press.
- Buckingham, D. (1997). The Making of Citizens: pedagogy and address in children's television news. *Journal of Educational Media*, 23(2-3), 119-139.
<https://www.proquest.com/scholarly-journals/making-citizens-pedagogy-address-childrens/docview/214089806/se-2?accountid=14774>
- Busch, K. C., Henderson, J. A., & Stevenson, K. T. (2019). Broadening epistemologies and methodologies in climate change education research. *Environmental Education Research*, 25(6), 955–971. <http://dx.doi.org/10.1080/13504622.2018.1514588>
- Buijzen, M., Walma van der Molen, J. H., & Sondij, P. (2007). Parental mediation of children's emotional responses to a violent news event. *Communication Research*, 34(2), 212–230. <https://doi.org/10.1177/0093650206298070>
- Cantell, H., Tolppanen, S., Aarnio-Linnanvuori, E., & Lehtonen, A. (2019). Bicycle model on climate change education: presenting and evaluating a model. *Environmental Education Research*, 25(5), 717–731. <https://doi.org/10.1080/13504622.2019.1570487>
- Carter, C., Steemers, J., & Davies, M. M. (2021). Why children’s news matters: The case of CBBC Newsround in the UK. *Communications*, 46(3), 352-372.
<https://doi.org/10.1515/commun-2021-0048>
- Carter, C., Messenger Davies, M., Allan, S., Mendes, K., Milani, R., & Wass, L. (2009). *What do children want from the BBC? ? Children’s content and participatory environments in an age of citizen media*. BBC. http://uir.ulster.ac.uk/12125/1/What_do_children_want_from_the_BBC.pdf
- Carter, C. (2022). Children's citizenship and the news. Teoksessa D. Lemish (toim.), *The Routledge international handbook of children, adolescents, and media* (s. 285–293). Routledge.
- Chajed, A., & Haavisto, C. (2023). Comfortable conviviality: constructions of unthreatening difference in Finnish media. *Globalisation, Societies and Education*, 21(4), 483–495.
<https://doi.org/10.1080/14767724.2023.2191932>
- Costera Meijer, I.(2007). “The Paradox of Popularity: How Young People Experience the News.” *Journalism studies* 8 (1), 96–116.
<https://doi.org/10.1080/14616700601056874>
- Depoux, A. & Gemenne, F. (2020). A few points that communication on climate change could learn from the COVID-19 crisis. Teoksessa D. C. Holmes & L. M. Richardson

- (toim.), *Research Handbook on Communicating Climate Change* (s. 272- 278). Edward Elgar Publishing Limited. <https://doi.org/10.4337/9781789900408>
- Esser, F., & Esser, F. (2016). *Reconceptualising agency and childhood: new perspectives in childhood studies* (1st ed.). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781315722245>
- Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin* (5. P, s. 209–231). PS-kustannus
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Fairclough, N. (2013). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Routledge.
- Field, E., Berger, P., Lee, D., Strutt, C., & Nguyen, A. T. (2024). Knowledge, urgency and agency: reflections on climate change education course outcomes. *Environmental Education Research*, 30(11), 2108–2130. <https://doi.org/10.1080/13504622.2023.229635>
- Flemmen, M., Hjellbrekke, J., & Jarness, V. (2018). Class, culture and culinary tastes: Cultural distinctions and social class divisions in contemporary Norway. *Sociology*, 52(1), 128–149. <https://doi.org/10.1177/0038038516673528>
- Fransberg, M., Honkatukia, P., Selin, A., & Pienimäki, M. (2022). Tytöt ja pojat ympäristötoimijoina: Ekofeministisiä ja intersektionaalisia tulkintoja. Teoksessa *Kestävää tekoa: Nuorisobarometri 2021* (s. 137–154). Nuorisotutkimusseura / Nuorisotutkimusverkosto.
- Franzke, A. S., Bechmann, A., Ess, C. M., & Zimmer, M. (2020). *Internet research: Ethical guidelines 3.0*. Association of Internet Researchers.
- Galan, L., Osserman, J., Parker, T., & Taylor, M. (2019). *How young people consume news and the implications for mainstream media*. Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Gil de Zúñiga, H., Jung, N., & Valenzuela, S. (2012). Social media use for news and individuals' social capital, civic engagement and political participation. *Journal of computer-mediated communication*, 17(3), 319–336. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2012.01574.x>
- Haanpää, L., & af Ursin, P. (2020). Ympäristöhuoli aktivoi lapset vaikuttamaan. Teoksessa E. Pekkarinen & T. Tuukkanen (toim.), *Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet* (s. 87–96). Hansaprint Oy.

- Haanpää, L., & Roos, S. (2014). *Nuoret luupin alla 2012. Osallisuudesta hyvinvointiin*. Turun Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen (Julkaisuja 7/2013). <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201401071050>
- Haanpää, L. (2005). Vihreyden tavoittelusta totunnaisiin kulutustapoihin. Teoksessa M. Autio & P. Paju (toim.), *Kuluttava nuoruus* (s. 129–148). Nuorten elinolot -vuosikirja 2005. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Haavisto, C., Chajed, A., & Kyllonen, R. (2022). Children's News Media as a Space for Learning About Difference. *Media and Communication* 10(4), 256–266. <https://doi.org/10.17645/mac.v10i4.5729>
- Hakala, S. (2011). Kriisien maailma – analyttinen katsaus kriisitutkimukseen. *Media & viestintä*, 34(2), 68–81. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62910>
- Hamelink, C. (2008). Children's communication rights. Teoksessa K. Drotner & S. Livingstone (toim.), *The international handbook of children, media and culture* (s. 508–519). London: Sage.
- Havu-Nuutinen, S., Karppinen, N., & Päivinen, A. (2011). Kriisinkäsittely opettajan pedagogisena toimintana. *Kasvatus*, 42(1), 24–36.
- Helsingin sanomat. (30.1.2019) *Suomessa kasvaa sukupolvi, joka haluaa muuttaa maailmaa*. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005982078.html>
- Hickman, C., Marks, E., Pihkala, P., Clayton, S., Lewandowski, R. E., Mayall, E. E., ... & Van Susteren, L. (2021). Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey. *The Lancet Planetary Health*, 5(12), e863–e873. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)
- Hickman, C., & Hoggett, P. (2019). Children and Climate Change: Exploring Children's Feelings About Climate Change Using Free Association Narrative Interview Methodology. Teoksessa P. Hogget (toim.), *Climate Psychology* (s. 41–59). Springer International Publishing AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11741-2_3
- Hirsjärvi, S., Remes P., Sajavaara P., & Sinivuori E. (2009) *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Immonen, L. (2013). Merkityksen muodostuminen television uutistekstissä: Sanan ja kuvan rinnasteisuus ja alisteisuus. *Puhe ja kieli*, 33(4). <https://journal.fi/pk/article/view/41320>
- Immonen, L. (2020). *Television haastattelu-uutinen multisemioottisena tekstilajina* (Väitöskirja, Helsingin yliopisto). <http://hdl.handle.net/10138/319457>

- Immonen, L. (2021). Multisemioottisen tekstin audiovisuaalista kielioppia. *Virittäjä*, 125(1).
<https://doi.org/10.23982/vir.100128>
- Janhunen, K.-M. (2013). *Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana*. Itä-Suomen yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-1021-9>
- Jerome, L., & Starkey, H. (2022). Developing children's agency within a children's rights education framework: 10 propositions. *Education 3–13*, 50(4), 439–451.
<https://doi.org/10.1080/03004279.2022.2052233>
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Juhila, K. (2021). Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus> [Viitattu 09.12.2024]
- Juntunen, T., Poutanen, M., & Lahtinen, M. (2019). Ilmastokriisi sukupolvikokemuksena? *Politiikka*, 61(1–4), 191–201. <https://journal.fi/politiikka/article/view/85796>
- Kahne, J., & Bowyer, B. (2019). Can media literacy education increase digital engagement in politics? *Learning, Media and Technology*, 44(2), 211–224.
<https://doi.org/10.1080/17439884.2019.1601108>
- Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H., & Leinonen, J. (2021). Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät. *Kasvatus & Aika*, 15(2).
<https://doi.org/10.33350/ka.80332>
- Kanthawala, S., Cotter, K., Foyle, K., & DeCook, J. R. (2022). *It's the methodology for me: A systematic review of early approaches to studying TikTok*.
<http://dx.doi.org/10.24251/HICSS.2022.382>
- Karsgaard, C., & Davidson, D. (2023). Must we wait for youth to speak out before we listen? International youth perspectives and climate change education. *Educational Review*, 75(1), 74–92. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.1905611>
- Kartano, K. (2021). *Kriittinen medialukutaito ja mediakasvatus lapsille suunnatuissa uutisvideoissa*. Diskurssianalyysi Yle Mixin uutisista [Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://hdl.handle.net/10138/339349>

- Katko, R. (2018). ”Että lapsetkin saisivat tietää maailman asioista”: Koululaisten näkemyksiä ja kokemuksia Helsingin Sanomien Lasten uutisista [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201812075021>
- Kaziaj, E., & Van Bauwel, S. (2017). The ignored audience: A multi-method reception study on children and television news in Albania. *Childhood*, 24(2), 230–244. <https://doi.org/10.1177/0907568216681058>
- Kent, J. (2009). Individualized responsibility: “If climate protection becomes everyone’s responsibility, does it end up being no-one’s?” *Cosmopolitan Civil Societies*, 1(3), 132–149. <https://doi.org/10.5130/ccs.v1i3.1081>
- Kiilakoski, T., Fransberg, M., Nuorisotutkimusseura., Nuorisotutkimusverkosto., Suomi. Opetus- ja kulttuuriministeriö., & Valtion nuorisoneuvosto. (2022). *Kestävää tekoa: nuorisobarometri 2021*. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto.
- Kleemans, M., de Leeuw, R. N. H., Gerritsen, J., & Buijzen, M. (2017). Children’s Responses to Negative News: The Effects of Constructive Reporting in Newspaper Stories for Children. *Journal of Communication*, 67(5), 781–802. <https://doi.org/10.1111/jcom.12324>
- Kleemans, M., & Tamboer, S. (2022). Consolation strategies in children’s television news: A longitudinal content analysis. *Journalism Practice*, 16(10), 2202–2220. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1901600>
- Koskimaa, R., Ng, K., Sokka, M., Kokko, S., Husu, P., Karhulahti, V. M., & Koski, P. (2022). Peruskouluikäisten digitaalinen pelaaminen ja liikunta. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.), *Lasten ja nuorten liikunta käyttäytyminen Suomessa—LIITU-tutkimuksen tuloksia* (s. 122–127). <https://www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/liitu-2024/>
- Kosonen, M., Laaksonen, S.-M., Rydenfelt, H., & Terkamo-Moisio, A. (2018). Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. *Media & viestintä*, 41(1). <https://doi.org/10.23983/mv.69924>
- Kouppanou, A. (2020). Environmental Education and Children’s Agency at the Time of the Anthropocene. *Journal of Philosophy of Education*, 54(4), 944–959. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1111/1467-9752.12483>
- Kouri, J., Laine, S., & Tynkkynen, N. (2020). Sää ja mää: Ilmastonmuutos ja nuorten toimijuus. Teoksessa E. Pekkarinen & T. Tuukkanen (toim.), *Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet* (s. 137–147). Hansaprint Oy.
- Kunelius, R., & Roosvall, A. (2021). Media and the Climate Crisis. *Nordic Journal of Media Studies*, 3(1), 1–19. <https://doi.org/10.2478/njms-2021-0001>

- Kyllönen, R. (2024). Lapsi ruudun takaa: Uutistuottajien käsitykset lapsuudesta ja lapsista. *Media & viestintä*, 47(3), 84–89. <https://doi.org/10.23983/mv.148468>
- Laaksonen, S. M. (2021). Sosiaalinen media tutkimusaineistona. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus>. [Viitattu 03.04.2025]
- Lehtonen, A., & Cantell, H. (2015). *Ilmastokasvatus osaamisen ja vastuullisen kansalaisuuden perustana*. (Suomen ilmastopaneelin raportteja; No. 1/2015). Suomen ilmastopaneeli. http://www.ilmastopaneeli.fi/uploads/selvitykset_lausunnot/Ilmastokasvatuksen%20raportti%20%209.6.2015.pdf
- Lemish, D. (2022). *The Routledge international handbook of children, adolescents, and media* (2. painos). Routledge.
- Lemish, D., & Götz, M. (2014). Conflict, media, and child well-being. Teoksessa A. Ben-Arieh, F. Casas, I. Frønes & J. E. Korbin (toim.), *Handbook of Child Well-Being: Theories, Methods and Policies in Global Perspective* (s. 2013–2029). Springer. https://doi.org/10.1007/978-90-481-9063-8_144
- Marlon, J. R., Bloodhart, B., Ballew, M. T., Rolfe-Redding, J., Roser-Renouf, C., Leiserowitz, A., & Maibach, E. (2019). How hope and doubt affect climate change mobilization. *Frontiers in Communication*, 4, 20. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2019.00020>
- McIntyre, K., & Gyldensted, C. (2017). Constructive journalism: Applying positive psychology techniques to news production. *The Journal of Media Innovations*, 4(2), 20–34. <https://doi.org/10.5617/jomi.v4i2.2403>
- Mäkilä, P. (2022). ”Olisi törkeääkin, jos lapset ovat somessa, eikä kukaan tuottaisi heille laadukasta sisältöä.”: Mediaympäristön mahdollisuudet lasten uutisten tuottamisessa lasten uutisten tekijöiden näkökulmasta (Pro gradu -työ, Jyväskylän yliopisto). JYX Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-202206153361>
- O’Brien, K., Selboe, E., & Hayward, B. M. (2018). Exploring youth activism on climate change: Dutiful, disruptive, and dangerous dissent. *Ecology and Society*, 23(3), 42-. <https://doi.org/10.5751/ES-10287-230342>
- Oswell, D. 2013. *The Agency of Children: From Family to Global Human Rights*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Paltridge, B. (2012). *Discourse analysis: An introduction* (2. painos). Bloomsbury.

- Pekkarinen, E., Tuukkanen, T., & Kekkonen, K. (2020). Johdatus teokseen. Teoksessa E. Pekkarine & T. Tuukkanen (toim.), *Maapallon tulevaisuus ja lasten oikeudet* (s. 5–14). Lapsiasiavaltuutetun toimisto. Hansaprint Oy.
- Pennanen, S. (2007). Lapset uutisten katsojina – 5–6-vuotiaiden käsityksiä ja kokemuksia uutisista. *Media & Viestintä*, 30(2), 5–20. <https://doi.org/10.23983/mv.62674>
- Phillips, N., & Hardy, C. (2002). *Discourse analysis: investigating processes of social construction*. SAGE Publications.
- Piaget, J., & Inhelder, B. 1969. *The Psychology of the Child*. Basic Books.
- Pietikäinen, S., & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino
- Piispa, M., Kiilakoski, T., & Ojajarvi, A. (2023). Young people's climate activism on the move: Case Finland. Teoksessa P. Honkatukia & T. Rättilä (toim.), *Young People as Agents of Sustainable Society* (s. 143-156). Routledge.
- Pihkala, P., Cantell, H., Jylhä, K. M., Lyytimäki, J., Paloniemi, R., Pulkka, A. E., & Ratinen, I. (2020). Ahdistuksen vai innostuksen ilmasto? Ilmastoviestinnän ja -kasvatuksen keinoja ilmastoahdistuksesta selviytymiseen. Teoksessa E. Pekkarinen & T. Tuukkanen (toim.), *Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet* (s. 153–171). Lapsiasianvaltuutetun toimisto. Hansaprint Oy.
- Pihkala, P., Sangervo, J., & Jylhä, K. M. (2022). Nuorten ilmastoahdistus ja ympäristötunteet. Teoksessa T. Kiilakoski (toim.), *Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021* (s. 95–116). Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Potter, J., & Wetherell, M. (1989). *Discourse and social psychology: beyond attitudes and behaviour*. SAGE Publications.
- Poijula, S. (2016). *Lapsi ja kriisi: selviytymisen tukeminen*. Kirjapaja.
- Pälli, P., & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. A. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanne & K. Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV* (s. 374–411). Suomalaisen kirjallisuuden seura. <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- Purhonen, S., Gronow, J., Heikkilä, R., Kahma, N., Rahkonen, K., & Toikka, A. (2014) *Suomalainen maku. Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Gaudeamus

- Rantalainen, E. (2022). *Sotakuvat hyppäävät nyt lasten ja nuorten verkkokalvoille varoittamatta – sometutkija: Nyt kannattaisi pitää taukoa Tiktokista*. Yleisradio, 24.2.2022. <https://yle.fi/a/3-12332670>
- Remes, L. (2011). Diskurssianalyysin perusteet. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.), *Laadullisen tutkimuksen käsikirja* (s. 288–373). International Methelp.
- Reunanen, E., Alanne, N., Huovinen, T., Järvi, U., Nevalainen, R., Puolimatka, R., & Vehkasalo, V. (2023). Uutismedia verkossa 2023: *Reuters-instituutin Digital News Report - Suomen maaraaportti*. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2961-7>
- Rättyä, K., Hakala, E., & Matilainen, R. (2023). Ahdistuksen kautta aktiiviseksi ilmastotoimijaksi—kuvakirjojen diskurssit ja ekologiset tapahtumaympäristöt. Teoksessa P. Suvilehto, P. Rautio & V.-M. Värri (toim.), *Nuorten luonto eläimeen: Kohti monilajista nuorisotutkimusta* (s. 131–156). Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkojulkaisu]. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus> [Viitattu 03.05.2025]
- Salo, A.-E., & Kajamies, A. (2024). Teacher candidates' preparedness to address diverse situations that can threaten pupils' well-being. *Teaching and Teacher Education*, 140, 104470. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2024.104470>
- Schulz, A., Fletcher, R., & Nielsen, R. K. (2024). The role of news media knowledge for how people use social media for news in five countries. *New media & society*, 26(7), 4056–4077. <https://doi.org/10.1177/14614448221108957>
- Schulz, W., Ainley, J., Fraillon, J., Losito, B., Agrusti, G., Damiani, V., & Friedman, T. (2025). *Education for Citizenship in Times of Global Challenge: IEA International Civic and Citizenship Education Study 2022 International Report*. Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-65603-3>
- Sihvonen, T., & Manninen, V. (2024). TikTok-journalismi Suomessa. *Media & Viestintä*, 47(1). <https://doi.org/10.23983/mv.137083>
- Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., ... & Hasebrink, U. (2020). *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. EU Kids Online. <http://dx.doi.org/10.21953/lse.47fdeqj01of0>

- Stenvall, A. (2018). Yhteiskunnallinen osallisuus ja toimijuus: *Lasten osallistuminen, kansalaisuus ja poliittisuus arjen käytäntöinä* (Väitöskirja, Tampereen yliopisto). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0820-9>
- Suoninen, E. (2021). Diskurssianalyysi. Teoksessa E. Suoninen (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia> [Viitattu 22.11.2024]
- Terkamo-Moisio, A., Halkoaho, A., & Pietilä, A. M. (2016). Sosiaalinen media tieteellisessä tutkimuksessa – Tutkimuseettisiä näkökulmia. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 53(2). Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/sla/article/view/56923>
- Tiusanen, K. (2021). Ruokakulttuuria keskiluokan armosta: kulttuurinen erottautuminen ja luokka Helsingin Sanomien luomuruokateksteissä. *Kulttuurintutkimus*, 38(1), 3–17. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/kulttuurintutkimus/article/view/95368>
- Toivonen, H. (2022). Themes of climate change agency: a qualitative study on how people construct agency in relation to climate change. *Humanities & Social Sciences Communications*, 9(1), 1–11. <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01111-w>
- Turtiainen, P. (2021). Katsaus: Näkökulmia nuorten hyvinvointiin ja hyvinvoinnin alueellisuuteen. *Focus Localis*, 3(2021), 109–115.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK): Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä. Saatavilla: <http://www.tenk.fi/fi/eettinen--ennakoarviointi--ihmistieteissa> [Viitattu 15.2.2025]
- Tuukkanen, T. & Pekkarinen, E. (2020). ”Luonto kuolee jos roskataan” Lasten ja nuorten käsityksiä hyvästä ympäristöstä ja maapallon tulevaisuudesta. Teoksessa E. Pekkarinen & T. Tuukkanen (toim.), *Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet*. (s. 68–85). Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisu. Hansaprint Oy.
- Valkenburg, P. M., & Piotrowski, J. T. (2017). *Plugged in: How media attract and affect youth*. Yale University Press. <http://dx.doi.org/10.12987/yale/9780300218879.001.0001>
- Van Der Molen, J. H. W. (2004). Violence and suffering in television news: Toward a broader conception of harmful television content for children. *Pediatrics*, 113(6), 1771–1775. <https://doi.org/10.1542/peds.113.6.1771>

- Van Der Molen, J. H. W., & De Vries, M. (2003). Violence and consolation: September 11th 2001 covered by the Dutch children's news. *Journal of Educational Media*, 28(1), 5–19. <http://dx.doi.org/10.1080/1358165032000156400>
- Vázquez-Herrero, J., Negreira-Rey, M.-C., & López-García, X. (2020). Let's dance the news! How the news media are adapting to the logic of TikTok. *Journalism*, 23(8), 1717-1735. <https://doi.org/10.1177/1464884920969092>(Original work published 2022)
- Vuori, J. (2021a). Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus> [Viitattu 18.03.2025]
- Vuori, J. (2021b). Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus> [Viitattu 18.03.2025]
- Väliverronen, E. (2013). Ajan hallinta ja tiivistyminen journalismissa. *Media & viestintä*, 36(3–4). <https://doi.org/10.23983/mv.62259>
- Värri, V.-M. (2018). *Kasvatus ekokriisin aikakaudella*. Vastapaino.
- Walma Van Der Molen, J. H., Valkenburg, P. M., & Peeters, A. L. (2002). Television news and fear: A child survey. *Communications*, 27(3), 303-317. <https://doi.org/10.1515/comm.27.3.303>
- Walma van der Molen, J. H., & De Vries, M. (2003). Violence and consolation: September 11th 2001 covered by the Dutch children's news. *Journal of Educational Media*, 28(1), 5–19. <https://doi.org/10.1080/1358165032000156400>
- Walma van der Molen, J. H., & Van der Voort, T. H. (2000). Children's and adults' recall of television and print news in children's and adult news formats. *Communication Research*, 27(2), 132–160. <https://doi.org/10.1177/009365000027002002>
- Whitaker, B., & Kniffin, L. (2022). Crisis as Pedagogy: Recommendations for Using the Pandemic in Leadership Education. *Journal of Leadership Education*, 21(3), 1–16. <https://doi.org/10.12806/V21/I3/A2>
- Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista. (20.11.1989). https://finlex.fi/fi/valtiosopimukset/sopimussarja/1991/60#sec_1_subsec_1

- Yli-Panula, E., Jeronen, E., Koskinen, S., & Mäki, S. (2022). Finnish University Students' Views on Climate Change Education and Their Own Ability to Act as Climate Educators. *Education Sciences*, 12(3), 169. <https://doi.org/10.3390/educsci12030169>
- Östman, S., & Turtiainen, R. (2016). From research ethics to researching ethics in an online specific context. *Media and Communication*, 4(4A), 66–74. <https://doi.org/10.17645/mac.v4i4.571>